

EL PORT DE VALÈNCIA ES MENJA L'HORTA

EL TEMPS

SETMANARI D'INFORMACIO GENERAL

30 MARÇ 1998 • NÚM. 719 • 20 FF / 450 PTES. / 2,67 EUROS

El nou mapa d'EUROPA

**Els ciutadans
europeus
desconfien
de la gran
aventura
de la Unió
Econòmica
i Monetària**

**GERARD QUINTANA
(SOPA DE CABRA):**

**“El papa de
Roma no
ens salvarà”**

espai Gaudí

Veure, viure,
i entendre Gaudí

Centre Cultural Caixa Catalunya
Espai Gaudí, La Pedrera.
Provença 261-265.
08008 Barcelona.
Telf.: +93 484 59 95
Internet:
http://www.caixacat.es/fund_cat.html

Horari:
de dilluns a diumenge: de 10 a 20h.
Visites comentades:
de dilluns a divendres, a les 12 i a les 18h.
Visites concertades:
de dilluns a divendres, de 10 a 12h.

FUNDACIÓ CAIXA DE CATALUNYA

Comença el declivi del PP?

Finalment, Luis Fernando Cartagena, ha dimitit el seu càrrec de conseller d'Obres Públiques i Urbanisme de la Generalitat Valenciana. La causa ha estat diàfana per més que Cartagena es negue a admetre-la: Hisenda l'acusa d'haver-li amagat 165 milions de pessetes. Uns diners, d'altra banda, amb un origen desconegut (vegeu EL TEMPS, núm. 716).

El cas és que aquests dies al País Valencià a molta gent li ve a la memòria l'escabrós afer Naseiro, personatge per cert que va haver de declarar a l'Audiència Nacional alhora que Cartagena tot just haver esclatat l'escàndol dels 165 milions. Molts també es recorden de la transcripció d'aquelles cintes en què l'actual president de la Generalitat, Eduardo Zaplana, parlant amb Salvador Palop, aleshores regidor del Partit Popular a l'Ajuntament de València, li demanava "comisioncitas" (il·legals) "porque estoy arruinado". Episodis tots aquests que, com l'ara protagonitzat per l'ex-alcalde d'Oriola i ja ex-conseller, els populars valencians han intentat esborrar de la memòria col·lectiva a base d'oprobiosos silencis.

Siga com siga, Cartagena se n'ha anat, i se n'ha anat acusant l'oposició de muntar una campanya en contra seua i posant cara de víctima, sense tenir en compte per a res l'autoritat moral de la justícia que l'assenyala ni tampoc el greu descrèdit que ha causat durant tots aquests mesos a les institucions valencianes amb la seua insistència a mantenir el càrrec.

Per si no n'hi haguera prou, l'actitud d'Eduardo Zaplana davant l'escàndol Cartagena ha estat farcida de clarobscurs. D'una banda, l'ha arrecerat càlidament i sorprenentment amb els seus elogis, tot afirmant que aviat tornarà a llocs claus en l'alta política valenciana. Un suport coherent, ja que no es pot oblidar que l'esposa de Cartagena, Ana Encabo, reté a hores d'ara un càrrec de confiança a la Generalitat Valenciana com a màxima responsable de l'Oficina Pressupostària de Presidència.

Però la dimissió del conseller ha estat també doblement útil per al president Zaplana, que amb aquest colp d'efecte, enmig de l'ambient festiu de la setmana de falles, aporta el seu gra de sorra a la política de "mans netes" d'Aznar i, al mateix temps, es trau maquiavèl·licament del damunt un més que possible competidor intern.

En tot cas, l'escàndol Cartagena costarà molt més que la dimissió rabiüda d'un conseller. Fet i fet, pot ser l'inici del declivi del PP al País Valencià. Un declivi que no es podrà aturar a força de grandiloqüents discursos a favor de l'honorabilitat ni menys encara a còpia d'apel·lar a inexistents conspiracions de la malèvola esquerra. I a pesar de tot, ja veurem si Eduardo Zaplana té valor de comparèixer davant les Corts valencianes,

petició que li ha fet fins i tot el seu soci de govern, Unió Valenciana, a fi d'explicar a la resta de les forces polítiques els detalls del cas.

El pitjor de tot és, però, que el Partit Popular no ha sabut encaixar el disgust judicial amb enteresa democràtica i s'ha entestat a ocultar els fets fins i tot des de la televisió que paguen tots els valencians. El 15 de març passat les falles van ocupar cinquanta-cinc minuts en l'informatiu de Canal 9, mentre que la dimissió de Carta-

gena només va merèixer 25 segons. Es d'aquesta manera com la dreta valenciana entén la democràcia. Més proves? Mentre el Ministeri de Foment, atiat per les agrupacions indígenes del PP valencià, tancava ara fa uns dies televisions locals no addictes al govern de la Generalitat adduint la seua il·legalitat, Zaplana i la seua esposa assistien a la gala organitzada per la també il·legal Valencia Te Ve, propietat de María Consuelo Reyna.

En fi, la Generalitat Valenciana compta des d'ara amb un nou conseller d'Obres Públiques, l'alacantí José Ramón García Antón. El nou conseller ha estat fins ara subsecretari d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports. No hauria pogut triar un moment pitjor per fer-se càrrec d'una responsabilitat tant delicada. ■

"La dimissió del conseller valencià Luis Fernando Cartagena ha refrescat la memòria de l'opinió pública sobre casos tan escabrosos com l'afer Naseiro, que va esquitxar la imatge del mateix Eduardo Zaplana."

ALS NOSTRES LECTORS

El nou mapa d'Europa encara fa olor de pintura fresca. Els governs dels països comunitaris l'acaben de pintar, perquè estigui a punt cap a l'any 2000. Però els ciutadans europeus estan poc engrescats amb les idees de la moneda única i de l'ampliació de la Unió Europea, dues decisions adoptades "des de dalt", des dels governs.

Aquest sentiment d'escepticisme és més fort en els països més potents, els del centre d'Europa, mentre que les societats llatines són més entusiastes amb les propostes europeistes. Tot això es posa de manifest en el dossier que publiquem aquesta setmana en les pàgines centrals de la revista. Per cert, hem rectificat el preu en euros d'EL TEMPS, d'acord amb les últimes decisions monetàries de la UE. Ara "només" val 2,67 euros.

jfortunat@icnet.es

Director

Misèria, dignitat i competitivitat

En la nostra societat actual paraules com ara democràcia i drets socials comencen a perdre tot el seu valor semàntic. Així, escoltem diàriament que tot marxa molt bé, que Catalunya i Espanya s'encaminen, sense gairebé dèficit ni inflació, cap a l'euro, resulta que la majoria de la població no pot seguir aquest ritme frenètic imposat per aquest neodarwinisme econòmic que ens esclafa a tots.

I no són bromes, puix que, en aquests moments el ciutadà que no té la sort de gaudir d'un lloc de treball fix (dels antics), està perdut, és un ésser sense drets de cap mena. Aquesta situació no és producte de l'atzar o de la natura, sinó que es la conseqüència de l'aplicació extremista del mercat i de "la perla" de la competitivitat. Perquè és clar, en aquest règim democràtic i constitucional europeu, l'home en si mateix ha perdut tota la dignitat i aquesta ha estat substituïda per l'utilitarisme neocalvinista antiètic.

*Josep M. Loste i Romero
Portbou (Alt Empordà)*

Tele Mítica

Els informatius de Canal 9 ens fan partícips diàriament de l'arcàdia en què sembla que s'ha convertit el País Valencià. Un paradís que ja voldrien dissenyar els qui preparen els continguts de Terra Mítica. Festes i futbol consumeixen la major part d'uns llarguíssims informatius, amanits de tant en tant amb algun luctuós succés o la intervenció en directe de Zaplana des del més sorprenent escenari. Informacions polítiques transcendents i sagnants conflictes bèl·lics mereixen a penes uns segons. Això sí, la monòtona veu del *No-Do* ha estat substituïda per un valencià estrident, i Zaplana el que es dedica a inaugurar són parcs temàtics.

*Cristòfol Basset
València*

Les cartes al director han de ser com més breus millor, màxim quinze ratlles mecanografiades, i han d'anar signades i amb el número de DNI. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció, però, per motius d'espai, no en garanteix la publicació.

AMUNT...

Ramon Barnils

La Isabelot

Així que això de fer santa la Isabel d'Isabel i Fernando no va per bon camí. No és que s'hagin adonat de la incongruència, idèntica a la que es produiria si volien fer sant en Coll sense fer-ne n'Alentorn. Ja no ho van aconseguir en la millor ocasió de tots els temps, l'any 1992, un dels grans anys de la Història de la Humanitat, el dels Jocs Olímpics -de Barcelona- i del Descobriment -d'Amèrica.

Diu que l'obstacle és que santa Isabel -perquè ho era, de santa: va fer un miracle, inventar-se Espanya juntament amb Menéndez Pidal i *El País*- va fer fora els jueus. Quina acusació més absurda, feta a una dona que, a més de dur sang jueva a les venes, va ser magna venedora d'una religió fundada precisament per un jueu.

Aquests del Vaticà ja no saben què inventar-se per passar per ovelles amb pell de llop.

I AVALL

J. J. Pérez Benlloch

Flaqueses

Diu en que a la tardor sabrem si el País Valencià està entre les regions pobres d'Europa i, per tant, és creditor a les substancioses ajudes comunitàries. De moment, i a falta de conèixer les dades econòmiques de 1996, se'ns ha acabat la martingala: ja no som un dels països més necessitats, cosa que no pareix que siga celebrada per la nostra classe política, que s'entesta a continuar sent mendicant europeu. D'una altra dada, en canvi, es parla menys: els valencians continuem sense arribar a la mitjana espanyola de lectura de premsa. Es pot pensar que el rebuig a la lletra impresa és una justa i intel·ligent resposta col·lectiva a l'escassa qualitat dels periòdics indígenes. Hi ha qui ho assegura, però oblidat que el dèficit ve de lluny. Com l'alta taxa de desocupació, el baix jornal mitjà, la deficient ensenyança secundària i l'alta sinistralitat. Massa flaqueses per als discursos eufòrics que hem d'escoltar.

Ara fa cent anys, Catalunya demanava la paraula

L'any 1898 ha passat a la història com un moment de crisi. Amb la derrota a Cuba i Filipines, desapareixien les últimes restes de l'imperi espanyol. La pèrdua de les colònies va provocar un daltabaix econòmic, polític i moral, recordat més tard com el desastre del 98. Però fa un segle, la societat catalana vivia també l'impuls del Modernisme; una efervescència d'iniciatives culturals, associatives, esportives, polítiques i sindicals; l'esclat del catalanisme. Enmig de la crisi, Catalunya demanava la paraula per fer una proposta renovadora i europea.

Escolta, Espanya. L'exposició d'un dels moments més dinàmics de la nostra història.

"Escolta, Espanya"
Catalunya i la crisi del 98

L'empenta dels catalans

Museu d'Història de Catalunya
del 19 de març al 13 de setembre

Amb la col·laboració de:

Fundació "la Caixa"

Amb el patrocini de:

GEC ALSTHOM

Televisió de Catalunya S.A.

Generalitat de Catalunya

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Av. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001-València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Rambla de Catalunya, 121, 1-2, esc. A. 08008-Barcelona. Telèfon: (93) 238 42 62. Fax: (93) 238 42 63.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Costa de la Pòls, 6, 1-7. 07003-Palma de Mallorca. Telèfon i Fax: (971) 72 07 63.
ADREÇA CORREU ELECTRÒNIC: temps@bcn.servicom.es.
SUBSCRIPCIONS: (902) 131 025.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Jordi Fortuny.
REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Francesc Viadel (*Cap de redacció*), Miquel Calvet, Laia Climent (*Coordinació Llibres*), Salvador Giménez, Mario Reyes i Xelo Tortosa (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE BARCELONA: Pere Martí (*Cap de redacció*), Joan Cortaques (*Cap de producció*), Oriol Cortaques, Alex Milian i Gemma Morales (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE PALMA: Miquel Payeras.
PRODUCCIÓ: Josep Agustí i Jern Cabanes (*Correcció lingüística*), Lina Casanovas (*Maquetació*), David Fernández (*Portada i gràfics*), Rosanna Puchades (*Gràfics*).
RÚBRICUES: Ramon Barnils, Fabià Estapé, Jaume Fàbrega, Joan F. Mira, J. J. Pérez Benlloch, Agustí Pons, Joan de Sagarra, Xavier Vinader.
COL·LABORADORS: A. Alfaro, V. Arqué, J. Balló, L. Bonada, A. Bosch, F. de P. Burguera, F. Calafat, R. de la Calle, T. Canís (*Coordinació Economia*), A. Castel, Eliseu T. Climent, P. Codonyan (*Perpinyà*), A. Cort, M. Domínguez, X. Duran (*Coordinació Ciència*), L. Ferri (*Coordinació Món*), J. Finestres, C. Gàmez, A. Gil, J. Iborra, V. Jiménez, V. Lozano, T. Mestres, X. Montanyà, A. Muns, J. M. Oleague, M. Ollé, A. Papiol, M. Porta Perales, A. Reig, E. Rimbau, J. Roura, E. Sanjuan, J. Sebastià, M. Serra, J. Ll. Sirena, Ll. Soler, M. Soler, F. Torrent, M. Vicent.
COL·LABORADORS GRÀFICS: P. Carmoña, J. Celià, R. Cugat, R. Gil, X. Gómez, V. A. Jiménez, S. Llosà, M. Margenat, G. Matamala, S. Sàez, M. Vila.

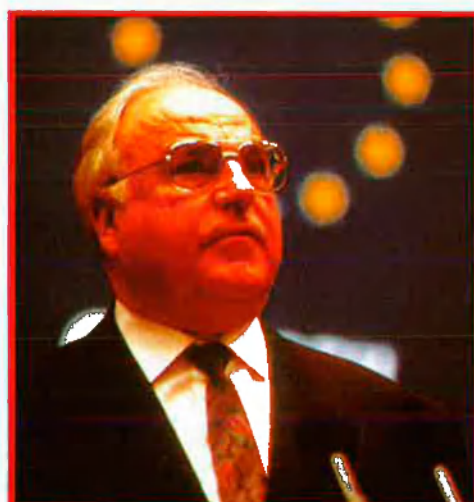
ARXIU: Jesús Prats (*Fotografia*), Rosa Serrano (*Documentació*).
PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Salva Martínez, València. Tel.: (96) 352 48 69. Anava Publicitat, València. Tel.: (96) 397 30 94. Anava Publicitat, Barcelona. Tel.: (93) 238 42 62.
SUBSCRIPCIONS: Quica Sena.
ADMINISTRACIÓ: Pilar Martí, Assumpció Palau.

TRACTAMENT ELECTRÒNIC D'IMATGES I FOTOMECÀNICA: Jemagraf, SL.
IMPRESSIÓ: Rivadeneyra, SA.
DIPÒSIT LEGAL: V-853-1984.

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotoquímica, electroòptica, magnètica, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

20 La Punta, un dels reduttes de l'horta de València, amenaçada pel port.

35 La gran aventura europea acaba de començar plena d'interrogants.

24 Pere Mayor confia que el BNV entrarà al Parlament valencià el 1999.

ANÀLISI

Adéu a la mili (i a la PSS), P. Martí	16
El Roina contra l'Ebre, T. Canís	17
L'agenda de Himmler, X. Vinader	18
Un 'forat' a Europa, Ll. Ferri	19

PAÍS

El port amenaça l'horta..., M. Reyes	20
Entrevista a Pere Mayor, F. Viadel	24
Menorca: el camp de golf..., C. Marquès	27
Interferències a l'espai..., S. Giménez	34
Entrevista a F. X. Marimon, A. Milian	51

EN PORTADA

Europa, una aventura sense..., Der Spiegel	35
El nou mapa d'Europa, D. Fernández	42
A la cua!, A. Punsola	47

ENTREVISTA

Entrevista a Gerard Quintana, A. Rotger	30
--	-----------

SOCIETAT

Per què moren les balenes?, I. Gallart	56
---	-----------

CIÈNCIA

Gens inquietants, X. Duran	60
-----------------------------------	-----------

CULTURA

Un circ de conte de fades, C. González	62
---	-----------

GALERIA

Lleida reuneix el teatre..., M. Ferrer	75
---	-----------

OPINIÓ

El poder i la política (2), J. F. Mira	82
---	-----------

TELÈFONS D'INTERÈS

Informació	402 22 22
Presidència	402 22 55
Gabinet de Comunicació	402 20 94
Gabinet d'Integració	
Europea i Solidaritat	402 25 04
Institut d'Edicions	402 21 16
Àrea de Règim Interior,	
Hisenda i Planificació	402 22 60
Àrea de Cooperació	402 22 30
Àrea de d'Esports i Turisme	402 24 63
Àrea de Sanitat	402 24 66
Àrea de Serveis Socials	402 24 70
Àrea de Cultura	402 22 29
Oficina del Pla Jove	402 25 56
Àrea d'Educació	402 24 74
Àrea d'Obres Públiques	402 24 77
Àrea d'Espais Naturals	402 24 89
Àrea de Medi Ambient	402 24 57
Àrea de Promoció Econòmica	
Habitatge	402 22 27

Rambla de Catalunya, 126
08008 Barcelona

Diputació de Barcelona

Toies ies setmanes regaiem
1 fascicle de l'obra i vida de
FUSTER-PLA

PER A
SUBSCRIURE-T'HI
TRUCA AL TELEFON
902-13 10 25

EL TEMPS

Amb la subscripció regalem el vídeo de l'"Última conferència de Joan Fuster" i el llibre "L'homenoi" de Josep Pla.

RTITILETA DE SUBSCRIPCIO

1r COGNOM..... 2n COGNOM..... NOM..... TEL. PART
DOMICILI POBLACIÓ D.P.
ANY DE NAIXEMENT PROFESSION TEL. TREBALL..... DNI.....

Se subscriu al setmanari EL TEMPS per un període d'UN ANY, prorrogable si no hi ha ordre en contra, i un import de 18.762 pessetes.

Amb pagament:

- ☐ Estat Francès: 830 FF
☐ Europa: 32.500 PTA
☐ Amèrica: 41.500 PTA

Forma de pagament:

- ☐ Dom. bancària
☐ Gir postal núm.

(firma)

- ☐ Xec bancari adjunt a:
Edicions del País Valencià, SA

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

DISTINGITS SENYORS: CAIXA/RANC AGÈNCIA
ADREÇA POBLACIÓ D.P.
NOM I ADREÇA DEL TITULAR DEL COMPTE

Els pregue que fins a nova ordre els rebuts que presentarà Edicions del País Valencià, SA, per l'import de la SUBSCRIPCIÓ ANUAL a pagar en:

1 rebut anual

2 rebuts semestral

4 rebuts trimestral

siguen pagats a càrrec:

☐ C/c ☐ Llibreta Núm. de 199...

EL TEMPS Avinguda del Baró de Càrcer, 40, 13a. Tel. (96)352 46 69 - CIF A-46166621 - 46601 VALÈNCIA

La UE confia en la llei antifrau d'Andorra

La Unitat Antifrau de la UE confia que amb la nova llei andorrana contra el contraban s'eviti que tornin a sortir il·legalment del Principat els 125 milions de paquets de tabac de 1997.

ORIOl CORTACANS

Després de passar tres dies a Andorra la setmana passada, la Unitat de Coordinació de la Lluita Antifrau de la Unió Europea (UCLAF) va calcular en 125 milions els paquets de tabac que van sortir d'Andorra de manera il·legal durant l'any 1997. Aquestes dades, que corresponen a la comparació entre les xifres comunitàries i les registrades pels serveis duaners, coincideixen amb les que ja havia apuntat la UCLAF fa uns mesos. D'altra banda, aquest organisme inspector de la UE es va mostrar confiat que amb l'aplicació de la nova llei antifrau aprovada fa dues setmanes pel govern andorrà s'evitarà que es tornin a repetir aquestes xifres de contraban. En aquest sentit, el ministre de Presidència del govern d'Andorra, Estanis-

lau Sangrà, va dir que la visita de la UCLAF demostra que "el tràfic i el control duaner al país està ben endreçat". La llei recentment aprovada estableix una franja interior d'1,5 quilòmetres a partir de la frontera, dins la qual és prohibit el transport de grans quantitats de tabac, sota pena de sanció econòmica.

Per contra, fonts de les duanes de l'estat espanyol van mostrar el seu escèpticisme sobre els possibles resultats de la nova norma andorrana. Per replicar-los, el cap de govern del Principat, Marc Forné, va assegurar que amb aquesta llei "s'ha fet el que el país podria assumir, tot i el cost polític que això representa". En referència a les pressions rebudes dels països comunitaris perquè fessin aquestes lleis, Forné va reconèixer:

"ens hauria agradat fer la llei al nostre *tempo*, i no així". Forné també va voler recordar que sobre el tràfic il·legal a Andorra hi ha hagut "molta exageració" i va afegir: "a Europa no som el punt àlgid del contraban, ni molt menys". Preguntat sobre la causa de la pressió espanyola contra el contraban, Forné la va explicar dient que "Espanya defensa la seva sobirania, les seves lleis, els seus impostos...". Tot i això, Forné va matisar que ara "no hi ha males relacions amb Espanya, simplement hi ha un problema concret que Andorra ja ha solucionat". En aquest sentit, el govern del Principat també confia que les noves lleis contra el contraban també repercutixin en la fluïdesa dels tràmits duaners de l'estat espanyol i s'evitin així les llargues cues que es for-

men els caps de setmana a partir dels controls de la Farga de Moles.

Però més enllà de la nova llei contra el frau, Marc Forné va deixar molt clar que Andorra "vol mantenir el diferencial en el preu del tabac americà o de qualsevol altre país europeu, per als turistes que visiten el país, i va advertir: "no tenim per què renunciar-hi mentre no estiguem dins la UE". Una incorporació europea que Forné no descarta, "com a microstat i sense que això vulgui dir uniformació".

En la mateixa conferència de premsa, Forné va fer un balanç molt positiu dels cinc anys transcorreguts des de l'establiment de la Constitució d'Andorra: "han estat absolutament positius en tots els sentits. Al principi hi havia recels entre els andorrans, però ara ja no".

ARXIU

Marc Forné, cap de govern d'Andorra, assegura que el Principat "vol mantenir el diferencial del preu del tabac per als turistes que visiten el país".

L'ensenyament públic d'Alcoi ret un homenatge a l'escriptor Enric Valor amb un seguit d'activitats culturals que es faran des del 23 de març fins al 3 d'abril. Exposicions a la Casa de Cultura, conferències sobre la seua obra literària, i un concert de música amb els Munlòs i els Ja T'ho Diré, són les activitats programades més destacades. Als actes també participarà l'editor Eliseu Climent.

La comissió federal de garanties del PSOE ha sancionat amb dos anys de suspensió de militància Salvador Sanjosé, regidor de l'Alfàs i vocal de l'executiva nacional del PSPV. Políticament Sanjosé se situa prop del secretari general dels socialistes valencians, Joan Romero, qui s'ha mostrat contrariat amb aquesta decisió. En aquesta resolució també s'ha decidit expulsar del PSPV Antoni Fuster, actual alcalde d'aquest municipi de la Marina Baixa que governa des del grup mixt amb el suport dels regidors del PP.

Joventut Valencianista i l'associació cívica Tiran lo Blanc han organitzat per als dies 27 al 29 de març, a Benicàssim, una trobada conjunta per analitzar el paper d'aquestes associacions dins la societat valenciana i discutir un futur en comú. Hi assistiran com a convidats Pere Palés, cap de les Joventuts d'Unió Valenciana i Jordi Davó, del BNV.

Comença la tercera Trobada Nacionalista

Aquest divendres, cap a les nou del vespre, amb una recepció al castell de Bellver, s'iniciarà la III Trobada Nacionalista, a Mallorca. El PSM-Nacionalistes de Mallorca exerceix d'amfitrió de Convergència Democràtica de Catalunya, Bloc Nacionalista Valencià i Unitat Catalana. Durant tres dies Mallorca serà l'escenari de conferències i debats de ponències so-

bre "Els nostres reptes davant la Unió Europea". Els responsables dels partits han manifestat que aquesta Trobada confirma les excel·lents relacions existents entre els socis de la coalició europea, formada per CDC, PSM i UPV (Bloc). Pere Esteve, declarà que "la presència del president Pujol [que visitarà per primer cop Mallorca en qualitat de president de CDC] és

Pere Esteve, Pere Sampol i Pere Major, en una trobada anterior.

el reconeixement a la feina feta pels tres partits"

Escàndol a l'alcaldia d'Oriola

Les agrupacions locals del PP tornen a ser notícia al País Valencià. Si fa unes setmanes van ser els casos de Dolores i d'Alboraia, ara és Oriola la població que ha fet esclatar la polèmica. Cinc regidors populars crítics d'aquest poble han denunciat davant de la fiscalia de l'Audiència Provincial d'Alacant que un empresari intentà comprar, a principi de mes, el suport d'un d'ells perquè donara suport a l'actual alcalde. Els polítics van aportar diverses cintes magnetofòniques i de vídeo en què es recullen els encontres que van mantenir el regidor José Francisco García Meseguer i l'empresari Àngel Fenoll perquè el primer prestara suport a l'actual alcalde Juan Manuel Medina. A canvi d'aquest suport, l'empresari i un altre regidor, pagarien a García Meseguer uns deutes seus de catorze milions de pessetes. Després de la denúncia, el PP ha obert una investigació interna que fins ara no ha fet que els regidors retirin la denúncia. L'empresari Àngel Fenoll ja va ser con-

L'alcaldia d'Oriola crea molts problemes al PP.

demnat per l'Audiència Provincial d'Alacant fa tres anys per comprar vots per correu per al PP durant les eleccions municipals del 1991 a raó de 35.000 pessetes per vot.

Davant l'allau d'escàndols municipals a Alacant, la direcció regional del PP s'ha plantejat rellevar dels seus càrrecs Pedro Barrios, signant del pacte de Dolores i home de confiança de l'ex-conseller Luis Fernando Cartagena. Barrios ocupa les àrees d'Aigua i Foment de la Diputació d'Alacant.

L'empresa multinacional Alpha compra Majòrica

L'empresa mallorquina de perles artificials Majòrica, ha estat comprada per la multinacional nord-americana Alpha. Majòrica es converteix així en un altre cas d'empresa rendible —no estrictament turística— que passa a mans foranes. Precisament aquest fet ha aixecat una certa alarma en ambients polítics i intel·lectuals mallorquins que veuen amb molta preocupació que mitjançant compres d'empreses com aquesta o bé per intermediaris turístics —tour operators— o per compra de terrenys, l'activitat econòmica que produeixen les Illes cada vegada és més controlada des de fora de les Balears.

Per la seva banda, els treballadors de l'empresa Majòrica, intranquils pel seu futur, han rebut garanties dels nous propietaris que es respectaran tots els llocs de feina.

ERC protesta per la situació del cinema doblat al català

Esquerra Republicana de Catalunya ha denunciat al Parlament que durant el 1996 i 1997 es van estrenar 18 films doblats al català, dels quals "només quatre es poden considerar d'èxit" i que només se'n féu una mitjana de sis còpies de cadascun per distribuir a les 476 sales de Catalunya. Segons ERC, que la Generalitat hagi gastat la meitat dels 70 milions de pessetes destinats a doblatges per promocionar els films, fa que alguns títols, amb una previsió d'èxit escassa, rebin una promoció gratuïta gràcies a la versió catalana i, en els casos de films d'èxit, aquesta promoció beneficia també les altres versions. Els independentistes presentaran proposicions no de llei per tal que el govern garanteixi el doblatge al català de les pel·lícules d'èxit i perquè se'n garanteixi un nombre suficient de còpies.

Jacques Blanc, reelegit amb el suport del Front National

ARXIU / PERE CODONYAN

L'esquerra ha denunciat l'acord entre Blanc i l'extrema dreta.

L'elecció del president de Llenguadoc-Rosselló trenca la consigna de la dreta francesa de no pactar amb l'FN.

La llista de "L'Esquerra Plural", encapçalada per l'alcalde socialista de Montpeller, Georges Freche, no ha aconseguit la presidència de la regió tot i ser la més votada (amb 31 escons), ja que el conservador Jacques Blanc ha obtingut el suport dels 13 consellers del Front National i dels 22 de l'RPR-UDF. Tot i la petició del primer ministre Jospin, i del president francès, el líder del RPR, Jacques Chirac, de no pactar a les regions amb l'FN, els representants de l'esquerra han denunciat un acord entre Blanc i l'extrema dreta, després de detectar en el discurs d'investidura punts del programa electoral de l'FN, com la posada en marxa de mesures de seguretat a liceus i escoles, o la reducció dels impostos regio-

nals en un 20%. Blanc, per contra, afirma que no hi ha hagut cap acord previ amb l'FN. Però que la llista d'extrema dreta no hagi presentat cap candidat a la presidència de la regió i que l'elecció de Blanc hagi estat a la primera volta de les votacions de la cambra són altres indicis, segons l'esquerra, que sí que ha existit un acord previ. Com a protesta els 31 representants de l'esquerra s'han aixecat i han abandonat l'hemicicle després de la votació.

Les eleccions regionals a la Catalunya Nord, i a la resta de la regió del Llenguadoc-Ros-

selló, han confirmat però els bons resultats de l'esquerra en les eleccions legislatives de juny. Dels 12 escons de la Catalunya Nord, la llista "L'Esquerra Plural" n'ha aconseguit 5, un més dels que tenia, la dreta conserva els quatre i l'FN en perd un dels tres que tenia. Els ecologistes independents perden l'únic escó que tenien i la llista del caçadors, que defensa els drets tradicionals front Europa, en guanya un. La candidatura unitària del catalanisme, tot i augmentar el nombre de vots no aconsegueix superar la barrera del 3%.

Zaplana vol millorar la seua tocada imatge

Eduardo Zaplana vol millorar la seua imatge després que l'escàndol Cartagena haja afectat la línia de flotació del seu govern. Zaplana ha participat en nombrosos actes públics de caràcter lúdic-festiu amb la intenció de contrarestar l'efecte negatiu que ha provocat l'afer de l'ex-conseller d'Obres Públiques, així com els casos de Dolores i d'Alboraia, on el PP pre-

sumptament ha volgut comprar, a canvi d'inversions, els governs de les poblacions.

Zaplana, per exemple, ha participat en la gala del Parador Fallero que la televisió il·legal Valencia Te Ve va organitzar en la setmana de falles, després que el Ministeri de Foment haguera clausurat diverses televisions locals en mans de governs d'esquerra. La nit del 19 de març Canal 9

KAI FÖRSTERLING

Zaplana i la seua dona, Rosa Barceló, al Parador Fallero, organitzat per Valencia Te Ve, propietat de M. Consuelo Reyna.

va retransmetre la crema de la falla de Benidorm a què pertanyen les filles de Zaplana, oblidant-se de la falla gua-

nyadora d'aquest poble. TVV va convertir aquell especial faller en una desfilada de càrrecs públics i familiars del PP.

Telefònica i Retevisión competeixen per adjudicar-se la factura de telèfon de la Generalitat de Catalunya, la primera institució pública de l'estat que treu a concurs aquest servei. L'objectiu és aprofitar la competència entre les dues operadores per reduir la factura de telèfon, que actualment li costa uns 4.200 milions de pessetes. A l'hora de l'adjudicació també tindrà en compte l'atenció al client en català. Des que el president de Telefònica va comparar els catalans amb la comunitat anglofona de la Costa Blanca, Telefònica no sembla que surti amb gaire avantatge.

100

TV3 posarà en marxa, abans de l'estiu, una botiga virtual a través de la seva pàgina d'internet mitjançant la qual es podran comprar tot de productes. Segons el director general de la CCRTV, Jordi Vilajoana, els comerciants pagaran a TV3 un peatge per la utilització del servei.

100

CiU ha presentat al Congrés una proposició no de llei perquè les empreses deixin de cotitzar a la seguretat social per les treballadores en situació de baixa de maternitat. Aquesta suspensió s'aplicaria sempre que l'empresa contractés un substitut durant els mesos de la baixa i pagués la seguretat d'aquest. La mesura vol evitar la reticència dels empleats a contractar dones pels costos en cas d'embaràs.

El Suprem protegeix el pot del Cola Cao

Després de cinc anys de batalla judicial, el Tribunal Suprem finalment ha donat la raó a la firma Nutrexpa, propietat de les famílies catalanes Ferrero i Segura, en la seva demanda contra l'empresa Ollé, per haver plagiat aquests els seus tradicionals pots de Cola Cao.

Ollé, propietat de la companyia perpinyanesa Cantalou, comercialitza cacau en polvres amb la marca Elgorriaga o amb marques de tercers, com Dia o Simago, amb

envasos i colors molt similars als tradicionals pots grocs i vermells de Cola Cao.

La sentència de l'alt tribunal dictamina que es tracta d'un acte de competència deslleial i condemna l'empresa Ollé a cessar la seva actuació i a indemnitzar Nutrexpa pels perjudicis que li ha ocasionat. Aquesta és la primera vegada que el Tribunal Suprem castiga una pràctica molt estesa darrerament en la distribució d'aliments: la utilització per les marques blanques d'enva-

Imatge del tradicional pot de la marca alimentària Cola Cao.

sos i de logotips que plagien els de les marques capdavanteres, establertes sòlidament als mercats.

La vaga de pilots podria desconvocar-se

La temuda vaga de pilots d'Iberia, Aviaco i Air Europa, que havia de començar el dia 27 de març (seria cada divendres i dilluns fins el 31 de juliol), es pot desconvocar, ara que la companyia Iberia ha acceptat una de les condicions del sindicat de pilots SEPLA, que és la d'admetre en nòmina gairebé la totalitat dels pilots d'Air Europa.

El conflicte va començar quan es va saber que, amb la finalització del contracte entre Ibèria i Air Europa, la primera companyia es faria càrrec d'una bona part dels avions de la segona, la qual, així, disminuiria dràsticament la seva activitat. Els pilots, creient que aquesta operació els podria deixar sense feina, optaren per la vaga. Una possi-

El ministre Josep Piqué visità Ciutat de Mallorca el dia 19.

bilitat que atingeix la classe política i econòmica balear que veu que les conseqüències podrien ser nefastes. El ministre d'Indústria, Josep Piqué, en visita a Ciutat de Mallorca, expressà la seva esperança que finalment no hi hauria vaga perquè es feien mans i mànigues per evitar-la. Caldrà saber si els pilots s'avenen a entrar a Ibèria en categories inferiors a les que tenen actualment a Air Europa.

Ford reparteix 100 milions per premiar la imaginació

Les bones idees es paguen, o es premien, sobretot si fan estalviar a l'empresa més de 800 milions de pessetes. La factoria Ford d'Almussafes premia les idees dels treballadors que serveixen per millorar la productivitat. I sembla que els premis són prou importants per fer despertar la imaginació de la majoria. L'any passat es presentaren 4.419 idees per millorar el producte entre els 3.700 empleats de la planta. Toquen a més d'una per cap. I el que és més important, el 55% s'han considerat viables. A l'hora dels premis, se n'han atorgat 72 de màxims, consistents en un Ford Escort i mig milió de pessetes. Ford s'ha gastat 100 milions en premis, que s'encarregarà de lliurar la fallera major de València. Un negoci rodó per a tothom.

ARXIU / EFE

EL RUMOR

A Brussel·les es comenta que la Comissió Europea veu cada volta amb menys simpatia que es dediqui el fons estructural, sobretot el de l'anomenat Objectiu 1, és a dir el dedicat a les zones endarrerides de la Unió Europea, a finançar grans infraestructures de transport. La Comissió ja fa plans perquè a partir del 2000 es doni prioritat, a l'hora de repartir el fons estructural, a la creació d'ocupació i les infraestructures quedin arraconades. Aquest canvi de rumb de la política comunitària pot afectar directament els plans del president de la Generalitat valenciana, Eduardo Zaplana, de tirar endavant l'AVE València-Madrid. Per començar, el País Valencià definitivament sembla que no entrarà en l'Objectiu 1, i a més, els diners que Zaplana comptava que vindrien de Brussel·les, es poden fer fonedissos.

ESTAPE RESPON

—Per què el comissari d'agricultura, Franz Fischler ha pogut tirar endavant una proposta de reforma de l'OCM de l'oli tan negativa per al sector oliverer espanyol?

—Entre més raons perquè el senyor Franz Fischler està avesat als procediments usuals a Brussel·les, que exclouen els plantejaments de l'anomenada monja alférez. També he de recordar que durant la darrera conferència de Madrid es van repartir milers d'ampolletes d'oli nacional. Quan n'aprendrem?

—La ministressa d'Agricultura, Loyola de Palacio, ha fet el que devia en la negociació de la reforma amb Brussel·les?

—El que he dit abans ja excusa la resposta. I tot això quan perilla el famós "fons de cohesió".

—Encara s'hi és a temps d'aturar la reforma de l'oli que proposa el comissari Fischler?

—Tot es ventila en el terreny de la negociació. Tota la resta és foc d'encenalls.

—Loyola de Palacio va voler posar-se al capdavant de la manifestació dels oliverers a Madrid i la'n van fer fora. És seriós tot això?

—Cap de les dues coses. En tot cas, és més útil posar-se al darrere de les manifestacions: així es conserva la possibilitat de negociar.

—Passem a un altre tema delicat. Què li semblen els plans d'expansió de Juan Villalonga a Telefónica, de la mà dels nord-americans de WorldCom/MCI?

—El que pugui fer el senyor Juan Villalonga (com és sabut "company de pu-

pitre" del president del govern central) pertany al món del misteri.

—La segregació de la companyia en diverses societats, de què servirà?

—Possiblement per a repartir més bé el pastel.

—Això pot posar en perill els noranta mil llocs de feina de Telefónica, com asseguren alguns sindicats?

—Evidentment, i els esdeveniments del 19 de març al matí bé que ho mostren.

—La gresca i el boicot de centenars de treballadors a la junta de Telefónica, creu que era justificada?

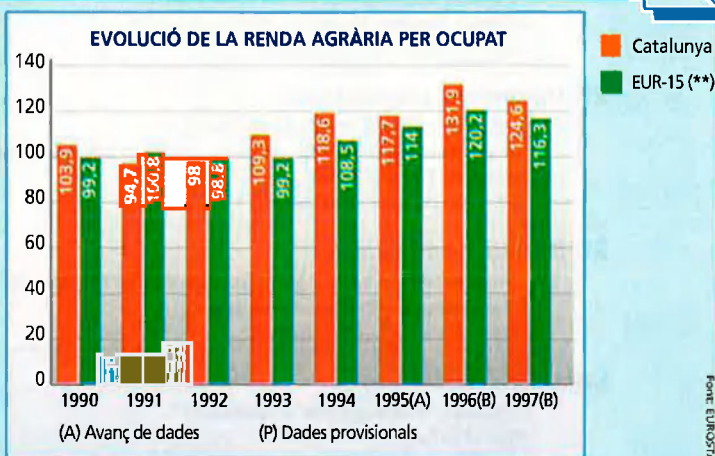
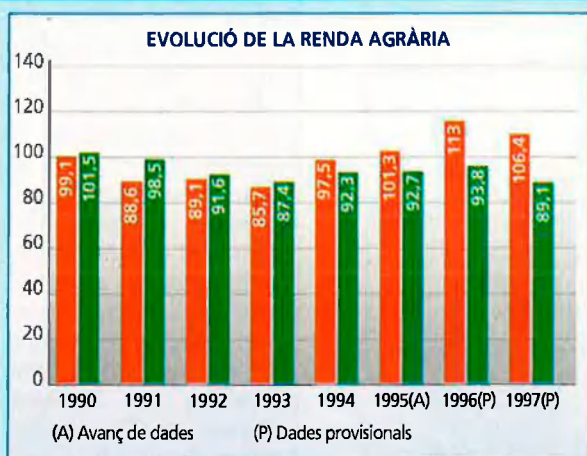
—Sempre que el lloc de feina corre perill les reaccions semblen justificades.

—Es Villalonga el rei Mides dels telèfons? Per què les accions pugen com la bromera?

—La Borsa espanyola és molt petita. N'hi ha prou de "portar amb cura" un valor massiu per a obtenir alces espectaculars.

ROSANNA PUCHADES

EVOLUCIÓ DE LA RENDA AGRÀRIA EN TERMES REALS 1990-1997 *

* En termes reals significa restades les pujades de l'IPC ** Els ocupats són mesurats en unitats de treball anual

Font: EUROSTAT DABP

La possible mediació de l'ex-president del govern espanyol en el conflicte de Kosovo sembla cada cop més difícil. Si des d'un primer moment els líders albanesos de Kosovo es van mostrar partidaris d'un mediador nord-americà, amb més capacitat de pressió que Gonzalez, ara ha estat el president iugoslau, Slobodan Milosevic qui ha rebutjat el paper pacificador de l'ex-president espanyol. L'acceptació de la mediació de Gonzalez implicaria reconèixer la internacionalització d'un conflicte que, segons Milosevic, és un problema intern de Iugoslàvia.

El nou líder xinès continua l'obertura

El nou primer ministre xinès, Zhu Rongji, en les primeres declaracions fetes després d'haver estat escollit cap de l'executiu xinès el passat 10 de març, va mostrar l'entrada d'un nou aire en la manera de fer del govern. Zhu Rongji, vestit a la manera occidental i amb un to distès, lluny de l'encarcarat estil dels seus predecessors, va anunciar que continuaria les reformes econòmiques de la Xina per convertir aquest país en una potència econòmica moderna. Amb aquest objectiu, i sense descartar reformes de caràcter democràtic, Zhu Rongji va assegurar que continuarà el pla de reconversió

de 370.000 empreses estatals, per facilitar-ne la inserció en una economia de lliure mercat. Aquesta reforma del sector públic pot portar a l'atur a la meitat dels funcionaris. En aquest període, fins el 2001, el cap de govern xinès es proposa també enllestir la reforma de l'habitatge que pot fer que milions de ciutadans, que fins ara vivien en immobles de l'estat, es vegin abocats a enfrontar-se als costos de la privatització de les llars. A banda d'aquestes mesures, també es preveu promoure les reformes en els sectors de la sanitat i la fiscalitat, entre d'altres. Si l'obertura a l'economia capitalista va ser clara

El Gran Palau del Poble de Pequín.

en l'orientació política del discurs del nou *premier* xinès, el gir cap a la democràcia, si bé no es va descartar, va quedar clar que no forma part de les prioritats del govern. Fins i tot, Zhu Rongji va descartar la possibilitat de qualsevol revisió de la repressió de Tiananmen.

fundació
BANCAIXA

Del 23 al 29
de març

AGENDA

23 Dilluns Conferència

Cicle: L'empresa i la reforma laboral.
"El nuevo contrato indefinido de fomento del trabajo".
Jesús García Ortega. Professor titular de Dret del Treball de la Universitat de València.
Sala Sorolla a les 19'30 hores.

24 Dimarts Mediambientals

Cicle: Política, Globalitat i Medi Ambient.
"Política legislativa y Medio Ambiente".
Antonio Vercher. Fiscal del Tribunal Suprem.
Sala Sorolla a les 19'30 hores.

25 Dimecres Conferència

Cicle: De segle a segle (1898-1998).
"Espectros de fin de siglo (Ensayo sobre la falta de ideas)".
José Luis Pardo. Filòsof.
Sala Sorolla a les 19'30 hores.

26 Dijous Conferència

"Picasso: de la malicia y del juego antes de la paradoja".
Michel Anasse. Escultor i ceramista.
Sala Sorolla a les 19'30 hores.

Sala d'Exposicions

"Picasso, el dialogo con la cerámica".
Fins al 5 d'abril.

CENTRE CULTURAL
Plaza de Tetuán, 23. Tel. 367 55 64. Valencia

www.bancaja.es

Es publica en català el llibre 'Europa de la A a la Z'

Europa de la A a la Z és un diccionari elaborat per la Universitat de Munic, dirigit pel professor de ciències polítiques Werner Weidenfeld. L'obra recull el procés de constitució de la Unió Europea i explica de manera pedagògica els principals òrgans de govern i les dimensions socials, culturals i econòmiques de la integració europea. L'edició en català que ara ha aparegut, ha estat adaptada per l'Institut Universitari d'Estudis Europeus de la UAB.

MERCAT DE LES FLORS

març-juny 1998

un espai per a
l'emoció

Ajuntament de Barcelona

Nit de somriures

abril, maig i juny

Jorge Drexler

21 de maig

Malevaje

28 d'abril

XV Marató de l'Espectacle

12 i 13 de juny

Trànsit cia. de dansa

22, 23, 24 i 25 d'abril

Luca Ronconi

14, 15, 16 i 17 de maig

Loquillo

30 d'abril,
1 i 2 de maig

10.000 Kg

del 27 de març
al 5 d'abril

Mayte Martín + Belén Maya

17, 18 i 19 d'abril

Andrés Calamaro

27 de maig

Cheek by Jowl

14, 15 i 16 d'abril

Nit de ritmes

febrer, març i abril

Chicos Mambo Show

del 27 de febrer
al 22 de març

Luis Eduardo Aute

4, 5 i 6 de maig

Joao Bosco e Grupo

29 de maig

Brundibár

8, 9 i 10 de maig

CATALUNYA
RÀDIO
EL PAÍS

100% D'ENTRADA
902 10 12 12
CAIXA CATALUNYA

IC
Institut de Cultura

Institut de
cultura:

Adéu a la mili (i a la PSS)

Una de les experiències més incòmodes, desagradables i absurdes a què es veuen sotmesos els joves és haver de fer el servei militar obligatori. En una societat plural, que es vanta de moderna i que es defineix com a democràtica, obligar una persona a combregar amb els valors castrenses és inacceptable. Naturalment, els primers a veure això van ser els mateixos implicats, els joves, que són els qui any rere any, des de fa dues dècades, han anat fent créixer de forma valenta i vertiginosa la llista d'objectors en un primer moment i després, la d'insubmisos. Encara que això en molts casos els hagi costat fins i tot presó.

Per mirar de trobar sortida a aquest moviment de rebuig, es va inventar la prestació social substitutòria, destinada a aquells a qui no agrada marcar el pas a les ordres d'un sergent curt de gambals, o senzillament no volen desfilar sota bandera aliena. Però a ningú no li agrada que el castigui i el pedaça quedar ràpidament desbordat. Els inventors de la PSS van oblidar que un servei és per essència gratuït i voluntari. Si perd el valor de la gratuïtat deixa de ser un servei, i si esdevé obligatori, es converteix en un càstig. I per si algú li quedava algun dubte de l'existència de la penalització, es va establir que la PSS tingués una durada superior al servei militar. El nombre massiu d'objectors i la pressió del moviment insubmis han convertit en inaplicable la PSS. Moltes entitats, seguint les consignes del moviment insubmis, s'han negat a acollir places d'objectors o han cancel·lat les que tenien, de tal forma que actualment, milers de joves esperen, sense cap pressa, ser cridats a fer la prestació. Però amb una mica de sort ni la faran.

Es prepara una nova amnistia, en aquest cas per als objectors que faci més de tres anys que esperen ser cridats per complir la prestació. També, finalment, es treurà la penalització que comporta la PSS i se n'igualarà la durada a la del servei militar. Són dues de les mesures pactades per CiU i el PP en la nova llei d'objecció que ha d'entrar en vigor abans d'aquest estiu. És un pas més en aquest llarg camí de pelegrinatge cap a l'enterrament de-

finitiu del sistema militar obligatori i del seu succedani civil, que celebrarem el 31 de desembre del 2002, o abans. De tots els acords que puguin sorgir del delicat pacte entre CiU i el PP, la supressió de la mili serà sens dubte un dels més populars. Aquest era un dels compromisos electorals amb què Joaquim Molins va concórrer a les passades generals, i que després va quedar plasmat en l'acord d'investidura i governabilitat.

El camí recorregut en aquests dos anys, conduït pel diputat Carles Campuzano, conté avenços significatius.

L'esmentada nova llei d'objecció n'és un, com també ho és la modificació del Codi Penal per suprimir les penes de presó per als insubmisos, i la reducció del període d'inhabilitació. L'assignatura que encara queda pendent és la despenalització definitiva de la insubmissió. Si d'aquí a tres o quatre anys hi ha d'haver exercit professional, no té sentit continuar condemnant insubmisos a penes d'inhabilitació de sis anys, o continuar reclamant presó com si no passés res, com va fer la setmana passada el fiscal de la secció segona de l'Audiència de Barcelona per a l'insubmis de Torelló Pere Sanjurjo.

La situació voreja l'absurd si tenim en compte que a més de sobrar objectors, sobren *quintos* per tot arreu. Només amb els joves en edat militar que

actualment estan en situació de pròrroga d'incorporació a files es podrien cobrir totes les places necessàries fins a la professionalització definitiva de l'exèrcit. Hi ha 836 mil joves en pròrroga, però les forces armades necessiten d'aquí al 2002 només 329 mil reclutes. Fins i tot, encara que un 60% d'ells es declarés objector a darrera hora, n'hi hauria prou per cobrir les places necessàries en aquest període de transició. No obstant això, el ministeri de Defensa no s'atreveix de moment a liquidar la mili, encara que en els propers anys seran més els excedents de contingent que els cridats a files. La resposta potser està a les casernes, on continua havent-hi reticències a qualsevol canvi. I en un ministre, que segons em comenten, s'escolta massa els responsables d'aquestes casernes. És aquell ministre que volia portar els valors castrenses a les escoles. ■

PERE MARTÍ

"Els inventors de la PSS van oblidar que un servei és per essència gratuït i voluntari. Si perd el valor de la gratuïtat deixa de ser un servei, i si esdevé obligatori, es converteix en un càstig."

El Roine contra l'Ebre

L'aigua, tot i que ocupa les dues tercers parts del planeta, és un bé escàs. Actualment es calcula que uns 12 milions de persones moren cada any per falta d'aigua potable. La mateixa OBU ha alertat que el desenvolupament econòmic i l'excés de població poden fer en els pròxims 25 anys que la majoria de la població del planeta passi set, si abans no s'apliquen mesures adequades. La falta d'aigua, afegeixen, pot ser una font creixent de conflictes internacionals. I no exageren.

Precisament, del 19 al 22 de març s'han reunit a la seu de la Unesco a París representants de més de 80 països en una conferència internacional sobre l'aigua i el desenvolupament sostenible. Els ecologistes ja fa temps que adverteixen que hi ha solucions, sempre que no s'hipotèqui el futur amb l'actual creixement i no es malbarati un recurs tan necessari. I ara, fins i tot els polítics i economistes comencen a prendre'n consciència.

No es tracta, però, d'un problema dels països subdesenvolupats, només. Ni tan sols dels països secs. No cal anar gaire lluny per adonar-se'n. El Ter i el Llobregat, que són les principals fonts de subministrament de Barcelona, estan sobreexplotats. L'aqüífer subterrani del riu Besòs es considera ja irrecuperable a causa de la contaminació que ha sofert durant dècades. I la mateixa Generalitat de Catalunya ha advertit que l'àrea de Barcelona podria patir per la manca d'aigua abans del 2010.

La reiterada negativa d'Aragó a acceptar un transvasament de l'Ebre fins a Barcelona pot servir per il·lustrar la idea del repartiment de l'aigua com a font de conflictes, ni que siguin larvats. El govern de la Generalitat ha volgut donar una solució al problema proposant que es porti l'aigua a Barcelona des del Roine, el riu francès que neix als Alps i desemboca a la Provença. Però li han plogut les crítiques cada cop que ha desempolsat el projecte. Des que es tracta d'una obra faraònica fins que reproduceix un model de desenvolupament ja superat, passant pels qui consideren que no hi ha intenció real de realitzar-ho.

No és que sigui irrealitzable, però es tractaria d'una obra difícil, ja que la canalització hauria de recórrer 300 km de

distància travessant importants desnivells, i sobretot seria cara: uns 200.000 milions de pessetes. Aquest últim seria el principal obstacle. Un estudi sobre el transvasament fet recentment per un comitè científic francès en posa en dubte la viabilitat precisament perquè el preu de l'aigua seria prohibitiu. En resum, l'informe diu que les previsions d'augment de la població de l'àrea de Barcelona i del consum que ha fet la Generalitat no són realistes, i que amb menys consum del previst, l'aigua acabaria costant a preu d'or. Tret que també es vulgui fer servir l'aigua per regar cultius.

De la banda francesa aquesta ha estat un dels principals temors dels agricultors i de l'extrema dreta del Front Nacional. El president de la regió Llenguadoc-Rosselló, Jacques Blanc –principal valedor del transvasament–, ha volgut tranquil·litzar-los dient que, en tot cas, l'aixeta sempre estaria del costat francès. Blanc, però, necessita ara els vots de l'FN per mantenir-se en el càrrec, de manera que caldrà veure quin paper té a partir d'ara.

A l'altra banda de l'Albera, aquesta dependència de França és precisament un dels arguments del PSC en contra del transvasament. El govern Aznar, per la seva banda, tot i que no s'hi ha oposat, també se n'ha desmarcat, amb l'argument que hi ha altres solucions. I fins i tot el mateix Pujol ha dit més d'un cop que el Roine sols

TONI CANIS

“A ningú no se li escapa que proposant el transvasament del Roine, la Generalitat deixa traslluir la falta de solidaritat amb els problemes de Catalunya d'altres territoris, com Aragó.”

seria una última sortida si no es pogués dur aigua de l'Ebre.

Es potser la clau de tot aquest embolic. I no és casualitat que darrerament s'hagi desenterrat la qüestió, si es té en compte que el consell de ministres té previst aprovar a començaments de maig el *Llibre Blanc de l'Aigua*, en què es concretarà la política hidrològica del govern central.

A ningú no se li escapa que proposant el transvasament del Roine, la Generalitat deixa traslluir la falta de solidaritat amb els problemes de Catalunya d'altres territoris com Aragó, sense haver d'assenyalar ningú amb el dit i sense revifar la polèmica. Alhora que llança el clar missatge al govern espanyol que si no aconsegueix un consens sobre el problema de l'aigua a Espanya, Catalunya pot tirar pel dret, aprofitant la desaparició de les fronteres europees.

Un advertiment amb més transcendència política del que sembla, més enllà de l'aigua. ■

L'agenda de Himmler

Un dels enigmes més persistents de la història contemporània aviat deixarà de ser-ho. El misteri entorn de si va ser Hitler, en persona, qui va donar l'ordre formal d'exterminar tots els jueus europeus i en quin moment precis va fer-ho ha estat el centre de moltes polèmiques des de fa anys. Els capdavanters de la historiografia anomenada "revisionista" —que, en gros, es neguen a admetre que el règim nazi eliminés sis milions de jueus— han al·legat sempre que no existia cap document firmat pel Führer especificant les instruccions per començar l'extermini sistemàtic. Aquest fet i la manca de testimonis directes —els nazis, cap a la fi de la Segona Guerra Mundial, es van dedicar a fer desaparèixer el màxim de traces dels seus crims— han fet difícil, fins ara, establir un calendari precís del procés de decisió del genocidi i han donat peu a tot d'interpretacions.

Però, en els últims mesos, gràcies a l'agenda de Heinrich Himmler, el poderós Reichsführer SS, cap de la policia alemanya, que ha estat trobada recentment en els arxius de l'antiga URSS, la majoria dels interrogants han començat a esclair-se. L'estudi d'aquest document ha permès a Christian Gerlach, un investigador berlinès de trenta-quatre anys, d'escriure un important article, publicat en la revista especialitzada *Werkstattsgeschichte*, on fixa el 12 de desembre de 1941 com a la data en què Hitler donà l'ordre d'exterminar tots els jueus presents en l'esfera d'influència alemanya. Uns dies abans —el 7 de desembre— s'havia produït l'atac japonès de Pearl Harbour, i dos dies després Alemanya declarava la guerra als Estats Units.

En el seu article, que de segur donarà a parlar als especialistes, Christian Gerlach proposa una nova cronologia que, segons ell, explica clarament les etapes de la posada en marxa de la "solució final". D'entrada, la terrorífica ordre del 12 de desembre de 1941 és anunciada en una conferència que presideix Adolf Hitler i en què són presents els més importants dirigents del partit nazi (NSDAP).

A la sortida de la reunió, Josef Goebbels, ministre de Propaganda, va escriure en el seu diari personal: "En el

que toca a la qüestió jueva, el Führer esta completament decidit a fer net. Ha profetitzat que si, una vegada més, els jueus arribaven a provocar una guerra mundial, serien ells qui resultarien exterminats. No eren paraules a l'aire. La guerra mundial ja és aquí, cal que l'aniquilament dels jueus en sigui la conseqüència necessària. Aquesta qüestió ha de ser tractada sense cap mena de sentimentalisme. La nostra compassió no s'adreça als jueus, sinó al poble alemany. Si el poble alemany ha de sacrificar encara en el front de l'Est 160.000 víctimes, els instigadors d'aquest conflicte sanguinari han de pagar amb la seva vida."

Com a conseqüència de la decisió, el migdia del 18 de desembre de 1941 té lloc una entrevista entre Hitler i Himmler de la qual el Reichsführer SS deixà constància en l'agenda exhumada a Moscou per Gerlach amb la frase: "Qüestió jueva. Exterminar-los com als partisans". Per a l'investigador alemany, l'al·lusió significa clarament que el conjunt de jueus ha de rebre el mateix tractament reservat als partisans, és a dir, l'execució. Pocs setmanes després, el 20 de gener de 1942, se celebra a Wannsee, un barri elegant de Berlín, una altra conferència convocada per Reinhard Heydrich, cap de l'Oficina Central de la Seguretat del Reich (RSHA), en què es transmet fidelment l'eco d'aquest esperit

de "solució final" per a tots els jueus occidentals i se li dóna la màxima prioritat. El genocidi ja s'havia engegat.

La descoberta de l'agenda de Himmler posarà fi, de bon segur, a la picabaralla que, des de fa dècennys, té dividits en dos camps els especialistes del genocidi jueu: "els intencionalistes" —que consideren l'extermini jueu com un projecte llargament meditat per Hitler des de 1919— i "els funcionalistes" —que veuen en la "solució final" el producte de la radicalització del sistema nazi, accelerat per la guerra a Europa. Per Christian Gerlach, el factor que fa realment decidir Hitler és l'entrada en guerra dels Estats Units. "Es en el moment en què el conflicte pren forma planetària quan es decideix el destí dels sis milions de jueus —afirma—. Tot fa pensar que el mite de l'"Amèrica jueva" preocupava més Hitler que allò del "judeo-bolxevisme" tan gastat.." Qui ho havia de dir. ■

XAVIER VINADER

"L'estudi de l'agenda de Himmler trobada a l'URSS ha permès a Christian Gerlach fixar la data en què Hitler ordena el començament de l'extermini jueu: el 12 de desembre de 1941."

Un 'forat' a Europa

Mentre Václav Havel i el Parlament europeu expressaven la seva preocupació per l'evolució política d'Eslovàquia, el sindicat de periodistes del país insistia a dir que la llibertat de premsa s'hi troba amenaçada pel que comença a dir-se'n el règim de Vladimir Meciar. Des de sempre sospitós d'un autoritarisme disfressat de patriotisme, els últims passos que ha fet aquest primer ministre són els més inquietants de la seva tèrbola trajectòria: alhora que anul·lava el referèndum sobre la incorporació a l'OTAN i l'elecció del president de la República per sufragi universal, destituïa vint-i-vuit ambaixadors i amnistiava els membres dels serveis secrets acusats d'haver segrestat el fill del president de la República, Michal Kovac, amb mòbils de desestabilització política.

El nou salt cap a la construcció del seu règim, Meciar l'ha fet precisament al cap de pocs dies d'haver assumit interinament els poders de la presidència de la República per mandat constitucional, però també perquè l'obstrucció dels seus diputats va fer possible que el Parlament elegís un nou cap d'estat.

La democràcia eslovaca grinyola tant que no són pas únicament Havel i els periodistes qui es demanen quines poden ser les intencions de Meciar amb vista a les eleccions legislatives previstes per al setembre. No són pocs els polítics adversaris de Meciar, tant de la dreta democristiana com de l'esquerra socialdemòcrata i ex-comunista, que profetitzen el frau i la tupinada. Sobretot si es mantenen els sondatges que atribueixen a l'oposició el 60% dels vots i indiquen que una majoria d'eslovacs són favorables a l'entrada a la Unió Europea i a l'OTAN.

Davant aquesta perspectiva Meciar diu el que sempre ha dit: que ell no és ni antieuropeista ni antiatlantista, però que Eslovàquia s'hi ha d'incorporar des de la seva trajectòria. I la trajectòria d'Eslovàquia des que es va separar de Txèquia fa cinc anys és el que més s'assembla a una "tercera via" o a una barreja entre el nacional-comunisme serbi (pel que fa a l'acció política i a les formes de propietat estatal) i alguns dels estils monetaris dels txecs.

Alguns economistes se sorprenen que el govern de Meciar sigui l'únic de l'Europa de l'Est que hagi aconseguit nivells importants de creixement sense reformes tutelades pel Fons Monetari Internacional. A Eslovàquia no hi ha hagut teràpia de xoc, com a la majoria de països ex-soviètics, perquè tant el populisme del Moviment que dirigeix Meciar com el col·lectivisme de la Unió dels Treballadors Eslovacs, un dels socis del govern, descarten les privatitzacions en sèrie i posen per damunt de tot l'ocupació i l'increment de salaris i pensions, objectius que

Meciar ha complert molt justament, tot i haver d'assumir a vegades algunes receptes de l'FMI, com la de retallar programes de protecció social, omplir la tresoreria pública amb dòlars provinents de les exportacions i contenir la inflació. Una situació de fràgils equilibris que no se sap fins quan podrà durar, sobretot si pensem que el país encara té pendent la reconversió de l'obsoleta indústria pesant i de l'armament.

Meciar exhibeix, orgullós, els èxits econòmics i els contraposa a les acusacions d'antiatlantisme i de continuar en la seva marxa cap a la dictadura. La realitat tossuda constata que el feix de despropòsits actuals que tant inquieten el president Havel i alarmen els periodistes ja té antecedents no tan llunyans: la proposta de Meciar al

primer ministre hongarès Gyula Horn d'intercanviar les respectives minories ètniques (objectiu de l'extrema dreta present en el govern de Meciar); signatura de contractes milionaris amb les plantes del complex militar industrial rus; negativa a una intervenció contra el règim iraquí, i no pas precisament amb arguments humanitaris.

La desvinculació d'Eslovàquia de la política militar i diplomàtica occidental vigent a Centreuropa comença a molestar tant els Estats Units que la secretària d'Estat, Madeleine Albright, ha dit que a Europa hi ha "un forat que es diu Eslovàquia", de moment. I és que, mirat amb criteri geoestratègic, el mapa del continent no passa per alt que l'OTAN té la dictadura bielorussa de Lukaixenko al nord; la Iugoslàvia de Milosevic al sud i al centre Meciar convertint-se en règim: més que una tercera via o un forat, un sentinella de les velles essències. ■

LLIBERT FERRI

*"Eslovàquia camina cap a la dictadura i es desvincula dels interessos atlantistes
ahora que el règim de Meciar proclama els seus èxits econòmics."*

El port amenaça

El Port de València posarà en marxa un pla d'expansió que preveu la construcció d'una zona de suport logístic a la Punta i un accés nord que poden destruir l'horta. El president portuari, Juan Antonio Mompó, podria tenir interessos personals en els projectes.

L'epidèmia coneguda com "la gran pestilència" va deixar la ciutat de València a principi del segle XVII plena de morts. Els cadàvers es van traslladar a la partida de la Punta d'en Silvestre, molt a prop de la ciutat, on van ser soterrats. Hui, València gairebé ha engolit aquest tros d'horta tan fèrtil, que va servir de necròpoli aleshores, i que ara el port de València vol que es convertisca en un cementeri de contenidors. La Punta ocupa uns 750.000 metres quadrats a l'extrem sud de la ciutat de València, entre els barris de Natzaret, l'entitat local menor de Pinedo, i el port. Travessada per una de les sèquies més importants de València, la de Rovella, componen aquesta entitat local les partides de Tres Camins, Clero, Barraques de Sant Roman, i la Punta d'en Silvestre. En total, uns nou-cents veïns, als quals s'han d'afegir uns tres-cents propietaris que tenen terres però no viuen d'una manera regular a la pedania. La majoria dels veïns no viuen de l'horta, però se senten integrats en el ritme de vida que els fa treballar de dia a València i descansar de nit en un dels pocs racons d'horta que queden a la ciutat. Tot i que suporten, des de fa anys, el trànsit incessant de camions carregats de contenidors pels seus carrers i camins, cosa que fa pujar la contaminació acústica a límits insospitats, cap dels habitants de la Punta vol deixar sa casa. Des de l'any 1993, un altre perill ha planat per damunt dels seus caps: el projecte de construcció d'una zona de suport logístic del port de València (ZAL).

Aquest projecte, a més, s'afegeix a la futura ampliació de la depuradora de Pinedo, a l'expansió de Mercavalència i a la construcció de la futura Ciutat del Transport, i sembla sentenciar a mort tota la zona.

Plans d'expansió. El 14 d'octubre de l'any passat el Ministeri de

Foment de l'estat espanyol, la Generalitat valenciana, l'Ajuntament de València i l'autoritat portuària, van signar un conveni per promoure la modernització d'infraestructures del port. Després de molts anys de rumors sobre l'ampliació del port, el conveni posava damunt la taula uns plans d'ex-

ZONA DE SUPORT LOGÍSTIC PROPOSADA PEL PORT DE VALÈNCIA

Horta de València

pansió que el port i la Generalitat haurien de gestionar. El punt més important és la implantació d'una zona d'activitats logístiques (ZAL) vinculades al port en una àrea de 500.000 metres quadrats d'horta a la Punta. A partir de la signatura del conveni, l'empresa mixta València, Plataforma Intermodal i Logística (VPI), integrada pel Port de València, la Generalitat i l'Ajuntament, va començar a fer un projecte de ZAL. A hores d'ara, aquest encara no s'ha fet públic, però tot i això el port fa mesos que n'ha difós els límits, que

comporten la urbanització d'una zona d'horta protegida pel Pla d'Ordenació Urbanística de l'Ajuntament i que afectarà unes tres-centes famílies de la Punta. Si el port vol fer els seus projectes s'haurien de requalificar com a terreny d'ús industrial horts de la Punta. Una altra de les inversions previstes en el conveni és l'accés nord del port des de l'autopista A-7. S'han estudiat diverses opcions, com ara un túnel d'uns tres quilòmetres que connectaria l'autopista de Barcelona amb la V-30 i el port. A hores d'ara per accedir

al port des de l'A-7 els camions carregats de contenidors han d'entrar per l'accés de la Universitat Politècnica, recórrer el camí de Vera, i continuar per l'avinguda d'Eugènia Vives fins arribar a la seua destinació. Com que els camions tenen prohibit el pas per la ciutat, amb aquesta maniobra s'estalvien d'agafar la circumval·lació de València i fer almenys vint quilòmetres per descarregar les seues mercaderies. Els veïns del barri Marítim han protestat en diverses ocasions a l'ajuntament contra el pas dels camions però ni el consistori ni la policia local han fet res per aturar-los. Fins i tot, els interessos personals del president del port, Juan Antonio Mompó Ochoa es creuen amb aquest trànsit il·legal. Mompó és l'apoderat de l'empresa Bodegas Vinival, SA, amb seu al polígon industrial d'Alboraia. L'empresa es dedica a la compra-venda, transport, emmagatzematge, i distribució de tota classe de vins. Els seus camions tenen un problema per accedir al port però l'han resolt per la via més ràpida accedint-hi per Eugènia Vives, tot i ser il·legal.

Objectiu, la Mediterrànea. Els intents del Port de València de portar avant aquesta ampliació es relacionen amb el seu projecte d'acaparar la major part del comerç marítim del Mediterrani oferint serveis millors i més barats que els seus competidors. Segons el seu president, Juan Antonio Mompó, "València és el primer port comercial de la Mediterrània, perquè, amb previsió, va programar les inversions necessàries per disposar de la millor terminal de contenidors que existeix a l'Europa mediterrània". El creixement del port ja es va engolir la platja de Natzarret per fer la dàrsena sud fa uns anys, i amenaça en un futur no molt llunyà Pinedo i el Saler.

ARXIU / AEROGUÀ DEL LITORAL-EDITORIAL PLANETA

ARXIU / RAFA GIL

L'entitat local menor de la Punta és dividida en dues parts per les vies del tren i la carretera que va a Pinedo. Els veïns han de traspasar els dos obstacles urbanístics si volen arribar a l'altra banda de la Punta.

A més, el seu projecte d'*Anschluss* particular ja es publicita en una fira comercial que se celebra aquesta setmana al Japó, on es presenta un port de València amb la ZAL construïda. Ni la Generalitat ni l'ajuntament gosen alçar la veu contra els excessos urbanístics que es projecten des de la seu del Port al moll de la Duana. Miguel Domínguez, regidor d'Urbanisme, va aclarir a EL TEMPS que la posició de l'ajuntament en aquests moments era "d'observador" fins que s'aprove el projecte definitiu de la ZAL. A més, la por als plans d'ampliació de la ZAL del port de Barcelona, que disposarà d'unes 200 hectàrees d'ací a uns anys amb una inversió prevista de 162.000 milions de pessetes, actua com a revulsiu per als dirigents portuaris valencians. Amb la nova terminal de contenidors de la Punta es podrien manipular un milió de contenidors, però això necessitaria una zona de magatzems, etiquetatge, etc., que faria pujar les inversions a uns 30.000 milions de pessetes. Encara que el president no reconega la rivalitat València-Barcelona, aquesta competència existeix: "no podem considerar que existesca cap tipus de pugna amb cap port de la Mediterrània, ja que en tot cas són ells els qui han de fer plans per tractar de desbancar el líder, que en aquest cas és el port de València". L'altre

Els veïns de la Punta denuncien que els passats mesos de gener i febrer intentaren coaccionar-los perquè venguen les terres.

gran objectiu és convertir-se en el port de Madrid. Fa unes setmanes va decidir que els seus òrgans de govern tinguen un representant de la comunitat autònoma de Castella-la Manxa per aconseguir captar-ne els fluxos comercials. A més vol invertir en la construcció d'una terminal de càrrega o port sec al municipi madrileny de Coslada juntament amb els ports de Bilbao, Algesires, i Barcelona.

Divisió d'opinions. Als veïns de la Punta el volum de negoci o el que pot guanyar el port en un futur fent el ZAL no els preocupa gens ni mica. Ells ja han reaccionat contra la possibilitat d'anar-se'n de les seues cases. Carmen González, presidenta de l'associació de veïns del barri de la Punta que

agrupa la majoria dels nou-cents veïns, fa molts anys que lluita contra les forces econòmiques que volen destruir el seu barri. "S'ha de complir el Pla d'Ordenació Urbanística que diu que el territori és d'horta i està protegit". Segons els membres d'aquesta associació, el culpable de tot aquest conflicte és el port. "No hi ha una relació —explica Carme González— entre el port i els barris adjacents ja que aquest ha crescut sense respectar la gent i el medi ambient. El litoral és cada vegada més xicotet i més degradat. Realment el port és qui mana a la franja del litoral." Però en el conjunt de veïns que viuen en aquest barri, n'hi ha que mantenen una posició totalment oposada. Els membres de l'Associació d'Afectats per la ZAL (AFECZAL) no volen vendre els seus terrenys a qualsevol preu. Jesús Marco Berenguer, el vice-president, viu en una barraca al mig de l'horta i s'expressa amb una claredat aclaparadora. "No volem vendre, però el progrés no el pot aturar ningú. Quan van expropiar per fer Mercavalencia, la depuradora de Pinedo, la subestació d'Iberdrola, la Ciutat de les Ciències.... van pagat a un preu molt alt. Ara, ens volen robar! Ens va cridar de València Plataforma Intermodal i Logística el senyor Rafael Aznar (conseller delegat de VPI), el senyor del Moral (president del Port de València), i el seu advocat i ens van oferir un milió quatre-cents mil pessetes per fanecada quan per fer la subestació d'Iberdrola van pagar huit milions de pessetes. A què vol jugar el Port? Primer volem la casa per anar-nos-en i després ja parlarem de les terres". L'AFECZAL agrupa unes 200 persones, 800 fanecades de terra i unes 170 cases. La Punta té una associació de veïns i una d'afectats, segons diu Jesús Marco, però, "les dues defensen els mateixos objectius: No volem anar-nos-en, abans em trauran amb els peus per davant! Si volen fer aquest polígon industrial, que ho paguen, però que ho pague tot València". El president del port de València, Juan Antonio Mompó, diu: "el nombre de persones que

s'oposen al projecte es va quedant en un percentatge realment poc significatiu". Una altra entitat que va mostrar la seua contundent opinió sobre la ZAL va ser la Federació de Veïns de València, que, en un comunicat que va donar a conèixer poc després de la signatura del conveni, manifestava que no entenia la posició del consistori: "l'ajuntament accepta dòcilment totes i cadascuna de les propostes de l'Autoritat Portuària de València sense buscar el consens generalitzat i el suport ciutadà. No volem que el progrés de la ciutat passe per la liquidació de l'horta."

Coaccions a l'horta. Els veïns de la Punta han denunciat intents de coacció de persones que durant els mesos de gener i febrer d'enguany van aparèixer per l'horta de la Punta amenaçant d'expropiar si no venien les terres. Però aquest barri no ha estat sempre sota l'espasa de Dàmocles urbanística. L'any 1994, el regidor municipal d'Urbanisme d'Unió Valenciana (UV), Juan Manuel Castaner, va dissenyar uns plans per triplicar-ne el nombre d'habitants traslladant-hi la població desallotjada per futures actuacions urbanístiques a la ciutat de València. Els veïns i els grups polítics de l'oposició com el PSPV-PSOE i EU s'hi van oposar. Dos anys després el regidor d'Urbanisme del PP, Miguel Domínguez, va desar al calaix més profund de l'Ajuntament, aquests plans. Dos anys després, sembla que ningú no es recorda d'aquests plans de la dreta.

Reacció política. Els partits polítics també han manifestat una divisió d'opinions sobre la urbanització de l'horta de la Punta. Aureli Martínez, cap del grup municipal del PSPV-PSOE, s'hi oposa: "si es vol fer una ampliació del port per omplir-la de contenidors, no hi estem d'acord. Però, si es fa un centre de redistribució de mercaderies, sí. La ZAL és un problema, però generarà ocupació i activitat econòmica, tot i que no hauria de ser tan gran. Ha de ser més reduïda i estar complementada amb una altra ZAL al Port de Sa-

Aureli Martínez (PSPV): "Hem de mantindre un compromís per respectar l'horta com una mena de pulmó per a la ciutat."

DAVID VIUDESCA

gunt. A més, s'ha de netejar l'horta de contenidors". El problema ambiental preocupa el dirigent socialista: "Hem de mantindre un compromís per respectar l'horta delimitant-la com si fóra una mena de pulmó per la ciutat, com una mena de parc natural. S'ha d'evitar que el ciment vaja per allà". Els veïns han manifestat diverses voltes que sospiten que part del terreny de la ZAL que es troba al costat del futur parc oceanogràfic podria ser utilitzat per edificar. Aquesta opció també l'ha considerada el PSPV-PSOE: "Si s'expropia i no es fa la ZAL, els terrenys no haurien de destinar-se mai a edificar." Esquerra Unida, per la seua banda, recomanava el Port de Sagunt com a ubicació ideal per a la zona de suport i ha demanat en nombroses ocasions respectar la Punta pel seu valor ambiental com una de les darreres zones protegides d'horta que queden a la ciutat. Un altre problema dels veïns és la progressiva invasió que pateixen des de fa anys de magatzems il·legals de contenidors que causen un excés de trànsit rodat per la Punta. Mentre es decideixen els plans per fer la ZAL i solucionar els problemes d'accés al port, l'horta de València veu més a prop el moment de la seua desaparició.

Dalt, barri de la Punta amb el port de València al fons. La proximitat de les instal·lacions portuàries sempre ha estat vistes com un perill pels seus veïns. Baix, les mobilitzacions per defensar l'horta dels intents del Port han portat a diversos col·lectius ecologistes a fer causa comuna amb els veïns de la Punta.

Mario Reyes

"Entrarem a les Corts valencianes"

Pere Mayor es mostra confiat que la coalició nacionalista que lidera serà capaç d'entrar al Parlament valencià. Mayor també sotmet el manteniment dels pactes locals del BNV amb el PP a la política lingüística que el govern Zaplana faça d'ara endavant.

Un estudi que ha encarregat el BNV li dona un resultat de cinc o sis diputats al Parlament valencià en una contesa electoral autonòmica. Quins han estat els criteris sociopolítics que s'han utilitzat en aquest estudi, quina és la hipòtesi de treball?

—El primer que s'ha de dir és que l'aspecte més important de l'estudi no és el resultat electoral. Primer perquè les eleccions estan molt lluny. Segon perquè està basat en l'estudi de projecció electoral dels resultats de les eleccions en aquest país i utilitzant la metodologia —però introduint totes les correccions pertinents— del que ha passat a Galícia. Tècnicament diuen que Galícia és com un banc de proves i que el que ha passat allà després ha anat passant en termes generals a la resta de l'estat... L'aspecte més important de l'estudi és l'anàlisi d'evolució electoral, de votants, i sobretot l'indicador que assenyala uns espais basats en l'aparició de nous votants, en la crisi d'altres forces polítiques... L'estudi assenyala el que podria passar a partir d'aquestes dades.

—I no és arriscat traslladar la situació de Galícia al País Valencià?

—Sí algú es pensa que diem que el que ha passat a Galícia passarà al País Valencià, s'equivoca. Potser els mitjans no han explicat bé això. L'estudi diu que en les properes eleccions autonòmiques hi haurà un espai, evidentment molt més reduït que a Galícia, per al nacionalisme polític valencià.

—També em sembla arriscat confiar en el vot de les noves generacions escolaritzades en valencià, tal com ha manifestat a la premsa...

—És un factor més, una de tantes dades. El BNV ha de fer ara un treball per ocupar això. De totes mane-

res el nostre creixement electoral també depèn d'altres factors, com ara si el PSPV serà capaç o no de remuntar la seua crisi interna, de quin serà el comportament de la dreta valenciana, i és clar, del treball que fem en el BNV. Encara no s'han jugat totes les cartes ni molt menys.

—A hores d'ara, el que totes les enquestes barallen no és, però, tant un resultat favorable per al nacionalisme polític valencià com una victòria abassegadora del Partit Popular amb la consegüent desaparició d'Unió Valenciana. Quina és no obstant això, l'anàlisi que en fa el BNV?

—Crec que el PP es configurarà com la força majoritària i això no vol dir que haja d'obtenir la majoria absoluta. Amb tot ara mateix el PP ja governa aquest territori com si tinguera majoria absoluta. Tenen agafat el seu soci de govern, UV. Un soci que participa en el govern per uns interessos molt concrets i que ells mateixos han reflectit en aquella frase que van pronunciar: "volem el tros de pollastre que ens pertoca". Hi ha hagut situacions molt concretes en què UV ha demostrat la seua incapacitat per plantar cara al PP plantejant-se una política distinta.

Nosaltres anem per la via emergent en la construcció d'un bloc on càpiga tothom, de distintes posicions ideològiques però que tinguen clar el programa nacional de

mínims. Ens trobem en un país on temes clau com ara els d'identitat, els de plantejament nacional, encara es posen en dubte. Un país que encara discuteix el nom del mateix país, la llengua, la simbologia, on es viuen enfrontaments entre nuclis ciutadans i comarques, on hi ha una manca de cohesió territorial i social... Són problemes que ens impedeixen de fer arribar al govern central les nostres reivindicacions,

"Si la política del PP atempta contra la unitat de la llengua, contra el futur de la llengua en aquest país, la nostra obligació serà replantejar-nos les nostres relacions polítiques amb el PP, fins i tot en el terreny de la política local!"

que fan que no ens consideren un país amb pes que planteja unes reivindicacions justes i serioses.

—*Què és exactament el Bloc Nacionalista Valencià?*

—Es l'aglutinació de tot el nacionalisme mínimament organitzat i encapçalat per Unitat del Poble Valencià (UPV), més la suma de gent nova que s'hi incorpora. Però sobretot el BNV és dir allò de "s'ha acabat, no hi ha excuses". La situació del país és d'emergència nacional. Tingueu en compte que en aquest país hi ha una gent que sabem que el nacionalisme és llengua i cultura però també són reivindicacions de caràcter social i econòmic... Existeix d'altra banda un nacionalisme incipient, molt bàsic, que es manifesta en sentiments culturals i lingüístics però que després, políticament, es troba còmodament representat pel PSOE, Izquierda Unida o fins i tot pel PP... és a aquesta gent que els hem de dir que ja n'hi ha prou, que optar per aquests partits no serveix ni tan sols per fer avançar el seu nacionalisme cultural. La garantia perquè hi haja una televisió pública i en valencià, una xarxa pública d'escoles en valencià, que es puga aplicar una llei d'ensenyament i ús del valencià com la que ja existeix, és que existesca una força nacional valenciana clara que puga afrontar altres objectius polítics. Aquest país té dret a viure com un poble diferenciats, tenim una llengua, una cultura, una economia, i unes necessitats socials i territorials. Això és el que el BNV ha d'articular...

—*Ja teniu noms per a les vostres candidatures?*

—No ho tenim clar encara. La realitat és que no hem entrat en aquest debat. S'haurà de tindre en compte el recanvi, la novetat. Voldríem, però, ençar abans de l'estiu aquesta qüestió de manera formal.

—*Els darrers tres anys del govern Zaplana s'han caracteritzat pels seus atacs sistemàtics a tot allò que significara un intent de redreçament nacional del País Valencià. Amb tot, UPV, nucli principal del BNV, continua mantenint determinats pactes municipals amb el PP. Creu que el votant potencial del BNV entendreà aquesta situació per més conjuntural que siga?*

—Els acords de caràcter municipal s'han fet en clau local, per resoldre problemes concrets, moltes vegades sorprenents. Hem hagut d'entrar al govern amb el PP a Sagunt perquè es creara el gabinet de normalització lingüística, o per a aportar recursos a les trobades d'escoles en valencià del Camp de Morvedre... Creiem també, però, que el PP i certs sectors d'aquesta societat, sobretot de la ciutat de València i dels seus voltants, han de dir prou al xantatge d'un mitjà de comunicació molt concret, d'una senyora molt concreta...

—*Supose que es refereix a Las Provincias...*

—Evidentment... han de dir prou. No es pot fer una política sempre pensant si puges o baixes en aquest mitjà de comunicació... això en aquesta qüestió té molt a veure. Bé, dit això, nosaltres tenim molt clar que el PP és molt menys sensible que el PSOE a la qüestió nacional, els fets ho demostren. Ara mateix el PP torna a incentivar la batalla de la llengua mentre

RAFA GIL

ens demana a la resta que fem un esforç per al consens i per cercar solucions. És el tema del Consell Valencià de Cultura i el pacte lingüístic. Mentrestant s'han aprovat diverses resolucions proposades per UV que no indiquen que es vaja pel camí del consens. Nosaltres no estem interessats en el conflicte. És una qüestió que toca de ple el nostre cos electoral. En tot cas esperarem a veure què diu el CVC i segons què diga...

Si la política del PP atempta contra la unitat de la llengua, contra el futur de la llengua en aquest país, la nostra obligació serà de replantejar-nos les nostres relacions polítiques amb el PP, fins i tot en el terreny de la política local!

—*Voleu esperar al dictamen del CVC...*

—Per nosaltres que no quede; volem esperar. Tenim la voluntat d'arribar a una solució del conflicte lingüístic.

—*Quina és l'anàlisi política que fa de la situació creada amb el pacte lingüístic?*

—Veig que hi ha hagut una proposta de Zaplana

Un estudi encarregat pel BNV assegura que la formació nacionalista podria obtenir cinc o sis diputats. Amb tot, Pere Mayor reclama prudència a l'hora d'analitzar l'estudi.

El BNV afronta les properes eleccions amb el temor d'un pinçament entre el PP i el PSPV-PSOE i amb la dificultat d'accedir al consistori de València. Tot i això, el seu líder, Pere Mayor, es mostra confiat en un resultat favorable als nacionalistes.

que ha estat bastant acceptada pels partits polítics. Aquells sectors que reconeixem la unitat de la llengua hem esperat fins ara, però mentrestant hi ha hagut actuacions, determinacions absolutament absurdes, pressions en clau electoral, plantejades per UV per desmarcar-se del PP. En definitiva hi ha hagut una instrumentalització de la llengua. Això, però, cada vegada els dona menys rendibilitat política. Aquesta societat està ja cansada d'aquestes polèmiques i de l'estancament que provoquen.

—*D'altra banda, no creu que el pacte d'UPV amb Convergència Democràtica de Catalunya pot perjudicar la seua imatge en una societat fortament influenciada per la ideologia anticatalanista?*

—Bé. No tenim decidit encara repetir la coalició electoral amb CDC a les eleccions europees tot i que la nostra valoració d'aquest pacte és positiva. És una coalició que està basada en el respecte mutu. Si es basa en això, la relació tindrà futur, si consisteix a passar per l'adreçador i dependre d'uns interessos o altres, no tindrà futur.

—*Les negociacions del PSPV i del PP en la reorganització dels càrrecs dins les caixes valencianes no han deixat gens ben parada la UPV, no és així?*

—Hi ha hagut una mostra claríssima de sucursalisme polític, crec que el PSPV volia fer una política pròpia referida a les caixes però des de Madrid no els han deixat. Personalment pense que el nivell de politització de les caixes és exagerat. Ens preocupa també que en alguns llocs el PSPV continue mantenint persones que han defensat uns criteris que no ens han agradat, com ara a la Caixa Ontinyent

—*El PP ja ha dit que seria bo que la CAM i Bancaixa es fusionaren...*

—Ja hem tingut aquest problema en etapes anteriors amb les caixes de Carlet o Ontinyent. A hores d'ara no tenim gens clara la política de fusió de les caixes. Ningú no ens ha pogut demostrar que aquest és el seu futur. La sospita és que el PP vol fer una única caixa —vel·leïtat que ja tingueren els socialistes— per utilitzar-la com a instrument financer de la Generalitat. Crec que cauen en un error...

—*València encara té la imatge del Levante Feliz, un discurs falsari que amb el PP s'ha reforçat...*

RAFA GIL

"Els nostres reptes són trencar la barrera del 5%, que la trencarem, i tenir representació a l'Ajuntament de València. Em costa de creure que no hi haja trenta mil ciutadans a València amb una mínima sensibilitat nacional clara."

—Vivim en un país en el qual des de fa molts anys tenim un atur dos punts per damunt de la mitjana de l'estat. Hi ha hagut molta submissió a la política de la CEOE, de la gran empresa, quan les empreses d'aquest país són les petites i mitjanes, aquest és el motor real, a més de la taronja. Ha estat un país que ha fet una gran aportació a l'economia espanyola i que ha estat molt dòcil. A l'hora de rebre les grans inversions de l'estat ens trobem que sempre som els últims a ser atesos. Alguna cosa passa i les coses no van tan bé com diuen. En el BNV tenim l'obligació d'adreçar-nos als sectors tradicionals d'aquest país i plantejar-los una política concreta, fer-los un plantejament europeista.

—*L'altre dia el secretari d'organització del BNV, Enric Morera, assegurava que el pla d'implantació de la vostra organització portava bon ritme...*

—Ens hem marcat l'objectiu de tancar 250 candidatures, mentre que en les darreres eleccions en tancàrem 180. Tenim alguns dèficits importants com ara les grans ciutats encapçalades per Alacant o València, que és on hem de fer un plantejament obert, plural.

—*Morera també explicava que hi hauria molta gent de l'esquerra tradicional, provinent del PSPV o d'EU, disposada a participar en el projecte del BNV.*

—Es cert això, però vull ser respectuós perquè ningú no interprete que el nostre és un plantejament de vampirisme polític. La gent que vinga al BNV no ha de vindre per despit amb la formació política en què han militat normalment sinó perquè es creuen el projecte. És cert que hi ha contactes amb gent que ve del PSPV, fins i tot del CDS, en comarques com les Mari-

nes o l'Horta.

—*En tot cas, les fites que s'ha marcat el BNV són complicades d'aconseguir encara que s'utilitzen totes les estratègies possibles...*

—Els reptes del BNV són trencar la barrera del 5%, que la trencarem, i tenir representació a l'Ajuntament de València. Em costa de creure que no hi haja trenta mil ciutadans i ciutadanes a València amb una mínima sensibilitat nacional clara.

Francesc Viadel

Menorca: el camp de golf dels alemanys

Tres grups de capital alemany s'interessen per diferents projectes de camps de golf a Menorca. Però la construcció de noves infraestructures turístiques topa amb la legislació, que intenta preservar el medi, i amb l'oposició dels ecologistes.

Necessita Menorca els camps de golf per potenciar el turisme esportiu i d'hivern? Mai no han faltat, a la societat menorquina, les veus que han avisat del risc de "balearització" que corre l'illa. Tampoc no han faltat, ni falten, aquells que consideren que els camps de golf són l'atractiu ideal per complementar l'estacionalitat de l'oferta de sol i platja i creuen que la millora de l'actual oferta pot acompanyar la imatge d'una Menorca associada a la natura i a la tranquil·litat. El debat no és nou. Recentment, almenys tres grups inversors alemanys s'han interessat per la possibilitat de promoure aquestes instal·lacions a Son Xoriguer i a la cala d'en Busquets, en el terme de Ciutadella, i a la zona central del terme des Mercadal. Tot i

els decrets que acaba d'aprovar el Govern balear que obliguen els promotors que vulguin obrir nous establiments a adquirir algunes de les places que hagin quedat obsoletes i a enderrocar els allotjaments caducs, en el cas de Menorca probablement la moratòria urbanística no s'aplicarà amb la mateixa intensitat que a la resta de les Illes i s'admetran projectes rellevants.

L'empresa Golf Coure Development & Trade (GCDT), amb seu a Hannover, va oferir el proppassat 28 de juliol als responsables del grup Schorhuber a Mallorca la possibilitat de prendre part conjuntament en un projecte de construcció d'un camp de golf a Son Xoriguer, als mateixos terrenys en què la societat Muy Precisa, SL, participada per set empreses amb inte-

ressos en l'esmentada urbanització, volia construir-ne un ara fa set anys. Tot i que els representants de Schorhuber van decidir deslligar-se del projecte, GCDT continua pensant que es tracta d'una iniciativa viable. Per aquest motiu, el proppassat 23 de setembre, l'empresa va dirigir-se per escrit a la batllessa de Ciutadella, Assumpta Vinent, per interessar-se per la possibilitat de construir un camp de golf de divuit forats, una immobiliària i un port esportiu a Son Xoriguer (la urbanització de la cala d'en Bosch, situada al seu costat, ja compta amb una dàrsena esportiva). "A nosaltres ens sembla que Son Xoriguer és un lloc molt apropiat per a un camp de golf. A més, el 1991 ja estava planejat un camp de golf en aquest lloc", afirma Mi-

Assumpta Vinent, batlessa de Ciutadella. L'ajuntament fa mans i mànigues per fer compatible la legislació de protecció dels espais naturals amb la construcció d'un camp de golf i l'ampliació del port esportiu de la ciutat.

chael Walter. A la carta, a més de demanar un permís d'obres oficial, GCDT sol·licita a l'ajuntament informació sobre el temps que tardarà la concessió de la llicència per a la construcció d'un camp de 18 forats que inclogui també forats d'entrenament i diversos edificis encara per decidir".

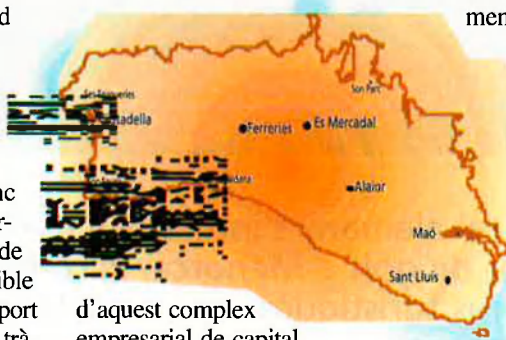
Després de rebre la sol·licitud d'informació dels alemanys, l'Ajuntament de Ciutadella encarregà un parell d'informes tècnics. En el primer, emès el 21 de novembre de l'any passat, el consistori ciutadellenc contesta que "per a poder informar sobre la sol·licitud s'haurà de grafiar damunt plànol la possible situació del camp de golf i el port esportiu". L'escrit assenyalava els tràmits que s'hauran de seguir en el cas que els terrenys on es pretén construir el camp de golf estiguin classificats com a sòl no urbanitzable-rústic; per a poder autoritzar la construcció i funcionament del camp de golf GCDT hauria d'aconseguir que la Comissió Insular d'Urbanisme declarés el projecte d'interès social, tot tenint en compte la Llei de Camps de Golf de 1988, a més d'una sèrie de permisos: llicència d'instal·lació, d'obres i d'obertura municipal. Quant al port esportiu, l'ajuntament recorda a l'empresa alemanya que la competència per a la seva autorització correspon al Govern balear.

Pel que fa al segon informe, s'indica que "únicament en el sòl rústic proper o normal pot informar-se favorablement una petició en aquest sentit". Aquesta petició haurà de tenir en compte, a més del

Pla General de Ciutadella, la normativa general per al sòl rústic i l'específica de camps de golf. I el port esportiu que vol construir GCDT s'haurà d'ajustar al Pla General, la Llei de sòl rústic i l'específica de ports esportius. En aquest expedient intervendrien, a més de l'administració local i l'autonòmica, l'estatal.

Per la seva banda, i després de rebutjar de participar a Son Xoriguer, el grup Schörghuber estudia actualment el plec de condicions del concurs convocat per l'Ajuntament de Ciutadella i pel Govern balear per ampliar la zona portuària. A més de la construcció d'un dic exterior, d'una longitud de 600 metres, i un moll comercial, les bases preveuen la possibilitat de fer un camp de golf a la cala d'en Busquets. Juan Luis Olabarría Delcloux, gerent

ROSANNA PUCHADES

d'aquest complex empresarial de capital alemany, afirma que "es tracta d'un projecte ambiciós i complex, tant pel que fa a les seves implicacions administratives i privades com per l'envergadura de la inversió que ens obligaria a fer". Schörghuber és propietari del grup hotelier Arabella i el 1995 va adquirir, a través de la societat Vibelba, SL, el 91,8% de Son Vida Hoteles per prop de 2.000 milions de pessetes. Però aquest grup no és l'únic que ha demostrat interès en el projecte de la cala d'en Busquets. Representants d'empreses de la importància de Ferrovial, Entrecanales, Dragados i Fomento de Construcciones y Contratas han mantingut entrevistes amb l'equip de govern de Ciutadella.

Molts projectes fracassats. La construcció de camps de golf per diversificar i millorar l'oferta turís-

tica ha estat des de fa alguns anys una constant en els equips de govern que han comandat a Ciutadella. Durant el mandat de l'alcalde del Partit Popular Josep Carretero (1991-1995), es va considerar la idea de construir dos camps de golf al municipi. Les dues propostes finalistes d'ubicació d'aquests camps de golf —al costat de les urbanitzacions de la cala d'en Bosch i Son Xoriguer, en el primer cas, i al lloc de ses Truqueries, en uns terrenys de Josep Maria de Olives Ponsich, comte de Torre-Saura, en el segon—, es van considerar convenients, donat que es podien regar amb l'aigua d'unes depuradores situades a escassa distància i, doncs, garantien un impacte mínim. A Son Xoriguer, el promotor Juan Luis Olabarría, mitjançant la societat Muy Precisa, SL, proposava la construcció en dues etapes d'un camp de golf de nou forats, juntament amb un conjunt d'apartaments.

A ses Truqueries, Juan Valero, representant de Fastfor, SA, promovia 450 places entre un hotel i diversos bungalows. Tot i això, finalment no s'adjudicà cap d'aquests dos projectes.

La població des Mercadal també ha estat objectiu de grups inversors alemanys. Un representant de l'empresa Estudi 23, amb seu a Munic, va mantenir el propòsit

mes de generar una entrevista amb el batlle del PP del municipi, Antoni Pons, per parlar sobre la possibilitat de construir un camp de golf de 18 forats a la finca de Biniguardó, situada a un quilòmetre i mig del nucli urbà. Tot i l'interès del grup, que estava disposat a comprar la finca, el projecte ha quedat descartat. La part del lloc que queda sense protegir és insuficient per construir un camp de golf. Segons explica l'alcalde des Mercadal a EL TEMPS, "aproximadament un 60% del municipi es troba protegit per la Llei d'Espais Naturals. Això fa que sigui molt difícil trobar espais dins la zona rústica on es pugui fer un camp de golf. En el cas de Biniguardó, una part de la finca és zona forestal, una altra, agrícola, i una

tercera, zona d'alzinars, protegida per decret pel Govern balear”.

En aquesta situació, una de les poques opcions viables de camps de golf en aquest municipi és Son Parc, on hi ha l'únic camp de tota l'illa, de només nou forats. El Club Son Parc està disposat a exhaurir tots els recursos possibles per tal de poder tirar endavant el seu projecte d'ampliació a divuit forats, aturats des de fa cinc anys per una possible invasió de la zona humida de Son Saura. Tot i que actualment l'empresa pot construir el camp de golf si respecta la nova delimitació establerta per l'ajuntament, la companyia diu que no té prou espai per construir la resta de forats.

Els intents de l'empresa per renegociar el contracte que van signar amb la urbanització Ordenació Son Saura el 1986, quan l'hi va comprar el terreny per ampliar el camp, fins ara no han donat resultat. Davant la prohibició imposada per l'Ajuntament des Mercadal d'ocupar una part de la finca, Golf Son Saura, que explota les instal·lacions de Son Parc, s'ha plantejat comprar nous terrenys o bé fer un camp més petit. Adoptar qualsevol d'aquestes solucions exigeix fer una revisió del contracte. Segons Wendy Mitchell, directora de la companyia, la urbanització s'hi oposa, per la qual cosa el club ha decidit acudir a la via de l'arbitratge. L'ampliació prevista implicava duplicar el nombre de forats actualment existents —una inversió que suposaria 250 milions de pessetes—, a més de construir un hotel amb una categoria de cinc estrelles amb bungalows. La Cadena Sol Melià ha mantengut converses amb l'empresa que gestiona el camp de Son Parc per tal d'explotar l'establiment. “Ens han posat com a condició que es faci l'ampliació del terreny esportiu, perquè volen omplir l'hotel durant els dotze mesos de l'any”, explica la seva directora. En aquest sentit, el Club Son Parc té previst fer noves inversions durant aquest hivern, amb la construcció d'una piscina, un gimnàs i quatre noves pistes de tennis.

L'estratègia comercial de l'empresa s'ha centrat a atreure els resi-

Els ecologistes volen un altre model de turisme, i afirmen que els camps projectats no es generen a partir d'una demanda existent.

dents menorquins cap aquest esport, i col·lectius com els nens i principiants, les dones i les persones majors a través de l'Escola de Golf, que dirigeix Toni Capel.

Els ecologistes i el sector turístic menorquí, dos extrems.

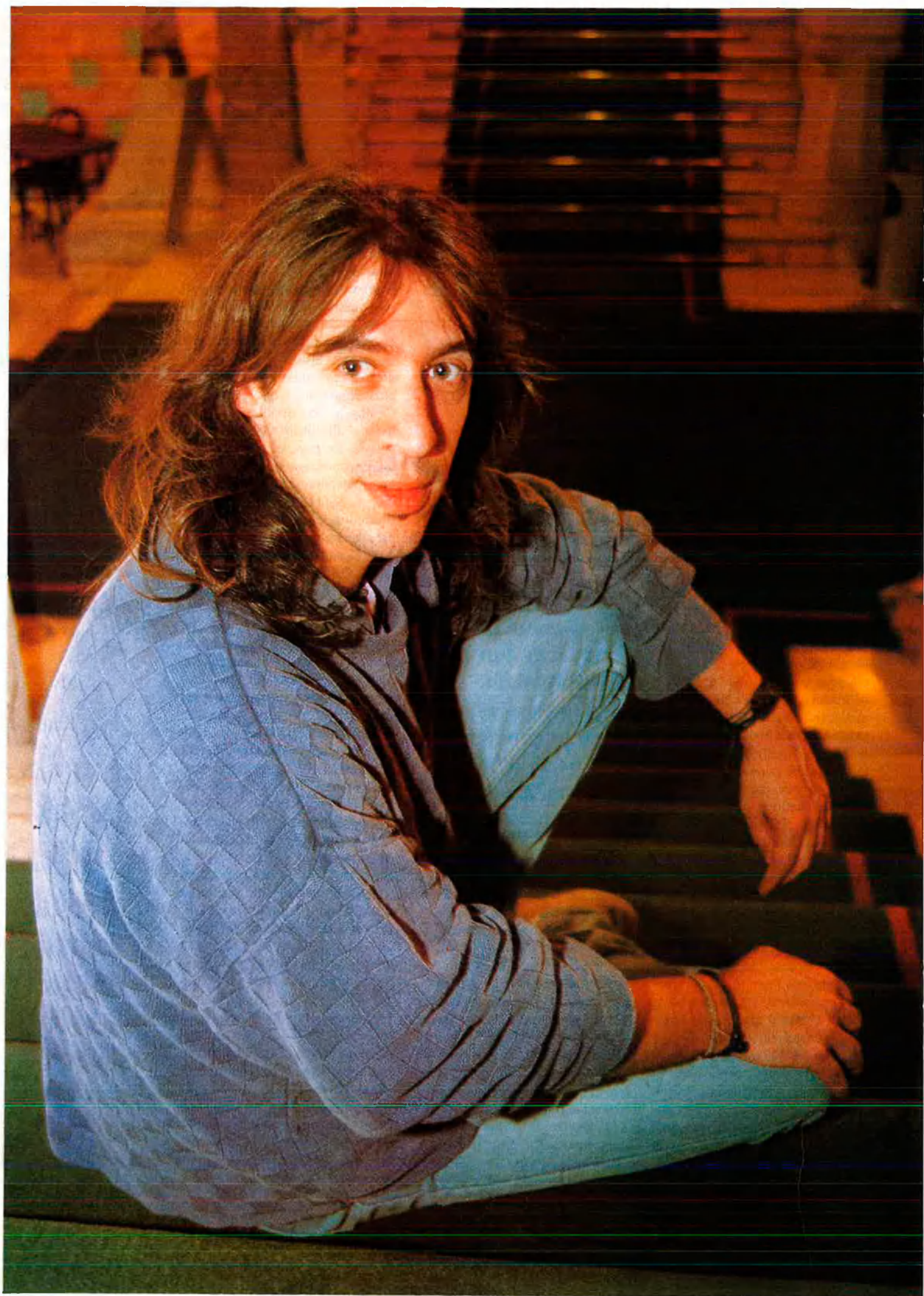
En contra del que pensa el sector turístic menorquí, que ha apostat decididament pel golf com un atractiu de l'illa, el president del GOB-Menorca, Joan Florit, creu que els esforços de la indústria turística haurien d'encaminar-se cap a la captació de visitants que estiguin interessats principalment a conèixer la història i la cultura de Menorca i a gaudir dels seus valors naturals. El portaveu dels ecologistes opina que s'ha de reflexionar

abans sobre el model de turisme que desitgen els menorquins. “Els camps de golf que s'han projectat a la nostra illa no es generen a partir d'una demanda existent. El turista que visita Menorca continua demanant sol, platja i un espai natural ben conservat —explica—. Sempre hem cregut que Menorca s'ha ofertat com una destinació alternativa. Els camps de golf, l'única cosa que fan és equiparar-nos a les ofertes turístiques d'altres indrets”, assegura l'ecologista. Per altra banda, tot i que la Llei de Camps de Golf estableix l'obligatorietat d'utilitzar aigües depurades en els regs, el president del GOB recorda que actualment no hi ha cap depuradora a Menorca, tret de la de Sant Lluís, que ofereix un tractament terciari de les aigües residuals amb suficients garanties. Joan Florit recorda, finalment, que “la sostenibilitat implica la responsabilitat sobre el destí del territori”.

L'opinió del sector és ben diferent. El Foment del Turisme s'ha manifestat a favor d'atreure inversions en oferta complementària, tot i que considera que el creixement de la planta hotelera ha de ser moderat. El president d'aquesta entitat, José Seguí Díaz, reclama un major nombre de camps de golf a Menorca. La implantació d'aquests tipus d'instal·lacions esportives, en la seva opinió, “és perfectament compatible amb un creixement sostingut i amb la declaració de Menorca com a Reserva de la Biosfera”. La patronal hotelera ASHOME també s'ha manifestat d'acord amb els camps de golf. El president de l'Associació Hotelera de Menorca, Paco Mercadal, està convençut que “aquests projectes poden portar un turisme d'un poder adquisitiu alt i contribuir a allargar la temporada”. El representant d'ASHOME recorda que cada any milers de turistes visiten Mallorca, on hi ha en aquests moments dotze camps de golf, per practicar exclusivament aquest esport i que aquests golfistes baraten sovint de camp, per la qual cosa creu que “Menorca no pot tenir un únic camp de golf”.

Actualment, a Menorca només funciona un camp de golf, el de Son Parc, as Mercadal. El Club Son Parc està disposat a exhaurir tots els recursos possibles per tal de poder tirar endavant el seu projecte d'ampliació.

Carles Marquès

GERARD QUINTANA, CANTANT DE SOPA DE CABRA

Text: AGNÈS ROTGER / Fotos: GLÒRIA MATAMALA

"És un bon moment per a l'espiritualitat"

Gerard Quintana va ser un mite del rock català a principi dels anys 90. Dimecres, amb Sopa de Cabra, fa un concert acústic al Palau de la Música Catalana. Els anys i les polèmiques han modelat un Quintana més reflexiu.

Gerard Quintana ha tastat una nova llibertat. Com que ja són lluny els cent mil exemplars que van vendre del disc *Ben endins* i totes les servituds de la popularitat, es veu amb cor d'imprimir a les cançons les seves inquietuds més profundes. També es pot permetre d'enregistrar un disc acústic i tocar, dimecres, al Palau de la Música Catalana. Tot un envit per a un grup transgressor com Sopa de Cabra. Però el camí no ha estat fàcil. El bilingüisme del grup els va guanyar l'hostilitat de catalans i espanyols, i va obligar Gerard Quintana, gironí de tendències àcrates, a pensar en política més que mai no hauria imaginat.

—Quan començareu a assajar al Palau?

—Si t'ho dic, no t'ho creuràs.

—Prova-ho.

—La mateixa tarda del concert. És que sempre és molt ple.

—Com va sortir l'oportunitat de tocar al Palau?

—Bé, és fruit d'una cadena d'esdeveniments que ens hi han portat. Fa un any no ens imaginàvem que tocaríem al Palau. D'entrada, volíem fer la presentació en un teatre, però no en vam trobar cap que ens anés bé. Per això hem anat a parar aquí, on tens assegurada la bona acústica i l'ambient acollidor, que pensàvem que era important. I a més, és un lloc amb "ranciòr", on han passat tantes coses i tanta gent bona...

—I té la seva gràcia de veure un grup irreverent com Sopa de Cabra en un lloc gairebé sagrat...

—Sí, suposo que el contrast té "morbo". Però no cal que ningú pateixi, que no "ocuparem" el local. Algú

ens va dir: "Sopa de Cabra al Palau! Allà no hi va qui vol ni pagant!" Però nosaltres no hem fet res d'especial. Potser és que pensen que amb dotze anys de feina ja ens consideren prou madurs, o hi ha una intenció d'obrir-se al màxim...

—Fa un moment deies que no t'hauries imaginat mai el que has fet aquests últims temps. Has canviat tu o el món?

—Nosaltres no hem canviat més enllà dels canvis normals de totes les persones quan passen els anys. Tenim els mateixos vicis, els mateixos defectes i les mateixes virtuts. Crec que o bé ha canviat l'entorn o bé l'entorn s'ha acostumat a nosaltres. De tota manera, em penso també que amb aquest darrer disc, com que és acústic, s'ha trencat la imatge de grup sorollós i escandalós.

—On para tot això?

—Continua estant amb nosaltres. És només que en el disc *La nit dels anys* buscàvem això: unes subtilitats, uns matisos, una proximitat. I aquest és l'espai adient; no sé si ho serà per a presentar el disc següent, el que volem enregistrar aquest estiu, i que no serà acústic. Potser vibrarien massa els vitralls...

—Ara que heu provat la música acústica, us hi heu enganxat?

—No, encara que aprofitarem l'experiència. A Sopa de Cabra som cinc, sis, persones, i no pensem igual. Als concerts acústics, el cantant és qui més xala, perquè es troba amb tot l'espai del món per llançar la seva veu, portar-la a un registre més íntim, poder-hi jugar... Quan fas un concert elèctric, vas més pressionat, i no pots baixar d'un llistó d'intensitat. Per mi és fantàstic un concert acús-

"D'aquí a 50 anys, el que s'entendrà per cultura europea no serà Shakespeare o Cervantes ni Monzó; potser serà l'Alcorà. Però no ho veig dolent: és l'evolució. El fet negatiu és intentar que les coses no canviïn."

tic, però uns altres músics no s'hi senten tan còmodes.

—*La maduració us ha portat a desacomplexar-vos?*

—Sí... Per exemple, venir al Palau de la Música. Fa deu anys segurament que hauríem dit: "Som massa inconformistes per a entrar en un espai que ja forma tan part de la cultura assimilada". Però ara ja no tenim aquest complex, ja no ens volem demostrar que som autèntics. Els espais són perquè se'n tregui profit. Potser ens hem tornat més pràctics, i sabem que això no canvia la nostra manera de ser.

—*Ara també us deveu sentir menys pressionats, perquè ja no pareu tant en el punt de mira de tothom...*

—Sí, ara no sortim tant als diaris, i quan hi sortim és per parlar de música. Abans hi sortíem molt més, però no gaire per parlar de música. Era una situació incòmoda. El moment d'ara, no el canviaria ni per cinc-cents 1991, que potser va ser el millor any en nombre de sortides, de discos venuts [uns cent mil]. És molt còmode que hi hagi qui vagi al davant en nombre de vendes i de tot, com poden ser ara els Pets, i que s'empassi tots els maldecaps que ens empassàvem nosaltres abans...

—*Justament això és el que deia Lluís Gavallda, cantant dels Pets, fa poc al EL TEMPS: que era molt millor de ser a segona fila.*

—Ho entenc, perquè sempre sembla que has de demostrar i representar moltes coses... Però ara el tipus d'història que explica Sopa de Cabra no és per a un públic tan massiu, i trobo més normal que venguem vint-i-cinc o trenta mil discos...

—*...i sentir-vos més còmodes amb el vostre públic?*

—Això sobretot. Hem notat un canvi important en el públic. Hi ha gent que quan vam començar era molt jove, i hem crescut junts, i potser ara ens entén millor que no pas abans i també hi ha gent més gran, que se'ns ha incorporat quan hem perdut l'etiqueta de grup de *teenagers*. Ara els Pets ocupen aquest espai; tenen aquest gran públic de mainada. L'ideal seria que ens hi anéssim tornant, i que tothom xalés amb totes les fases de la popularitat.

—*Ha canviat el públic, però no és pas casualitat; vosaltres també heu canviat, ara feu lletres diferents...*

—Al principi teníem una grandíssima preocupació per utilitzar un llenguatge directe, que la gent no sentís estrany, i això ens feia renunciar a tot un món; a no usar paraules que podien semblar massa cultes o arcaïques i que podien crear distància amb el públic. Ara penso que les paraules són perquè les fem servir.

—*Us heu tornat més místics?*

—Al principi ens repartíem les lletres, però a poc a poc les he anat assumint jo, i jo sempre he tingut una certa tendència al misticisme..., o més que això, a donar un cert valor a l'espiritualitat, que és molt desprestigiada, perquè la religió n'ha fet mal ús, buscant-

ne la rendibilitat. Això ha fet que molta gent associï el mot "espiritualitat" o "mística" amb una actitud falsa.

—*Canvi de mil·lenni.*

—És un bon moment per a l'espiritualitat, perquè és un moment de canvi, i això et fa replantejar coses. A més cal tenir en compte el moment de decadència de la nostra civilització.

—*Et sents pessimista?*

—No, sóc optimista. Però si llegeixes coses de la decadència de Roma, o dels grans imperis, són molt semblants a les que tenim ara. Fins i tot l'amenaça dels "bàrbars". Les cultures més potents acabaven essent dominades, sotmeses o aixafades per pobles més pobres. Em penso que això són cicles necessaris. El que passa és que el relleu no vindrà del nord, sinó de l'Àfrica. Les migracions són el futur, almenys el futur més immediat. Per més alts que vulguin fer els murs, la gent aconseguirà d'entrar-hi, perquè la gana esbot-

za tots els murs. A més, Europa envella moltíssim, i caldrà que vingui gent de fora per ocupar els llocs del jovent que no hi haurà. Crec que d'aquí a cinquanta anys, el que s'entendrà per cultura europea no serà Shakespeare, Cervantes ni Monzó; potser serà l'Alcora. Però no ho veig dolent; és l'evolució. Si una cosa és negativa és fer per manera que les coses no canviïn. La vida és canvi, el món és canvi, tot és moviment constant.

—*Això em recorda una cançó de Sss... "Mentre el món es mou, els dies van passant. Si ara en ve un de nou, demà se'n va..."*

—És el que penso, només sóc realista. És absurd pensar que el Sant Pare de Roma ens salvarà, o s'obrirà un núvol i algú ens dirà, "va, us perdono". No, som nosaltres qui fem el nostre destí. La cultura judeo-cristiana ens ha fet creure que algú ens vigila i ens tracta com uns

nens petits que proven de fer bonat per tenir un premi més endavant. Les persones hem de ser més madures i respondre de nosaltres mateixos.

—*Ja que hi som, quina creus que és la millor manera d'actuar en aquesta situació de canvi?*

—Bé, fent les coses de la millor manera possible. Quan veus totes les mesures que es fan en pro de la nostra cultura... Jo em penso que la millor mesura és que cadascú faci la seva feina amb la màxima qualitat, perquè totes les altres mesures hi poden ajudar, però si no hi ha una bona base, un bon material, no servirà de res.

—*No estàs d'acord amb les mesures col·lectives?*

—Sí, però sobretot, cal crear infraestructura. Subvencionar grans esdeveniments, com el concert al palau Sant Jordi, està bé, perquè fa rebombori, i és una cosa espectacular, però no porta enlloc, només a escriure una pàgina de la història, i llestos. Hi ha molt poc pres-

"Segurament fa 10 anys no haguéssim tocat al Palau de la Música, haguéssim dit: 'som massa inconformistes per entrar en un espai que forma part de la cultura assimilada'. Però ara ja no tenim aquest complex."

supost per a la música moderna, en comparació amb els altres camps de la cultura, i no s'hauria de gastar en grans esdeveniments, sinó en una feina de fons; potser no és tan rendible políticament, però no es tracta de guanyar eleccions, sinó de crear alguna cosa que serveixi per a la gent d'ara i la que vindrà després.

—*I en el pla artístic ha augmentat la qualitat i hi ha hagut relleu de grups de música, com s'esperava a principi dels anys 90, durant el boom del rock en català?*

—Com a mínim no hi ha hagut trencament. Els anys 60-70 van ser de gran creativitat musical, però els anys 80 hi va haver un trencament, un buit. Molts dels grups que vam sortir a final de la dècada no seguïem el fil dels qui ens havien precedit. Ha estat uns anys més tard que hem anat descobrint qui hi havia abans de nosaltres, i els hem reivindicats: Pau Riba, Sisa... Potser l'únic que va mantenir el fil va ser la Dharma.

—*I ara?*

—Després dels Jocs Olímpics hi va haver un cert daltabaix. Ningú no havia pensat en després del 92, i quan hi va haver maldecaps en va sortir perjudicat l'espectacle, perquè es creuen que és la cosa més prescindible. Però durant el daltabaix han continuat sortint grups i no s'ha trencat el fil. I hi ha grups que tenen dos o tres discos com a molt i que han demostrat que podien enregistrar un primer disc amb molta més qualitat que no tots els primers discos de la nostra generació.

—*Quins problemes hi ha ara, doncs?*

—Seria molt important que tota la gent de la professió ens poséssim d'acord, com ha fet la gent del llibre, per reclamar que els discos no tinguin el 16% d'IVA, com si fos un objecte de luxe. I el PP encara pensa a apujar-lo més, fins un 20%. Ens hem d'organitzar i presentar propostes.

—*Això són problemes externs als artistes...*

—La situació és molt millor que no a principi dels anys 90. El que passa és que sempre serà difícil de ser

—**Actualment comparteixes escenari amb els Gossos, que es reconeixen hereus de Sopa de Cabra, i amb Jordi Batiste, que és de la generació que us va precedir.**

—**Sí, em fa molta il·lusió treballar amb uns i altres, perquè són coses que han sortit soles, i hem connectat molt. En certa manera, sóc com el pernil de l'entrepà.**

normal, perquè som en un país que no és normal. Fins que no anem d'acord en quina mena d'estat volem, si algú vol la independència, o un estat federal... Hem de buscar una solució per eliminar les desigualtats i les incomprensions. Jo em penso, i és clar com l'aigua, que com més es reparteix el poder, en nuclis més petits, més just pot ser, perquè és més fàcil que entengui la realitat d'aquí algú d'aquí que no pas algú de Massachussets, Brussel·les o Madrid. Però s'ha d'evitar de dur les coses a l'extrem per cap banda. A mi em sap greu que alguna gent per afirmar el que li és propi negui el que és de fora. Aquí, hi ha gent que rebutja l'espanyol perquè el veu com una llengua enenemiga. I això és un error.

—*Haver-te trobat sovint a l'ull de l'huracà t'ha obligat a construir-te un discurs polític sobre qüestions en les quals altrament no hauries reflexionat?*

—Sens dubte, perquè et trobes amb tantes contradiccions que de cop i volta, o no entens res, o et sents molt perdut, o et sents molt incompres

—i amb això no vull fer el ploramiqes—. Tot plegat fa que t'aturis i diguis: Ep, què passa? És clar, quan en una tarda actuem a Barcelona per una cadena de ràdio, connectats en directe amb un estadi de Madrid, cantem "El boig de la ciutat" i tot Madrid ens xiula, i unes hores després anem a Reus, cantem una cançó en castellà —bé, encara no ho havíem ni fet— i ens plouen ampolles i de tot..., quin tipus de reflexió et fas? Quan aquí et diuen traïdor per cantar en castellà, cosa que hem fet des del principi, per no renunciar a un mitjà de comunicació, i te'n vas a Madrid i et diuen "polaco", "vuelve a tu país", i coses així, et veus obligat a pensar i a provar d'entendre les coses, i a vegades prens una distància, com si per un moment no fossis d'aquest món i ho veïssis tot... sense partidismes, perquè has rebut hòsties de totes bandes. Però jo estic content, malgrat tot, perquè crec que això ens ha fet... no ho sé, més bona gent.

Interferències a l'espai radiofònic valencià

Per preparar la imminent concessió de quinze freqüències de ràdio, el Ministeri de Foment i la Generalitat Valenciana pretenen netejar l'espectre radiofònic valencià de ràdios pirates.

La prefectura provincial d'inspecció de telecomunicacions de València, dependent del Ministeri de Foment, començarà en breu una neteja de l'espectre aerí radiofònic del País Valencià. Aquest escombratge de freqüències, motivat per la forta campanya de pressió que en els darrers anys el sector de les ràdios comercials ha dut a terme contra les anomenades ràdios pirates, coincideix en el temps amb la imminent i polèmica concessió de noves freqüències d'FM que la Generalitat Valenciana portarà endavant amb tota seguretat el propinent abril.

L'alarma per a les ràdios pirates saltava dues setmanes enrere quan el Ministeri de Foment assegurava que el govern valencià els havia demanat col·laboració logística i humana per tal de mantenir controlades totes les emissions radiofòniques no ajustades a les normatives vigents de ràdio privada. Aquesta intenció de controlar l'espectre radiofònic aniria acompanyada de l'obertura d'expedients administratius contra les estacions emissores de ràdio que infringeixen aquesta legalitat.

Fonts ministerials asseguren que la tasca dels seus tècnics es limita a les habituals campanyes de batudes de freqüències il·legals. No creuen, en cap cas, que aquesta siga una excepció. Fins i tot, atès que l'espectre radiolèctric és un bé escàs, aquestes mateixes fonts justifiquen la posició de fermesa que les administracions autonòmica i central mantenen per salvaguardar la legalitat vigent. Apunten que les possibles il·legalitats afecten estrictament els requisits de la con-

cessió, que són competència de la Generalitat. Amb aquesta argumentació, Foment vol llevar ferro a les interpretacions polítiques d'aquesta batuda i la situa en coordenades merament tècniques.

ROSANNA PUCHADES

MAPA RADIOFÒNIC DEL PAÍS VALENCIÀ

Font: BOE, 13-9-1997

Les ràdios comercials engeguen constantment projectes d'expansió empresarial. Per això, pretenen que la Generalitat redueisca el nombre de ràdios que emeten en la il·legalitat per poder disposar de més freqüències lliures. En aquest sentit, el sector privat de les ràdios argüeix que moltes empreses radiofòniques que no disposen de concessió comercial emeten publicitat, pràctica que perjudica aquelles que sí que poden emetre'n i que crea una situació de competència deslleial. Fet i fet, aquest

tipus de ràdios són les més abundants dins del món il·legal de les ràdios. Així s'explica l'interès de les ràdios comercials en la desaparició d'aquestes emissores pseudo-comercials que tenen poca connexió amb les anomenades ràdios lliures. Directius de ràdios comercials han confirmat a EL TEMPS que la persecució contra les ràdios pirates es remunta a legislatures anteriors, però bé per indefinició legal, bé per voluntat política de tolerar-les, aquestes encara hi perduren.

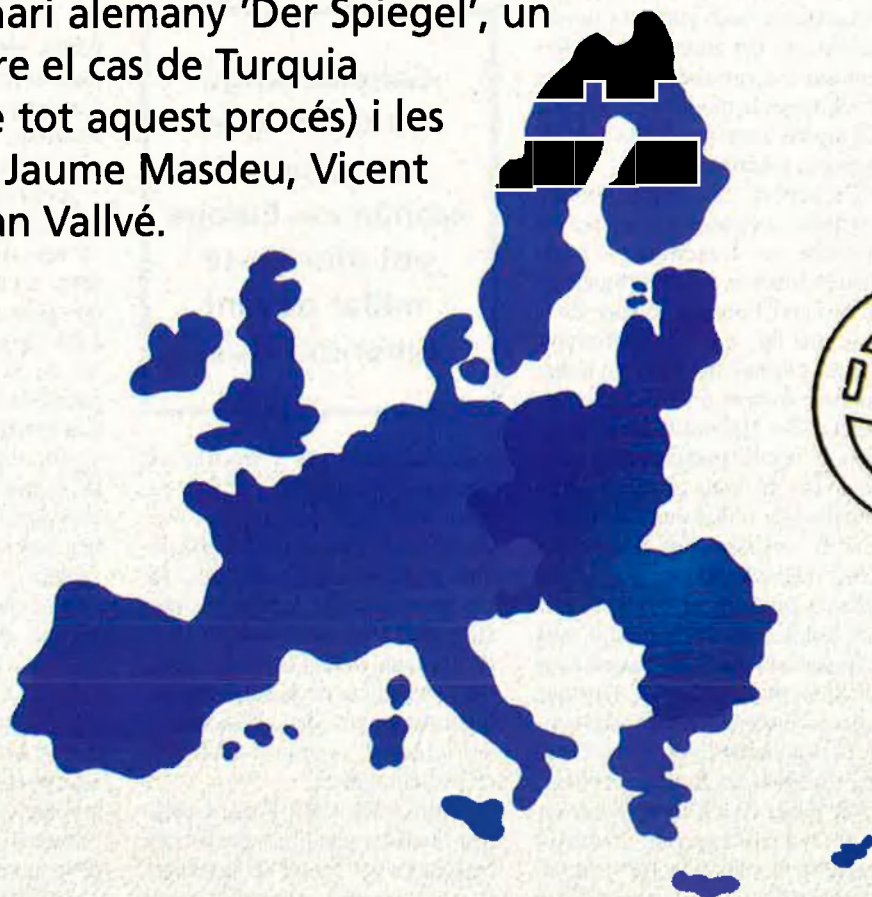
La sagnia política que d'un primer moment s'hauria pogut albirar queda, vist l'escàs nombre de ràdios pirates amb clara vocació de contrapoder a la Generalitat, en no-res i solament dependrà de les pressions comercials per mantenir el negoci.

Algunes d'aquestes cadenes comercials seran les més beneficiades quan la Generalitat concedisca quinze freqüències d'FM. Les suspicàcies polítiques han destapat la caixa dels trons: el precedent de Galícia ha fet que les emissores menys afins al PP vegien com les seues possibilitats són escasses a l'hora d'optar a una d'aquestes freqüències assignades per Foment al País Valencià. Així, quatre grups ho tenen ben lligat per endur-se el millor paquet d'aquesta concessió: COPE, Radio Voz, 97.7 FM València i un darrer grup, sembla que encapçalat per María Consuelo Reyna. Amb aquesta operació, Reyna, a més de la il·legal València Te Ve, tindria participació en el mercat radiofònic.

Salvador Giménez

La nova EUROPA

La gran aventura europea acaba de començar. Onze estats estan a punt de renunciar a la seva moneda, que serà substituïda per l'euro, al mateix temps que uns altres onze països (de l'Est, o "del centre", com diu Helmut Kohl) negocien la seva incorporació a la Unió Europea. Un procés sense precedents històrics que no acaba d'engrescar els ciutadans: més aviat provoca desconfiança. EL TEMPS publica un informe del setmanari alemany 'Der Spiegel', un article sobre el cas de Turquia (exclosa de tot aquest procés) i les anàlisis de Jaume Masdeu, Vicent Partal i Joan Vallvé.

Una revolució pacífica canviarà Europa de soca-rel: de primer, arribarà l'euro; després, s'estendrà la Unió Europea cap a l'est. El vell continent, com a nova potència mundial, vol competir amb Amèrica i Àsia. Però els ciutadans se'n malfien.

Europa, una aventura sense límits

A començament del mes de maig els països europeus decidiran irrevocablement la creació de l'euro. Inclosos els alemanys, que acordaran la fi del venerat *Deutsche Mark* abans de les vacances d'estiu. I a partir de l'1 de gener de 1999, amb la Unió Econòmica i Monetària, onze estats compartiran, segons les previsions, un destí sense parió en la història. Estats independents que fa segles s'envaïen, es mataven i saquejaven amb guerres i devastacions ara fan taula comuna. Renuncien a la part més important de la sobirania, la moneda pròpia, que per alguns forma part fins i tot de la pròpia identitat.

"Comencen uns nous temps", proclama solemnement el primer ministre de Luxemburg, Jean-Claude Juncker, un dels impulsors de la Unió Europea. L'euro és el "pas mai fet" que canvia Europa, afirma Dominique Strauss-Kahn, ministre francès d'Economia i Finances. Per Helmut Kohl es compleix la segona part de l'obra de la seva vida: la unitat alemanya consumada i la unitat europea imminent li semblen "les dues cares d'una mateixa moneda".

Però aquesta revolució no emana dels pobles, sinó dels caps d'estat i de govern que han passat anys calculant dates i factors, fent que avancés lentament però segura. Així, la Comunitat Econòmica Europea (fundada ara fa quaranta anys, l'1 de gener de 1958) s'ha convertit en la Unió Europea. El cercle inicialment elitista s'ha anat eixamplant per sistema, primer cap

al sud, després cap al nord i, a partir d'ara, cap a l'est.

Aquesta revolució del 1998 és impensable sense la caiguda del mur de Berlín l'any 1989, quan els països occidentals van aprovar la reunificació alemanya i el canceller Kohl es va comprometre al mateix temps a accelerar la integració europea. Quasi deu anys després, la Unió Europea continua essent el que era de bon començament: un mitjà per a vincular els destins d'Alemanya i d'Europa.

Gairebé ningú no dubta que, com a unitat econòmica, Europa pot afirmar-se millor davant Amèrica i Àsia.

Amb la caiguda de l'imperi soviètic, Polònia, Txèquia i Hongria podran afegir-se aviat a la Unió, que d'aquesta manera perdrà definitivament el caire purament occidental: formada durant la guerra freda, com a essència de la força del capitalisme social i de la democràcia, la Comunitat va tenir una orientació anticomunista.

Després del 1989 l'acord europeu quedava catalitzat per la globalització, pel triomf de la moderna economia de mercat a tot el

món. Gairebé ningú no dubta que, com a unitat econòmica, Europa pot afirmar-se millor davant Amèrica i Àsia. D'entrada, l'Europa unida és un mercat interior amb 370 milions de persones. I d'aquí a un temps, seran 430 milions. Militarment l'assegura l'OTAN, expandida també fins a la frontera occidental de l'antiga Unió Soviètica. En coses de diners durà la batuta una institució independent suprastatal, el Banc Central Europeu. Els criteris polítics en la zona de l'euro, els marcarà un govern format per ministres d'Economia i Finances de la Unió. Aquest govern informal, sense compromisos, es dirà Consell de l'Euro.

Qui es faci la il·lusió que només canviarà això, que la gent farà servir uns altres diners i prou, s'equivoca. L'euro activa un mecanisme que pren més i més competències a les capitals dels estats i les diposita en els òrgans europeus: si l'experiment funciona bé, la unió política creixerà de mica en mica. La significació dels estats empallidirà encara més. Ja ara, segons el canceller Kohl, "el 70% de la política interior alemanya es fa a Brussel·les."

Quan cauen les barreres protectores que representen les monedes, s'agreuja la competitivitat de preus i salaris. Creix l'obligació d'anivellar els impostos i la pressió d'adaptar les xarxes socials i els programes de formació. Sortirà bé una revolució des de dalt, al marge dels ciutadans, que més aviat tenen por de les conseqüències que portarà la pèrdua de la pròpia moneda? Fun-

ARXIU / EFE

Més perifèrics, més europeus

Al canceller alemany Helmut Kohl, li agrada de remarcar que no s'ha de parlar de països de l'est sinó de països "del centre" d'Europa. És una qüestió de punts de vista. Ell els veu molt a prop. Des de més avall del Pirineu ja s'ha de forçar més la vista. Som a l'extrem sud, tenim consciència i fins i tot complex de perifèrics. Per això, en parlar d'ampliació, sovint ens posem a la defensiva.

Els primers passos han estat per a protegir la cartera. Que els nouvinguts no ens prenguin el manà de Brussel·les. És un tema ja pràcticament assegurat. Les perspectives financeres que acaba de presentar la Comissió Europea ens garanteixen una part substancial de fons comunitari fins l'any 2006. Més enllà d'aquesta data sí que les coses canviaran; hi haurà uns altres socis més necessitats de la política de cohesió.

Diners, sagrats diners; però també hauríem d'evitar que els diners ens tapessin el bosc. Que Europa no són només pessetes o euros, que la idea d'Europa és molt més que les ajudes que reparteix Brussel·les. Que no podem identificar Europa amb si ens paguen més o menys per l'oli d'oliva. Que cada pesseta s'ha de batallar, però dins una visió àmplia, global, de futur.

Amb els nous socis, els del sud ens sentirem més perifèrics, però també més europeus. L'ampliació és la via, i no hi ha retorn possible. En el món de la globalització, l'alternativa és obrir-se o morir. No hi ha espai ni per a Europes tancades ni per a Europes fortes. En definitiva, els catalans no tenim més drets que els polonesos de ser europeus. **Jaume Masdeu** (Brussel·les)

ciona el "sistema Monnet", la creença de l'europeista Jean Monnet que l'economia ha d'avançar i la política ja seguirà? Què passarà amb la nova Europa?

Europa, potència mundial?

"Al costat dels EUA i de la Xina, s'estableix una altra potència mundial de caire singular", diu Jean-Claude Juncker, primer ministre luxemburguès, després del seu èxit el semestre passat com a president del Consell de la Unió Europea, responsable de l'expansió i la unió monetària.

La UE ja supera els EUA en economia (1.125,6 bilions de pessetes) i en població (370 milions de persones contra 266 milions). Això podria portar megalomanies. Fins i tot les esquerres anticapitalistes i els verds esperen que l'euro sigui fort contra el dòlar i el ien, cosa que cobriria els riscos de la globalització. Hans-Dietrich Genscher, europeista convençut, creu que la UE aviat deixarà de pagar el petroli en dòlars. L'euro es farà fort.

Però, políticament, Europa encara és un "protectorat dels EUA", tal com lamenta Zbigniew Brzezinski, conseller d'origen polonès de l'expresident Jimmy Carter. Els

El canceller alemany, Helmut Kohl, en un acte del seu partit. Per a Kohl, la unificació alemanya i la unitat europea "són les dues cares d'una mateixa moneda".

ARXIU / EFE

El primer ministre francès, Lionel Jospin. Fins la seva arribada al poder, els governs europeus mai no havien discutit seriosament les solucions al problema de l'atur.

europeus encara són lluny de tenir unificada la política exterior; la reacció a la guerra dels Balcans en dona bona prova. I els països de la Unió Europea es troben econòmicament esgotats.

Actualment uns 18 milions de persones no tenen feina a la UE. El model europeu de l'estat de benestar ja no es pot finançar, i encara menys amb els criteris de l'euro sobre el dèficit públic. Europa es construirà "entorn d'un banc", critica el sociòleg francès Pierre Bourdieu quan parla de la futura seu del banc central de l'euro a Frankfurt. De fet, es fusiona econòmicament i políticament allò que va unit: l'Europa dels consorcis multinacionals, que fa temps que actua per damunt de totes les fronteres. Però, socialment, resistirà la UE? No amenaça una guerra de tots contra tots quan la competència interna s'agreugi amb la unitat monetària?

La baralla de moment s'ajorna. A França hi ha hagut protestes per part d'intel·lectuals contra el "concepte Tietmeyer", la suposada idea del president del Bundesbank alemany que l'euro haurà de ser tan fort com el marc, i el Banc Central Europeu, políticament independent com el Bundesbank, encara que hi hagi víctimes socials. Els obrers francesos surten a manifestar-se al carrer per les víctimes de

l'estalvi exigint per l'euro. Els alemanys no s'acaben d'avenir amb la pèrdua del seu robust marc, tot i que fins ara no hi ha hagut manifestacions antieuro com a París.

Mentrestant, l'euro s'acosta cada vegada més. A principi de maig ja es fixaran els valors de canvi de les respectives monedes. El club de l'euro serà de bon començament molt més gran que no ens pensàvem ara fa un any, perquè tots els països membres de la UE, excepte Grècia, preveuen de complir els criteris de Maastricht. Només la Gran Bretanya, Suècia i Dinamarca volen esperar a afegir-s'hi, respectant les veus antieuro de la població.

Els ciutadans de la Unió Europea no estan gaire entusiasmats amb les perspectives, segons algunes enquestes: la mitjana de tots els països només aprova la moneda unitària en un percentatge molt baix (el 47% contra el 40%). Els països que sempre han tingut monedes febles van molt a favor de l'euro (Itàlia, amb el 74%), mentre que alemanys, escandinaus i britànics s'esgarriren de pensar-hi.

Els qui hi tenen a perdre, per exemple els alemanys, saben perfectament què perdran: el seu marc, símbol de fortalesa i d'estabilitat. Però, què hi guanyaran? Ara ja poden viatjar lliurement, canviar marcs per divisa estrange-

ra no els és cap problema enlloc. Les eleccions a l'impotent Parlament Europeu, les veuen venir més aviat sense ganes; la UE no és popular.

Aquí és on es veu que la revolució ve de dalt i que segueix una lògica econòmica. El que hi manca és una idea que encomani fervor o, si més no, un enemic comú. Perquè al llarg de la història, sempre que s'ha parlat de la unificació d'Europa, era perquè justament havia caigut un imperi o s'havia acabat una guerra. Posem per cas el poeta italià Dant, que lamentava la pèrdua de l'imperi de Carlemany com a potència d'ordenació, quan somniava cap al 1310 una Europa entre Sicília i Hamburg. Que els alemanys no són solament alemanys, els austríacs no solament austríacs i els francesos no solament francesos, sinó que tots són també europeus, sempre se n'han adonat... en cas d'amenaça: contra els huns i els mongols, o contra els turcs a l'Edat Mitjana, o en temps més moderns, contra dominadors del món com ara Napoleó al segle XIX, o bé contra destructors del món com ara Hitler.

Abans de la Primera Guerra Mundial, la idea d'Europa era una qüestió sobretot de poetes i pensadors; la definició "Estats Units d'Europa" ve probablement del novel·lista francès Victor Hugo. Va ser després de la Primera Guerra Mundial que la idea d'Europa es va estendre en cercles més amplis. Els socialdemòcrates alemanys (SPD) van ser el primer partit que va declarar-se'n partidari el 1925. El 1923, el jove comte austríac Richard Coudenhove-Kalergi havia fundat a Viena la Unió Paneuropea.

Però la idea d'Europa no es va imposar fins després de la Segona Guerra Mundial, impulsada per la nova potència dels EUA. Així i tot, l'intent de fundar una unió política es va frustrar dos cops. Primerament, l'any 1949 els britànics es van oposar al fet que l'estructura acabada d'ubicar a Estrasburg tingués per objectiu "la creació d'una autoritat política europea". La segona vegada, el 1954, l'Assemblea Nacional francesa va votar contra

una “comunitat de defensa europea” (i, amb això, contra la unió política). D'aleshores ençà, només s'ha impulsat la unitat europea en l'àmbit econòmic.

El canceller Kohl no perdia de vista aquest dèficit i el 6 de novembre de 1991, un mes abans de la decisiva conferència de Maastricht sobre el futur d'Europa, ja va dir que calia establir les bases d'una política exterior i de seguretat comunes: aquest era el contrafort indispensable de la unió econòmica i monetària, i pensar que la Comunitat es podria mantenir a la llarga sense unió política, era absurd. Però, a Maastricht, Helmut Kohl es va inclinar davant la lògica tradicional de la UE, segons la qual l'economia ja arrossegaria la política d'alguna manera.

Comptar en euros. Mal que els ciutadans trobin que la integració europea encara és mancada de rodatge, l'economia i l'administració dels països que s'hi han d'adherir ja es preparen de fa temps per als canvis i, a partir de l'any vinent, els bancs ja s'entendran entre ells en euros. La nova moneda, simbolitzada amb una E partida per dues ratlletes centrals, ja valdrà com a mitjà de pagament oficial, encara que, de bitllets i monedes, no se'n començaran a emetre fins el 2002.

Grans empreses com la Daimler-Benz també demanen que els proveïdors els facturin en euros a partir del 1999, i a Bèlgica, Finlàndia, Irlanda, Itàlia i Luxemburg, tant ciutadans com empresaris ja tindran l'opció de declarar la renda en euros. A Alemanya, en canvi, els funcionaris d'Hisenda no van tan ràpid, cal posar d'acord tots els *länder*, i n'hi ha d'entusiastes com Hessen, i de ronsejaires com Saxònia o la Baixa Saxònia. I és que el canvi de moneda no és pas tan senzill. El sector del comerç en general, i no solament a Alemanya, calcula que hi haurà l'efecte psicològic de “preus inflats”. Encara que les disposicions de la UE accepten xifres de quatre decimals i tot, molts preus de venda no s'hi acaben d'ajustar. Un paquet de cigarrs, per exemple, costa 2,53 euros. Així doncs, si hom no vol apu-

jar els preus arrodonint-los al moment de comptar en euros, sovint caldrà modificar la mida dels paquets, regatejar nous marges amb els distribuïdors o potser reorientar tota la producció.

Amb l'arribada de l'euro, fins els consumidors poc forts en aritmètica s'adonaran clarament de la gran diversitat de preus de molts productes venuts dins la UE. Hi ha diferències que arriben al 100% en cas de detergents de la mateixa marca: Irlanda és el país més car i l'Estat espanyol el més barat. Però les etiquetes dels preus i els diners nous no representen sinó un senyal visible d'aquesta unió monetària; molta més transcendència tenen els canvis que provocarà en l'economia de cada país.

Es clar que amb l'euro s'han acabat les polítiques monetàries estatals. A la fi de l'any passat el Bun-

Al llarg de la història, sempre que s'ha parlat de la unificació d'Europa és perquè ha caigut un imperi o s'ha acabat una guerra.

ARXIU / EFE

desbank alemany va fixar els límits de la seva oferta monetària per darrera vegada; amb la previsió del creixement dels efectius i dels crèdits, fins ara havia mantingut les bases de l'estabilitat del marc (poc diner, poca inflació).

A partir del mes de maig assumirà aquesta funció l'Institut Monetari Europeu amb seu a Frankfurt, que el 1999 es convertirà en el Banc Central Europeu (BCE). Aleshores només hi haurà una única política monetària per a tots els països de l'euro. El BCE ha de fixar, lliurement, els límits de la taxa d'inflació tolerable, la qual marcarà l'oferta monetària de l'euro. Amb això, el BCE determinarà també els tipus d'interès, que aleshores només variaran molt mínimament de l'un país a l'altre. El BCE serà assessorat pel Consell de l'Euro, però no serà subordinat als mandataris dels països membres.

Renunciant a la moneda pròpia, els estats perden un mitjà clàssic d'aconseguir avantatges competitius. Ara no podran equilibrar l'alça dels costos (per exemple, per causa d'augmentos salarials) devaluant la moneda, a fi de facilitar les exportacions. És el que van fer els governs espanyol, suec i italià al començament dels anys 90; els britànics també ho van fer, però ells més aviat per força (víctimes dels especuladors de divises). Des d'aleshores els tipus de canvi entre els futurs països de l'euro s'han mantingut gairebé estables.

Malgrat tot, cada vegada hi haurà més diferències en la renda i en la productivitat dins la unió monetària. L'euro continuarà augmentant la competència entre els estats, que després de l'euro ja podrien renunciar al seu dret fiscal. L'IVA i alguns impostos més sobre el consum també s'hauran de reajustar perquè l'índex general de preus en euros fa evidents les diferències. Els alemanys, que tenen l'IVA més baix d'Europa, l'hauran d'apujar. A la llarga, la comunitat no podria funcionar si els seus membres atreïen els contribuents dels altres estats amb paradisos fiscals.

I què faran les regions que no puguin sostenir l'augment de competència dins la Unió Europea? Els

Gerhard Schröder, candidat socialdemòcrata a les eleccions alemanyes d'aquest any. Si guanya, serà el primer president de la Unió Econòmica i Monetària, de gener a juny de 1999. Si no, ho serà Kohl.

mitjans usuals de les polítiques econòmiques dels governs, des de devaluacions i tipus d'interès fins a avantatges fiscals, queden eliminats.

La unió monetària encara ofereix una variable: salari i prestacions socials. Però aquest és el punt feble de l'Europa de l'euro, l'aspecte amb més perills. Què passarà si l'atur en una regió poc afavorida arriba a nivells exagerats? Segons la lògica del mercat interior, caldria abaixar-hi els salaris per augmentar-ne la competitivitat (amb el risc de precipitar la resta de la Unió en una espiral de deflació, amb caiguda d'ingressos, caiguda del consum i caiguda del creixement).

Això, la comissària alemanya Monika Wulf-Mathies no s'ho pot imaginar; ella s'ocupa del Foment Regional. Si la UE no vol seguir el perillós camí d'arribar a l'adaptació econòmica a costa del mercat de treball, la comissària encara haurà d'ajudar més que mai les regions debilitades, de manera que Brussel·les també hauria de recaptar més diners de tots els països membres. El mateix cap del Barclays Bank britànic, Martin Taylor, reconeix: "Tots els qui es creuen que la unió monetària pot funcionar sense grans augments dels pressupostos de la UE, s'enganyen ells mateixos".

En canvi, a Bonn n'hi ha molts que encara s'ho creuen. El ministre de Finances, Theo Waigel, reclama una "reducció de la despesa neta que Alemanya aporta a la UE" i, al mateix temps, promet un "euro tan fort com el marc". Posats a comparar, el fet cert és: com més fort sigui l'euro, més hauran d'aportar els països rics a l'estabilització unitària.

És possible que la Unió Europea s'ensorri en un caos de desocupació creixent i de solidaritat escindida. Però és més probable que el vell "mètode Monnet" torni a donar bon resultat: els diners fan que, al capdavant, tothom s'ajunti per força major. "La integració econòmica porta inevitablement la integració política -diu l'economista nord-americà Lester Thurow, i pronostica a la UE un esdevenidor

resplendent-. Els historiadors del futur constataran que el segle XXI va ser el segle de la casa europea".

Una pressió profitosa. La revolució de la Unió Europea ja va tenir un pròleg tempestuós fa sis anys, el 1992. La transformació de l'antic Mercat Comú en el mercat únic interior, promoguda pel socialista francès Jacques Delors com a president de la Comissió Europea, remou múltiples rams de l'economia, amb conseqüències directes per als treballadors i consumidors. Arran d'això es promulguen unes 1.400 directrius des de Brussel·les en substitució d'una mar de normes estatals.

El canvi de marxa a Brussel·les ja va ser gairebé una revolució econòmica. Fins aleshores la Co-

**"Els qui creuen
que la unió
monetària pot
funcionar sense
augment dels
pressupostos de
la UE, s'enganyen
ells mateixos."**

munitat imposava les regles en els seus camps d'acció inicials (mineria, energia nuclear i agricultura), com en un pla d'economia socialista, regulant tot el que calia regular. En tot cas, en aquests àmbits el Mercat Comú no era un mercat lliure.

Però llavors la mateixa superburocràcia, tan amant de regular, proclama la desregularització, segons les tendències neoliberals dels temps. Bancs, assegurances, transports, mercats de capital, després també les telecomunicacions i el sector de l'energia (fins aleshores àmpliament protegits de la lliure competència per les lleis interiors en la majoria de països) s'han de liberalitzar a tota l'Europa comunitària. Com cap altre programa anterior, l'ofensiva des-

regularitzadora de Brussel·les intervé en l'economia de cadascun dels estats. Els expedidors de mercaderies o els transportistes fluvials alemanys, per exemple, que abans podien treballar gairebé sense destorbs de la concurrència estrangera, han de combatre ofertes més barates com ara les dels Països Baixos.

D'aleshores ençà, l'home més poderós en l'Europa de Brussel·les és el comissari de la Competència, Karel van Miert. A aquest socialista flamenc, no solament li és permès de controlar l'onada de fusions dels consorcis impulsada per l'euro, sinó que, amb el pretext de la competència amenaçada, també pot actuar gairebé a discreció en tots els països comunitaris.

Van Miert examina tant les subvencions a la Volkswagen a Saxònia, com a la Seat de Martorell, al Baix Llobregat. Controla fins i tot els subsidis a un projecte de contenció a la desembocadura del riu Ems, a Alemanya (perquè podria significar un avantatge, comparable a una subvenció, per a unes drassanes que hi ha a prop). El comissari de Brussel·les ha intervingut fins i tot en la fusió de les constructors aeronàutiques nord-americanes Boeing i McDonnell-Douglas, perquè també afecta el mercat europeu de l'Airbus. Amb l'arribada de l'euro, Van Miert calcula que ell i els seus cinc-cents col·laboradors encara tindran més feina, perquè les zones econòmicament afeblides encara hauran de rebre més ajuts estatals, i que també els arribaran més queixes per aquestes altres subvencions.

Van Miert pot exigir la devolució de les subvencions i imposar sancions empresarials (que mentrestant han augmentat sensiblement). Amb tot, al darrere sol tenir una institució que reclama el poder de la UE amb igual energia: el Tribunal de Justícia Europeu (TJE), amb seu a Luxemburg. Aquests jutges es veuen com la més alta instància de la cosa europea, ben a desgrat dels jutges dels tribunals constitucionals de cada estat. De fet, el mateix tribunal europeu decideix en què es considera competent.

Els quinze jutges suprems (cada govern en nomena un) intervenen a fons en la política interior. Si un estat de la UE no duu a la pràctica les directrius assenyalades a Brussel·les, els ciutadans afectats poden demandar el seu estat per danys i perjudicis davant el TJE. Alemanya ha hagut d'indemnitzar una família de turistes que havia perdut diners per haver fet fallida una agència de viatges. El desembre de l'any passat el TJE va condemnar el govern francès per haver permès al llarg d'anys que els pagesos bloqueessin els camions espanyols carregats de fruita i verdura (un delictes contra el lliure transport de mercaderies, per consideració a un electorat poderós). Si continuen les accions, París pagarà milions de multa per cada dia de bloqueig.

La brega de la competència és típica de la integració europea. Com més avança la integració, més borrosos són els límits entre la sobirania de cada estat i el poder central de Brussel·les. Les institucions no donen l'abast. Els òrgans de la UE (Consell de Ministres, Comissió i Parlament europeus) es creen els anys 50, quan Brussel·les era una mera comunitat econòmica. No estan preparats per a una Unió Europea en creixença.

Les confuses maquinacions del poder. "Ens cal aclarir la situació d'una manera constitucional —reivindica Wolfgang Schäuble—; en una paraula, ha de ser més clar qui decideix què". En la UE s'ha anat teixint un entrellat de poders gairebé impenetrable per a l'observador extern. Uns gremis,

que no constaven en cap paràgraf de les bases constituents de la CEE signades a Roma el 1957, determinen a la callada la majoria de decisions. Els comissaris formen gabinets seguint el model francès: cada comissari de la UE tria personalment el seu equip de funcionaris, els quals són subordinats d'un director de gabinet, una mena de secretari d'estat del comissari. Com a París, aquests alts funcionaris polítics es troben el dilluns a Brussel·les i despatxen les decisions A, els afers senzills i incontrovertibles. Abans, els simples funcionaris ja han acordat els projectes entre ells, passant per alt les jerarquies de Brussel·les (el mitjà de comunicació és el correu electrònic).

Gran reunió el 12 de març passat, a Londres. Els caps d'estat i de govern dels Quinze van començar negociacions amb els líders dels onze països que entraran a la Unió Europea a començaments del segle XXI.

continua a la plana 44

ARXIU / EFE

Unió Europea: expansió fins on?

La foto de família a Londres, on hi havia els actuals membres de la Unió Europea i els probables membres nous de principi de segle, és una fotografia històrica. Però planteja un grapat d'interrogants. Especialment dos: com serà aquesta Unió Europea tan gran, i si serà més fàcil o més difícil d'encabir-hi aspiracions d'autogovern, per exemple, del Principat o Euskadi.

Primer tema. Una Unió Europea tan gran obliga a modificar els sistemes de presa de decisió, pensats per a dotze, adaptats a quinze i molt complicats d'usar amb més de vint votants a la taula. No solament això, sinó que incorpora estats d'una magnitud, amb alguna excepció, notablement inferior a la majoria dels actuals, i obliga per tant a arbitrar alguna mena de mecanisme de compensació envers els grans, o a generar noves rutines de consens. Això és bo, però serà molt difícil. Cal tenir en compte, a més, que es desviaran cap a l'est una bona part dels ajuts que ara es reben al sud. I això, per més malament que ens pugui semblar, és lògic i raonable. Resulta patètic, des d'una perspectiva europeista, veure el president Zaplana afirmant que el País Valencià requereix ajut com si fórem una regió subdesenvolupada. El País Valencià no és cap regió subdesenvolupada, i menys encara en comparació a les de l'est. Així que caldrà deixar de mirar Europa com una gran dispensadora.

Segona qüestió: les aspiracions d'autogovern. Fins ara no tenim cap motiu per a pensar que és certa aquella tesi segons la qual Europa dilueix l'estat espanyol i ens facilita de ser lliures sense haver de fer trencadissa. La posició de la Co-

missió envers la nova llei del català, per exemple, no ha pogut ser més desafortunada. Però encara no ha passat prou de temps. Segurament que, la clau de volta, la tindrem en el cas irlandès. Si el procés de pau avança, es posaran en marxa mecanismes molt singulars de cogovern d'Irlanda del Nord pel govern britànic i el d'Eire. Precisament si s'ha creat aquest peculiar invent és perquè l'existència de la Unió Europea solucionava alguns problemes clàssics de sobirania. Però fins on s'arribarà? La regionalització a la UE ja no dona més de si —perquè és un tema purament administratiu i sense contingut polític—. Si cap nació vol assajar d'aconseguir la sobirania en l'àmbit europeu, ho haurà de fer estrictament des de la política. I en això sí que pot ser un benefici afegit l'ampliació. Segur que entre vint estats, molts d'ells petits, és més fàcil de diluir-s'hi que no entre dotze i grans. O trobar-hi aliats. Si en la UE s'acostuma a negociar a més de vint bandes, ja no vindrà d'una vint-i-unena. Això sí: que ningú no s'enganye, que la sobirania no arribarà mai regalada per ningú. Ni de la mà de Brussel·les, doncs. **Vicent Partal**

EL NOU MAPA D'EUROPA

ESTAT
Capital
Població (milions d'habitants)
Moneda
PIB per càpita

ALEMANYA	ÀUSTRIA	BÈLGICA	ESTAT ESPANYOL
Bonn / Berlín	Viena	Brussel·les	Madrid
81,8	8,1	10,2	39,3
Marc alemany	Xiling	Franc belga	Pesseta
24.444 ecu	22.046 ecu	23.338 ecu	13.370 ecu

ESTAT FRANCÈS	FINLÀNDIA	IRLANDA	ITÀLIA
París	Hèlsinki	Dublín	Roma
58,4	5,1	3,7	57,3
Franc francès	Marc finlandès	Lliura irlandesa	Lira italiana
22.138 ecu	20.689 ecu	17.240 ecu	19.796 ecu

LUXEMBURG	PAÏSOS BAIXOS	PORTUGAL
Luxemburg	Amsterdam	Lisboa
0,37	15,5	9,9
Franc luxemburguès	Flori neerlandès	Escut portuguès
--	23.453 ecu	10.342 ecu

DINAMARCA	GRAN BRETANYA	GRÈCIA
Copenhaguen	Londres	Atenes
5,3	59,1	10,5
Corona danesa	Lliura esterlina	Dracma
30.898	20.848 ecu	10.953 ecu

SUÈCIA	HONGRIA	ESLOVÈNIA
Estocolm	Budapest	Ljubljana
8,9	10,1	1,96
Corona sueca	Forint	Tolar
22.703 ecu	4.138 ecu	--

ESTÒNIA	POLÒNIA
Tallinn	Varsòvia
1,5	38,7
Corona estoniana	Zloty
3.000 ecu	3.305 ecu

REPÚBLICA TXECA	XIPRE
Praga	Nicosia
10,3	0,71
Corona txeca	Lliura xipriota
4.333 ecu	--

BULGÀRIA	ESLOVÀQUIA
Sofia	Bratislava
8,3	5,4
Lev	Corona eslovaca
1.531 ecu	3.035 ecu

LETÒNIA	LITUÀNIA
Riga	Vilnius
2,4	3,7
Latt	Litas
2.268 ecu	2.481 ecu

ROMANIA	ISLÀNDIA	LIECHTENSTEIN	NORUEGA	SUISSA
Bucarest	Reykjavík	Vaduz	Oslo	Berna
22,5	0,256	0,03	4,4	7,1
Leu	Corona islandesa	Franc suís	Corona noruega	Franc suís
1.648 ecu	--	--	31.601 ecu	32.175 ecu

TURQUIA	ANDORRA	MÒNACO	SAN MARINO	VATICÀ
Ankarà	Andorra la Vella	Mònaco	San Marino	La Ciutat del Vaticà
62,6	0,064	0,03	0,02	0,0008
Lira turca	Pesseta / Franc francès	Franc francès	Lira italiana	Lira italiana
2.666 ecu	--	--	--	--

FONT: THE ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT, FINANCIAL TIMES

- Futurs membres de la Unió Econòmica i Monetària (UEM)
- Estats de la Unió Europea que, de moment, no s'integraran a la UEM
- Primera fase de l'ampliació de la UE (2001/2003)
- Segona fase d'ampliació de la UE
- Membres de l'Espai Econòmic Europeu que no pertanyen a la UE
- País exclòs de l'ampliació de la UE
- Estats independents dins de les fronteres de la UE
- Altres estats europeus

El mateix Tribunal de Justícia Europeu, de Luxembur

ARXIU / EFE

ve de la plana 41

Tony Blair, primer ministre britànic, amb la seva filla, a la porta del número 10 de Downing Street, a Londres. Gran Bretanya no vol formar part de la moneda única, però Tony Blair presidirà la reunió per decidir quins països s'incorporaran a l'euro, a començament de maig, a Brussel·les.

A Brussel·les hi ha una mena d'interregne molt curiós. Les regles clàssiques de la distribució democràtica de poders han adoptat un aire molt estrany. La Comissió i el seu president són, ara com ara, un govern, és l'únic òrgan de la UE que té una mena d'atribucions programades. La Comissió no neix d'unes eleccions, però el Parlament Europeu pot imposar-hi dimissions, cosa que fins ara no ha succeït mai.

Els comissaris els determina cada país, però per definició han d'actuar en defensa dels interessos de la Unió Europea en conjunt. Encara que la majoria hagin fet política al seu país d'origen, han de complir com a funcionaris de l'administració les decisions polítiques de les reunions dels caps d'Estat i de govern i del Consell de Ministres. El Consell deixa passar la majoria de directrius preparades per la Comissió i la xarxa subterrània de gabinets, comitès de representants i ministeris estatals. Dels casos més conflictius se n'ocupen els quinze caps d'estat i de govern, els ministres d'Exteriors, o els ministres d'Economia, Finances i Agri-

cultura, i menys sovint els altres departaments, en els consells respectius.

El ministre d'Exteriors alemany Klaus Kinkel es queixa de les rutines de Brussel·les: "Arribar a la conformitat sobre una simple proposta de la presidència dura dues hores de sessió a la mesa del Consell", i diu que l'avorriment hi és "terrible". Quan tornen a casa, els ministres responsabilitzen "Brussel·les" de les decisions poc populars, tot i que a vegades ells mateixos hi han participat, o s'hi han trobat en minoria.

Els caps d'estat i de govern tenen una cimera cada sis mesos, pel cap baix, i aquestes cites ja semblen les d'un club de membres honorables. Els excel·lentíssims es diuen

pel nom de pila, la majoria es tutela amb familiaritat. El membre més antic, Helmut Kohl, hi dona el to, de vegades com en una reunió de vells companys d'escola: "Vinga, Romano, vota que sí d'una vegada —cria al bell mig de la sala, i el bon Prodi no s'hi sap negar—: "Si, basta, basta..."

Afluència de l'est. L'ampliació de la UE cap als països d'Europa central i oriental, decidida a la cimera de Luxemburg, és l'envit més gran en tota la història de la Comunitat, considera Jacques Santer, president de la Comissió de la UE. El passat 12 de març van començar les negociacions amb Polònia, Txèquia, Hongria, Estònia i Eslovènia, més l'illa de Xipre, que ja fa temps que espera l'admissió. Romanesos, búlgars, eslovacs, lituans i letons encara no són prou madurs per a accedir-hi, al parer de la Comissió de la UE, però algun dia també compliran les condicions establertes. I Turquia s'ha quedat amb un pam de nas en veure frustrades les seves aspiracions de ser acceptada dins el club.

Però l'expansió oriental de la Unió encara sembla molt llunyana. La majoria d'experts creuen que el primer grup de cinc països no hi ingressarà fins cap a l'any 2005 (tot i que el canceller Kohl ja ha donat als polonesos esperances d'entrar-hi poc després del canvi de segle). I encara pot trigar una bona dècada fins que els nous membres no hi estiguin integrats plenament en tots els àmbits.

Molt abans que s'anunciés la decisió d'ampliació, els candidats ja es preparaven per a l'examen d'ingrés. Les administracions estatals, sovint sobrecarregades, s'afanyen a introduir en les respectives legislacions els centenars de directrius assenyalades per la UE, unes 80.000 pàgines de text. Les duanes orientals van caient des que els deu països candidats han acceptat convenis d'associació amb la UE. Brussel·les ja dona ajuts: 7.000 milions d'ecus (1,1 bilions de pessetes) a la bestreta perquè els països de l'Est puguin ser competitius en el mercat europeu.

Un cop fet el pas decisiu, ja no hi ha possibilitat de fer marxa enrera. Però ningú no està prou preparat per a l'esdeveniment històric: ni els països candidats ("tots ells en vies de desenvolupament", diu el secretari general del Consell, Jürgen Trittgen), ni la mateixa UE, que tampoc no és madura per al creixement. "S'ha impulsat l'ampliació d'una manera gairebé irresponsable, sobretot per part del govern alemany", critica el comissari Van Miert.

Si els òrgans de la UE ja van prou ofegats amb quinze països, difícilment suportaran més ampliacions sobre les estructures actuals. De manera informal, els caps de govern ja s'han posat d'acord sobre el nombre de comissaris; almenys n'hi ha d'haver un per país. Però tot serà més difícil quan s'ampliï la majoria de vots al Consell. Hi ha països, com Alemanya, que volen vetar almenys durant deu anys més la immigració i el dret d'asil. Amb una reforma de les institucions tampoc no n'hi ha prou per a superar "la gran aventura de la història europea", com l'anomenen alguns experts. Es incert quant acabarà

constant aquesta aventura. Només amb l'agricultura dels països candidats ja es pot arruïnar la UE, si Brussel·les no redueix el sistema de subvencions i els governs no imposen reformes dràstiques als pagesos. Si en aquest moment s'hi afegissin els deu països candidats, la superfície agrària de la UE augmentaria de cop un 40% i, segons el sistema actual, serien exigibles unes subvencions de 7 bilions de pessetes. Més o menys el doble del que ja costa ara la política agrària per als quinze països associats.

Sense fortes reduccions en perjudici dels beneficiaris actuals, "no hi ha prou cobertura financera" per a l'admissió de més països, segons l'Institut Alemany de Recerca Científica de Berlín, en què un dels experts en temes d'Europa oriental, Heinrich Machowski, d'origen polonès, adverteix els seus compatriotes: "En aquest moment Europa no és ampliable. I punt".

Econòmicament, els nous candidats orientals són molt més dèbils que no pas Grècia o Irlanda en el moment d'ingressar-hi, cosa que preocupa el comissari de la Competència, Karel van Miert. La renda per capita de Grècia i Irlanda era la meitat de la mitjana de la UE, i ara la dels candidats orientals només és un terç: "Això portarà problemes immensos, però a ningú no li agrada de parlar-ne".

La Comissió ha examinat detalladament la situació política i econòmica dels candidats inclosos en l'"Agenda 2000". Tots els candidats seran aviat "receptors nets" de la Unió Europea, i tot el territori candidat, amb 106 milions d'habitants, s'inscriu en la categoria "objectiu 1": amb una renda per capita per sota el 75% de la mitjana de la UE, tot un gran territori a redreçar.

Les sumes que s'hi haurien d'assignar segons la normativa de la

UE, no consten en cap dels milers de pàgines impreses sobre l'ampliació. La Comissió s'ha servit d'un simple truc per tapar el forat de la butxaca: els països candidats només poden rebre una quantitat limitada de fons, sense sobrecarregar els seus aparells d'administració i distribució. El 4% del producte interior brut respectiu és el límit de la "capacitat d'absorció", com demostra l'experiència en el cas dels països membres actuals.

Amb la seva teoria de l'absorció, la Comissió s'obliga a concedir un total de 45.000 milions d'ecus (7,5 bilions de pessetes) en ajuts estructurals per a tots els candidats, abans i després que ingressin en la UE. Aquesta suma es podria pagar sense dificultats amb els pressupostos ordinaris de la UE (fins un 1,27% del producte interior brut dels estats membres).

Però amb aquesta suma les estructures dels països de l'est no

Europa creix

El títol podria resultar una mica confús perquè la població del continent europeu, que continua essent el mateix, només augmenta lleugerament, i el percentatge, en relació amb la població mundial, fins i tot disminueix: l'any 1925 el 25% dels ciutadans del món eren europeus; actualment, ho són el 18%. La Unió Europea o l'Europa dels quinze sí que creixerà, i ha començat a fer els primers passos en aquest sentit. Els estats del centre i de l'est d'Europa, que fins l'any 1989 no tenien sistemes democràtics i es trobaven compresos en l'anomenat bloc comunista, han demanat l'adhesió a la Unió Europea.

Són nacions amb una història comuna amb la resta d'estats europeus i amb una cultura que ha begut de les mateixes fonts. També és cert que es troben en una situació econòmica molt complicada per a poder endinsar-se en una economia de mercat en un marc globalitzat a escala mundial. L'estiu passat la Comissió Europea va establir una proposta d'ampliació que comprenia inicialment sis estats: Polònia, la República Txeca, Hongria, Estònia, Eslovènia i Xipre. Tots ells començaran a negociar amb la UE a final de mes els punts concrets de la seva futura adhesió, que tindrà lloc el primer decenni del segle XXI. La integració de Polònia, que és l'estat més gran, amb gairebé quaranta milions d'habitants, farà que el polonès esdevingui la cinquena llengua més parlada a la UE i l'espanyol passi a sisè lloc. Hi ha dos estats de dimensió mitjana, que tenen al voltant de deu milions d'habitants, aproximadament la mateixa població que València, les Illes i Catalunya. Aquests estats són Hongria

i Txèquia. Finalment dos estats petits, Eslovènia i Estònia, dos milions d'habitants i un milió i mig respectivament, i Xipre, que té uns 750.000 habitants i és un país mediterrani, cosa que el fa diferent dels altres.

D'una altra banda, l'ampliació farà que els actuals estats de la Unió amb una renda per càpita més baixa cedeixin el seu lloc als nous i, en conseqüència, la política per fomentar la cohesió econòmica i social entre tots els ciutadans canviarà de beneficiaris directes. Em refereixo als fons estructurals i al fons de cohesió.

Si tenim en compte que gairebé el 50% del pressupost de la UE es destina a agricultura, també hem de considerar que en els nous estats candidats l'activitat agrària té un paper molt rellevant. A l'Europa dels 15, el 5,3% de la població activa treballa en el sector agrari, mentre que a Polònia la xifra s'eleva al 27%. Tot això obligarà a replantejar de nou la Política Agrària Comuna.

Si els fons estructurals i la política agrària representen avui més del 80% del pressupost comunitari, podem entendre que l'ampliació no serà una operació fàcil. Caldrà fer esforços considerables per part de tothom. Des d'un punt de vista polític, els estats de l'est necessiten suport per a consolidar la seva situació. En aquest sentit, podem recordar el president Václav Havel quan deia als europeus de l'oest: "Ajudeu a estabilitzar l'est, altrament l'est us desestabilitzarà".

Joan Vallvé

Diputat al Parlament Europeu per CDC

La porta de la Torre d'Europa, a Frankfurt. Aquest edifici d'oficines serà la seu del Banc Central Europeu.

arribaran a estar a l'altura de la UE cap el 2005, quan se suposa que haurien d'ingressar-hi (és a dir, no hi haurà ampliació). I si la Comissió augmentava els ajuts fins al nivell necessari, és probable que l'oposició dels membres actuals fos invencible, especialment la d'Alemanya, que n'és el major "contribuent net" (és a dir, tampoc no hi hauria ampliació).

Ningú no es fia dels càlculs dels costos. Sobretot l'Estat espanyol, Portugal i Grècia, que temen que en el futur hauran de cedir ajuts als nous membres encara més pobres. Durant el període 1994-1999 l'estat espanyol rep els màxims ajuts estructurals, amb 34.400 milions d'ecus (5,7 bilions pessetes), seguit d'Alemanya, que en rep 21.700 milions (3,6 bilions pessetes).

De totes maneres, la Comissió vol concentrar les concessions d'ajuts, ara massa disperses. Actualment, gairebé la meitat de la població de la UE viu en zones amb dret a rebre finançament estructural de Brussel·les, de manera que aquest "ajut colossal" ara s'ha de reduir al 35% o 40%. Segons una nova planificació, zones com ara el País Valencià o Lisboa poden perdre l'estatus dels "territoris d'objectiu 1", mentre que les regions de l'Alemanya de l'Est el conservaran.

El govern conservador alemany lluita perquè que no quedi sense subvencionar ni la més petita granja, perquè, amb l'adhesió dels polonesos i dels altres futurs països subvencionats, augmenta la pres-

sió per a reformar la política agrària. I els socialdemòcrates alemanys també tenen un electorat a defensar davant l'ampliació a l'est. Als treballadors, els amenaça més que ningú la competència d'assalariats més barats, per exemple de Polònia. Per això Gerhard Schröder, que si guanya les eleccions de l'any que ve també seria president de torn a la UE, no té pressa a admetre-hi els països de l'est. També diu que "els caldrà més temps que no imaginem ara alguns polítics".

En canvi, la indústria alemanya espera amb candeletes l'obertura total de les fronteres de l'est. L'ampliació és "una oportunitat única", segons els criteris manifestats per escrit per la Cambra del Comerç i la Indústria alemanya. El ministre alemany d'Exteriors, Klaus Kinkel, calcula que, només

Quan tornen a casa, els ministres responsabilitzen Brussel·les de les decisions poc populars, encara que de vegades hi hagin participat.

amb Polònia i Txèquia, el comerç alemany actual ja és equiparable al que sosté amb els EUA. Malgrat tots els riscos i efectes secundaris, l'ampliació oriental és l'única opció per a la Unió Europea, i no solament pels avantatges de la indústria. I és que la gran quantitat de problemes afegits per la incorporació dels futurs membres crearà la pressió necessària per a les reformes de les institucions i de les subvencions.

Sense objectiu ni models. Però si no hi ha cap model per al futur comú, no reeixirà aquesta Unió Europea que, a l'inici del tercer mil·lenni, de cop i volta torna a tenir gairebé les dimensions de l'imperi romà. El periodista berlinès

Claus Koch, en el seu llibre *Das Ende des Selbstbetrugs* ("La fi de l'autoengany"), reclama una constitució per a Europa i creu que l'antic "mètode Monnet", de fet un "mètode moneda" que volia crear unitat a través dels diners, aviat deixarà de ser eficaç. Polítics tan bel·licosos com el ministre d'Exteriors alemany, Klaus Kinkel, cada dia es mostren més escèptics sobre Europa en veient com hi creixen els interessos estatals. Kinkel opina que la disposició a integrar-se minva, que la població no comprèn la complicada organització de Brussel·les.

Són les conseqüències d'haver construït el mercat interior de la CEE segons les lleis d'una economia neoliberal. Si aquesta comunitat mercantil no satisfà les promeses econòmiques, ni redueix la desocupació generalitzada, menys encara desperta entusiasmes entre els ciutadans vista com una unió política. Uns super Estats Units d'Europa tampoc no semblen possibles de moment, tot i que es va produint la desaparició progressiva dels vells estats centralistes, a cavall de la globalització mundial i de la brussel·lització europea.

L'única sortida sembla la "d'organitzar les diferències", però per a fer això no hi ha cap model. La unió de la convivència pacífica, equitativa i regulada no té cap precedent enlloc del món. El govern europeu és "el pròxim pas a fer", diuen els europeistes. Però... per què els caps de govern haurien de cedir el seu poder a un president de la Unió Europea? La casa europea, aquesta fórmula per a definir el buit interior de la UE, ara com ara continua essent una comuna postmoderna. Com en tota comuna, a dins n'hi ha uns quants que s'assemblen més que no uns altres. Gerhard Schröder opina que, qui manarà, serà "un triangle franco-britànic-alemany". Els membres més febles, en quantitat creixent, probablement necessiten aquest *ménage à trois* per al govern de la casa comuna, però, és clar, no volen deixar-se dominar.

©Der Spiegel-EL TEMPS
Traducció: Carme Gala

La UE iniciarà en breu negociacions d'integració amb Hongria, Polònia, Estònia, Txèquia, Eslovènia i Xipre. Europa els fa passar al davant de Turquia, a qui ha dit que ha d'esperar. En realitat aquest fet palesa tant les febleses de Turquia com les de la UE.

Turquia, a la cua

Indignació i frustració són els sentiments del govern i de part de l'opinió pública turcs després que el Consell Europeu, reunit a Luxemburg els passats 12 i 13 de desembre, decidís donar preferència a deu països d'Europa Central i de l'est i a Xipre per a negociar la propera entrada a la Unió Europea. Una preferència que més tard s'ha concretat en cinc (Hongria, Polònia, Estònia, Txèquia, Eslovènia) més Xipre.

Turquia, que negocia amb Europa des de fa trenta-quatre anys, es troba amb la cruel paradoxa que alguns estats que ni tan sols existien el 1964, com Estònia o Eslovènia, ara li passen al davant. Si es tenen en compte les dècades que aquest país ha esmerçat a construir una identitat per acostar-se a Occident, és fàcil entendre la reacció irada d'Ankarà, que ha arribat a parlar de "nou mur de Berlín entre l'Europa cristiana i la musulmana".

La religió no és la raó. Però les consideracions ètniques i religioses no són la raó del fre a Turquia. Les veritables causes es troben en la poca adequació de la seva realitat política i econòmica a les condicions que es demanen als futurs membres de la Unió Europea.

Políticament, Brussel·les veu Turquia com un país amb greus problemes interns que no es canalitzen sempre democràticament. A més s'hi afegeixen unes relacions internacionals conflictives que impliquen un membre de la Unió (Grècia) i un candidat (Xipre).

ARXIU / EFE

La policia turca carrega contra un grup de manifestants pro-kurds el passat 8 de març a Istanbul.

L'article 8 de la llei antiterrorista turca permet enviar directament a la presó qualsevol persona que reconeixi el Kurdistan.

Aquesta visió s'ha expressat en una comunicació de la Comissió del 15 de juliol de 1997, en què s'afirma que els futurs membres a la UE han de garantir l'imperi de la llei, el respecte als drets humans i a les minories. El document analitza la situació en diferents països del centre i de l'est d'Europa i assenyala que: "en conjunt tots ells han posat en marxa institucions democràtiques i autoritats judi-

cials i constitucionals independents, que permeten un funcionament normal...". L'informe no es talvia crítiques particulars a diversos estats, però conclou que malgrat el problema del tractament de les minories a molts països —especialment a Eslovàquia— hi ha hagut progressos.

En canvi l'avaluació de la situació turca que es fa en aquest mateix document és molt més seve-

ra: "En matèria de respecte als drets individuals i a la llibertat d'expressió, Turquia es troba lluny dels estàndards europeus". Es critiquen "els casos persistents de tortures, desaparicions i execucions extrajudicials" i se subratlla que "malgrat les repetides declaracions oficials anunciant el compromís del govern per posar fi a aquestes pràctiques, els casos que es donen posen en qüestió fins a quin punt les autoritats són capaces de controlar les activitats de les forces armades". La Comissió no nega l'existència del pluripartidisme i de les eleccions democràtiques, però recorda el fet que sigui l'exèrcit qui combat el terrorisme i afirma que "hi ha ambigüitats en el sistema legal turc pel que fa al control civil dels militars".

Eterns enemics. En l'àmbit de les relacions exteriors, Turquia no pot presumir d'aportar estabilitat. Les disputes territorials amb Grècia han enfrontat aquests dos membres de l'OTAN, amb escaramusses bèl·liques en més d'una ocasió. L'ocupació turca d'una part de l'illa de Xipre el 1974 i la posterior creació de la república turca de Xipre del Nord –només

reconeguda per Ankara—afegeix més llenya al foc. La situació es complica pel fet que el govern de la part grega de l'illa va demanar l'ingrés a la CEE el 1990. Vuit anys després Xipre és un ferm candidat a ser membre de la Unió Europea, però Turquia adverteix que, si això es consuma, comportarà la integració de la part turca a la seva sobirania, fet que destruiria així qualsevol possibilitat de reunificar l'illa, objectiu reclamat per les Nacions Unides. L'ocupació de part del territori d'un país candidat a la Unió Europea no és la millor carta de presentació per aspirar a ser-ne un membre més.

Aquesta situació desagrada profundament a Brussel·les i així li ho ha fet saber a Ankara. Dos dies abans del Consell Europeu de Luxemburg, el president de la Comissió Europea, Jacques Santer, deia que s'ha acabat el temps de les paraules: "la perspectiva a més llarg termini (de l'ingrés de Turquia a la UE) per ser creïble necessita senyals, gestos que creïn confiança per a les dues parts..." Santer va afegir que: "per la UE (...) això implica que els problemes territorials bilaterals se sotmetin al Tribunal Internacional de

l'Haia i que Turquia doni tot el seu suport als esforços internacionals per solucionar el problema xipriota. Això exigeix una actitud constructiva de Turquia pel que fa a l'adhesió de Xipre, una adhesió que creiem positiva per a l'interès de les dues comunitats de l'illa”.

La mancaça de gestos a què es referia Santer és certa però també ho és que Europa no ha sabut utilitzar la seva posició preeeminent per reconduir els esdeveniments en la direcció que reclama. Aquesta feblesa es va fer palesa en les negociacions prèvies de la signatura de la Unió Duanera amb Turquia –que va entrar en vigor el 31 de desembre de 1995. En aquella ocasió, els negociadors europeus van intentar que Turquia introduís mesures de democratització de la Constitució i els resultats van ser molt pobres. Per exemple, no es va convèncer els turcs perquè canviessin l'article 118 de la Constitució. Aquest és l'article que atribueix al Consell Nacional de Seguretat (CNS) la darrera paraula en la política envers el Kurdistan per davant del consell de ministres. El CNS està format pel president del país i alguns ministres però amb una im-

portantíssima participació dels militars.

El Parlament Europeu va demanar també la derogació de l'article 8 de la llei antiterrorista que permet enviar directament a la presó qualsevol persona que reconeixi el reconeixement del Kurdistan. La Unió Duanera ja fa dos anys que funciona i la llei segueix encara en vigor. Només s'ha reduït la pena de cinc a tres anys en una grollera operació de maquillatge. Una nova victòria mínima per a les autoritats de la UE que ja ha tingut, entre d'altres conseqüències, la inculpció de 89 intel·lectuals arran de la publicació d'un llibre sobre la qüestió kurda o la condemna a presó per a l'autor d'un article sobre el mateix tema aparegut al setmanari alemany *Der Spiegel*.

El do de la inoportunitat. En el terreny econòmic, Turquia no té aparentment pecats tan greus com els que se li poden atribuir en el camp polític. Fins i tot tenint en compte el veto grec a molts ajuts de la UE, el país ha progressat fins situar el seu PIB per habitant en 5.206 dòlars. Els cinc països del centre i est d'Europa que l'han avançat en la futura integració no tenen un PIB per habitant gaire diferent: Hongria (6.260 dòlars) República Txeca (7.700 dòlars) Estònia (6.860 dòlars) Eslovènia (6.310 dòlars) i Polònia (5.010 dòlars). Un estudi de l'OCDE sobre Turquia, que recull la publicació *Problemes Econòmiques* en el seu número de 31 de desembre de 1997, parla del "redreçament extraordinàriament ràpid de l'economia turca després de la crisi de 1994". L'estudi que recull la revista especialitzada diu, però, que "Hi ha una cara fosca formada per l'elevada inflació; el gran dèficit públic i la manca de modernització d'alguns sectors com per exemple l'agricultura, que dona feina al 40% de la població activa".

Aquesta última dada ens porta a les raons econòmiques del fre a Turquia. Enfront dels cinc aspirants europeus –sense comptar Xipre– Turquia combina un sec-

Què és Europa?

Malgrat el fre a una adhesió propera, el Consell de Luxemburg va confirmar l'elegibilitat de Turquia per al futur, tot destacant la necessitat d'aprofundir en la cooperació com a mitjà per aconseguir els desitjats canvis polítics i econòmics.

La UE segueix el diàleg amb Turquia sense tenir en compte algunes veus –com sectors de la democràcia cristiana alemanya– que han parlat de la inelegibilitat d'una nació amb majoria musulmana. Fent-ho així, la UE és fidel a l'esperit fundacional del Tractat de Roma (1957) que diu que "tot estat europeu pot esdevenir-ne membre". En cap cas es definia "europeu" i aquesta tàctica no ha variat. El 1992 la Comissió assenyalava que el terme "europeu", "combina elements geogràfics, històrics i culturals (...) en una interacció que no es pot concretar en una fórmula simple". Europa no és un club cristià.

La laïcització de la societat turca des de 1923 és tan innegable com la permanència dels costums i formes de vida hereus de la dominació otomana als països balcànics –Albània és, malgrat el comunisme, un país musulmà–. Però si la qüestió anés per aquest camí, la cons-

truïció europea s'hauria de submergir en discussions identitàries que mai no han estat el seu objectiu. En canvi, sí que ho ha estat, des de la seva mateixa fundació, la consecució d'un espai de seguretat (recordem que la idea originària de les Comunitats Europees va ser reconciliar França i Alemanya per sempre).

Des d'aquest punt de vista, Turquia, per la seva posició geoestratègica prop del Caucas i de l'Orient pròxim, és molt més important per a Occident com a aliat que com a enemic. A més, Turquia, per la seva banda, no té més opcions: a l'última conferència islàmica, cele-

brada a Teheran, la delegació turca va ser molt criticada. Els intercanvis de Turquia amb el món musulmà només representen un terç del total que fa amb la Unió Europea i la possibilitat de crear un espai econòmic amb les repúbliques turcòfones de l'ex-URSS s'esfondra pel baix poder adquisitiu d'aquests països. Davant d'aquestes incerteses, la Unió Duanera amb la Unió Europea –i, evidentment, el que pugui portar en el futur– esdevé l'únic camí possible. **A. P.**

Kemal Atatürk. Fundador de l'estat turc modern.

tor agrícola immens; més població que tots cinc junts i unes deficiències estructurals considerables (té 386.700 km de carreteres dels quals solament 45.700 km són asfaltats, per posar un exemple significatiu).

Les intencions d'Ankarà d'accelerar la integració a la UE topen, no amb el mur del cristianisme, sinó amb aquesta realitat. És una situació ja difícil per si sola que, a més, coincideix amb el pitjor moment possible. I és que justament ara es posen en dubte les grans despeses de la Política Agrícola Comuna i dels Fons Estructurals i de Cohesió.

El debat no és nou. Aquestes despeses ja havien originat més

d'una tensió en el si de la UE –Gran Bretanya va demanar en una ocasió que se li tornés part de la seva contribució–. Un cop dins d'una dinàmica de successives ampliacions, era lògic que la qüestió es tornés a plantejar donades les necessitats dels nous membres.

Ho ha fet la Comissió amb el seu document *Agenda 2000* en què descriu les perspectives de creixement de la UE a principi del proper segle i les seves implicacions, tot proposant un marc d'austeritat. La Comissió confirma la idea ja barallada anteriorment de reduir els objectius de les intervencions dels fons estructurals de set a tres. Aquests fons continuaran tenint com a destina-

CRONOLOGIA

1923 Neix la República de Turquia, després de l'abolició del Califat Otomà, sota la presidència de Kemal Atatürk.

1924 Referèndum per l'abolició dels tribunals musulmans i les escoles religioses. Comencen les reformes administratives i socials per occidentalitzar Turquia: democràcia formal, codi civil, supressió de la poligàmia, vot femení, adopció de l'alfabet llatí...

1941 Tractat de lliure comerç amb Alemanya.

1944 Trencament amb l'Eix i vinculació amb els Aliats.

1951 Entrada a l'OTAN.

1960 Independència de Xipre amb un president grec i un vice-president turc.

1964 Signatura del pacte d'Associació amb la Comunitat Europea.

1970 Signatura d'un protocol d'ampliació del pacte de 1964.

1974 Cop d'estat a Xipre per la unió amb Grècia i invasió de l'illa amb l'ocupació de la zona nord per Turquia

1980 Cop d'estat i bandejament dels partits polítics.

1983 Convocatòria d'eleccions.

1983 Reconeixement diplomàtic per Ankara de la República Turca de Xipre del Nord.

1987 Sol·licitud d'ingrés a la Comunitat Econòmica Europea.

1990 El govern de Xipre (zona no ocupada) demana l'ingrés a la Comunitat Europea.

1995 Entrada en vigor, el 31 de desembre, de la Unió Duanera amb la Unió Europea com a etapa preparatòria d'un futur ingrés a la Unió.

1997 29 d'abril. El Consell per l'Associació entre Turquia i la Unió Europea reafirma l'el·ligibilitat de Turquia com a membre de la Unió, però sense data.

1997 13 de desembre. El Consell Europeu de Luxemburg confirma de nou l'el·ligibilitat de Turquia com a membre de la Unió Europea, però prioritza els països d'Europa central i de l'est, més Xipre, argumentant que Turquia encara no satisfà les condicions que li'n permetrien l'accés, si bé insisteix en la importància de continuar preparant-hi Turquia en tots els terrenys.

1998 Març. La conferència europea de Londres aplega les autoritats de la Unió Europea i els aspirants a membres de la Unió.

Les intencions turques d'ingressar a la UE topen també amb l'actual qüestionament dels fons de cohesió. Cada incorporació d'estats pobres fa cruïxir l'inestable sistema de solidaritat europeu.

taris les zones menys afavorides però reduint-ne sensiblement les zones beneficiàries. Els Fons de Cohesió es mantindran per als països que passin a formar part de la zona euro i que tinguin un PNB per habitant inferior al 90% de la mitjana comunitària. Però dit això, La Comissió considera que caldrà revisar els criteris d'admissió d'alguns països cap a l'any 2003.

Farts de pagar. La Política Agrícola Comuna (PAC) també forma part d'aquest debat. És normal si tenim en compte que els onze països candidats a la UE —sense comptar Turquia— tenen de mitjana un 22% de la població activa que viu del camp. Es tracta de 9 milions i mig de persones que se sumen als 8,5 milions que ho fan en l'Europa dels quinze.

Les discussions dels euròcrates sobre aquestes qüestions s'han vist sacsejades recentment per les declaracions del ministre de finances alemany, Theo Waigel, segons les quals Alemanya no vol continuar pagant el 60% del pressupost de la UE. És un atac directe al flanc sud d'Europa amb un argument de pes: "si estan preparats per l'euro ja no necessiten els fons de cohesió". Alemanya ha fet comptes i afirma que paga el 28% de la PAC però només rep el 15% dels beneficis. La Comissió tem que després d'u-

na nova ampliació la contribució alemanya als pressupostos globals de la UE pugui baixar en un 20% i encara tem més que els Països Baixos, Suècia i Àustria acabin imitant els alemanys.

Les aspiracions turques a ser membre de la UE no són les causants d'aquestes discussions però hi són en el rerefons. Cada ampliació, especialment les que impliquen estats més pobres que la mitjana comunitària, fa cruïxir els fonaments de la cohesió econòmica. És per això que la resposta donada a Turquia, argumentant que encara no està preparada, és perfectament reversible i aplicable a la UE ja que posa de relleu que els seus estats membres no han sabut construir un sistema estable de solidaritat.

La porta no és tancada, ho han dit aquests dies a Londres diversos ministres i caps d'estat com el mateix Jacques Chirac. El comissionat d'Afers Estrangers encarregat de Turquia, Hans Van den Broek, ha declarat que "estimular el desenvolupament econòmic de la regió pot contribuir a una millora en el respecte als drets humans". El president de la Comissió, Jacques Santer, ha estat més diplomàtic: "dir avui la veritat als qui no estan preparats potser no és agradable, però és útil i necessari".

Albert Punsola

"Ara, al camp hi ha prou tranquil·litat"

Després d'un tempestuós debat parlamentari, el conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, Francesc X. Marimon analitza les conseqüències que pot tenir la reforma de l'oli i la situació del sector porcí arran de la pesta.

Sembla que ens trobem en un moment crucial en política agrària que determinarà si, en el futur, tindrem pagesos perquè els subvencionarem o no en tindrem perquè la liberalització portarà a la desaparició de l'agricultura tal com l'entendem avui. Som en una cruïlla?

—Si per cruïlla entenem un moment de canvi, evidentment que sí, que hi som, perquè el document de l'Agenda 2000 és el document més important de política agrària que mai s'hagi posat sobre la taula. Però jo crec que la cruïlla del futur de l'agricultura catalana va ser la incorporació a la CEE i això és evident fins el 1993. Fins aquest any hi ha una pèrdua d'ocupació en la nostra agricultura i, per això, quan es fan servir dades d'aquests últims deu anys hi ha un balanç negatiu. Però del 1993 fins ara Catalunya ha recuperat el 8,4% d'ocupació agrària i em sembla que això és significatiu perquè, probablement, des de primers de segle que no se n'havia recuperat, de població agrària. I aquesta dada fa pinya amb unes altres que demostren les possibilitats de la nostra agricultura. Del 1993 fins ara la nostra renda agrària ha augmentat respecte a l'europea, la qual cosa vol dir que hem guanyat molta competitivitat. Això és degut a tres coses: primera, que rebem ajudes d'Europa i, per tant, juguem amb les mateixes cartes; segona, que quan jo vaig arribar a la Conselleria, els pagesos obtenien crèdits al 14%, i ara els obtenen al 5,5%; i, tercera, que hem capgirat la fiscalitat agrària: el grup de CiU al Congrés ha presentat una vintena llarga de modificacions fiscals que han fet guanyar molta competitivitat al pagès.

—Però els altres partits polítics no veuen igual de positiva la seva política, perquè en el debat de política agrària, a vostè, el van criticar força.

—Relativament. Cal reconèixer, perquè no ens acusin de triomfalisme, que hi ha comarques i hi ha sectors que no van tan bé com caldria. Però, una vegada reconegut això, que algú em digui quin és l'indicador que marca que l'agricultura, a Catalunya, va malament. Totes les dades que he donat són positives. Però hi ha qui diu que la població agrària s'ha envellit. Doncs, si mirem les dades d'Eurostat, no hi apareix aquesta dada. Si mirem la població ocupada en agricultura menor de vint-i-cinc anys, a la Unió Europea

MARC VILA

"Malestar amb una organització professional agrària no vol dir malestar al camp. Ara mateix, al camp hi ha prou tranquil·litat."

►►

"Una lliçó molt clara de la pesta porcina és que, si volem tenir la cabana sana, hem d'equilibrar les truges amb l'engreix, i que no convé portar garrins de fora."

és del 9,6%; la mitjana de l'estat espanyol és del 10,3% i a Catalunya és més alta: 11,6%. Per tant, tenim una població agrària més jove que la mitjana europea. Aquest és un tema sobre el qual s'ha fet demagògia: un representant tan seriós com és el d'Iniciativa per Catalunya em diu que Catalunya és el país que té els titulars d'explotació més envellits. Totalment d'acord! Perquè tenim la tradició de l'hereu i aquí el pare és el titular de l'explotació, independentment que es jubili o no es jubili, fins que no es mor. No es pot confondre una particularitat cultural del nostre país amb un indicador econòmic.

—*Per què hi ha hagut, doncs, tanta polèmica? El secretari general d'Unió de Pagesos, Pep Riera, va qüestionar aquestes estadístiques.*

—El Pep dirà el que vulgui, però nosaltres no hem fet servir ni una xifra nostra. Aquestes xifres són d'Eurostat. Ell diu que hi ha una agricultura submergida que no apareix. Potser sí, però aquí i a tots els països d'Europa. Jo crec que, tradicionalment, a casa nostra hem tingut una posició respecte al camp que cal variar, que és de considerar-lo la ventafocs. Això és negatiu per a la dignitat del sector. L'altre dia, l'editorial d'un diari destacava que, ara fa unes setmanes, estàvem contents pel resultat d'Alimentària, que van ser espectaculars, i una setmana després ens adonem que tot va molt malament. No té ni cap ni peus.

—*Llavors, creu que el camp podrà assumir un pressupost cada vegada més petit?*

—És que no s'hi dediquen menys recursos. Evidentment que el pressupost de la Generalitat de Catalunya per a Agricultura ha baixat, sobretot aquests dos darrers anys, igual que ha baixat en totes les administracions. Però el pressupost gestionat per nosaltres (que inclou també les ajudes que vénen de les altres administracions) ha pujat.

—*Llavors, si tot va bé, per què hi ha malestar?*

—No, malestar, no n'hi ha.

—*Però hi ha qui fa una oposició molt dura. Per quina raó?*

—Això és natural. Si aquest debat hagués estat en un altre moment, segurament que no hauria estat tan dur. Jo, per exemple, quan feia la meua intervenció sentia que a les files socialistes animaven el Vilalta dient-li "fot-li canya, fot-li canya". Més amb esperit prelectoral que no de rigor. Quan Benet Tugues em diu que demana la meua reprovació perquè els pagesos catalans han perdut competitivitat i jo li ensenyo aquestes dades d'Eurostat, ell hauria de retirar-la, no? Si no ho fa, és perquè és el joc. Al camp català no hi ha malestar. Tenim un gran malestar amb Unió de Pagesos, agreu-

jat per la Pesta Porcina Clàssica (PPC). I això ha passat perquè ells han defensat un seguit de posicions que nosaltres no podíem assumir. La normativa comunitària no ens ho permet. Per la PPC hem d'atendre les recomanacions del Comitè Veterinari Permanent. Si nosaltres demanem de vacunar i ens diuen que no, nosaltres no podem permetre la vacunació. Però malestar amb una organització professional agrària no vol dir malestar al camp. Ara mateix, al camp hi ha prou tranquil·litat.

—*Parlant de la pesta porcina. Ara que semblava que ens n'havíem deslliurat, torna a revifar en les comarques de Ponent. Com s'explica?*

—El dia que vam anunciar l'aixecament de la pesta a la zona vam emetre un comunicat dient que hi havia perill i que en qualsevol moment podia manifestar-se'n un nou focus. En aquest moment hi ha tot de països europeus amb PPC, països que nosaltres havíem

seguit perquè ens pensàvem que ho feien millor. Després hem vist que no, o que ho fan igual. Aquí ha hagut una afectació molt important a les comarques de Ponent i aquest virus és un virus molt difícil de controlar. Ens passa el que passa als Països Baixos i a Alemanya. El que sí que es demostra és que, amb el tractament que ens mana el Comitè Veterinari Permanent, es pot combatre el mal.

—*Un problema és que la importació de garrins dels Països Baixos continua i...*

—...No. Cal desmitificar una cosa que fa temps que va sortir i que encara hi ha gent que es creu i és que holandesos i alemanys porten garrins aquí a engreixar. Això no és cert. El que és cert és que els productors catalans compren molts garrins a fora. Però són nostres. Perquè? Perquè hem tingut una estructura productiva en què la capacitat d'engreix és superior a la de producció de garrins. Una lliçó molt clara de la PPC és que, si volem tenir la cabana sana, hem d'equilibrar

les truges amb l'engreix, i que no convé portar garrins de fora. No convé, perquè el programa de control europeu no funciona i no ens en podem refiar. En aquest moment jo no diré que no hi hagi gent que importi animals, però per sort cada vegada es va equilibrant més. El que sí que s'ha demostrat és que la sanitat europea té uns problemes greus i, sense cap mena de dubtes, s'ha de fer un plantejament nou d'aquesta sanitat.

—*I el sector ha de passar a fer cicle tancat, amb truges, producció de garrins i engreix?*

—Jo crec que el sector de Catalunya va mal acostumat per una raó. Nosaltres hem passat dotze anys sense tenir cap malaltia important. Això ha fet confiar el sector i l'administració. Però no es poden rebaixar les

"Cal reconèixer, perquè no ens acusin de triomfalisme, que hi ha sectors i comarques que no van tan bé com caldria. Una vegada reconegut això, que algú em digui quin és l'indicador que marca que l'agricultura va malament."

normes de bioseguretat. I la gent ha d'estar molt conscienciada. Els dos últims casos de PPC han aparegut en explotacions on el bestiar ha estat malalt molt de temps i els seus propietaris no ens han avisat i això no pot ser. Ara, si el sector fa bé les coses, ens en podem sortir.

—*Passem a la reforma europea de l'Organització Comuna del Mercat de l'Oli. Fischler ha presentat una proposta d'ajudes a la producció. És clar que un pagès de les Garrigues produeix la meitat o una tercera part d'allò que produeix un de Jaén. Com es farà perquè les ajudes no siguin també la meitat?*

—Jo crec que, una vegada fixades les ajudes a la producció, dins l'estat espanyol ha d'haver un element corrector, segons les zones de producció històriques. Hi ha zones, com les Garrigues, on l'olivera no té un cultiu alternatiu i això s'ha de considerar. Podem intentar que l'OCM ho reculli, però jo crec que serà més fàcil de recollir-ho després, dins l'estat.

—*Es a dir, després de la negociació amb Europa, en caldrà una altra amb Madrid?*

—Sí, una altra aquí, que acostuma a ser més dura. Perquè a Catalunya, en tots els temes agraris, hem d'aspirar a una regionalització. Així, si hi ha una penalització pel fet de produir més, que s'apliqui a la zona que ha produït massa, no a totes. De totes formes, ara, en aquest moment, el que hem d'aconseguir és que ens augmentin l'ajut a la producció, perquè si ens donen el que proposa Fischler (una ajuda per 625.000 tones), malament, rai. Jo veig que, dins de poc, l'estat atenyirà una producció d'1,5 milions de tones, mig milió més que no ara. És a dir que ara hem de procurar que Fischler no prengui com a referència les dades de 1993 i 1994 en què, per la sequera, vam tenir unes produccions de 400.000 tones, perquè, si no, el 2002, quan produïm 1.500.000 tones, l'ajut a 625.000 tones no serà res.

—*El DARP va parlar de fer el Centre Català de l'Oli (CCO) a Reus, però des de les Borges Blanques el demanen per a ells per reequilibrar el territori. On serà finalment?*

—Aquí, tothom en parla i ningú no sap què és el Centre Català de l'Oli. A Catalunya, l'administració ja té mecanismes per a treballar en el sector, que són la conselleria, l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA) i, a més, tenim Prodeca. És a dir, que nosaltres no necessitem res més. Quina és la realitat de l'estat? Que hi ha un Centro Oleícola Espanol. Llavors, nosaltres fem una reflexió: aniria molt bé de tenir un Centre Català de l'Oli i no anar penjats en un Centro Oleícola no-sé-què. Qui l'ha de fer? El sector, no pas l'administració. Hauria de servir d'eina que comprometés tot el sector a tirar endavant projectes. Però la polèmica sobre la seu no té sentit. El que és

important és que el sector analitzi la proposta i digui si la troba interessant. Perquè tothom diu que la veuen interessant, però ningú no fa cap pas endavant per constituir-la. Ara llanço una idea: el Centre Català de l'Oli pot anar a Reus i a les Garrigues es pot fer una delegació especialitzada en l'olivera arbequina i en la varietat d'aquesta comarca. Això és perfectament possible.

—*De la pesca, no se'n parla mai. Fa poc hi ha hagut un conflicte entre pescadors catalans i valencians. El sector es troba en regressió i això n'és una conseqüència?*

—En aquests últims anys, nosaltres hem reduït la flota pesquera catalana. Aquí hem utilitzat al màxim els ajuts europeus per aconseguir-ho i, a més, hem invertit diners nostres per una raó. Cada vegada els vaixells de pesca tenen més capacitat de captura. Ara la tecnologia ha posat a l'abast del pescador una sèrie d'eines que li permeten de ser molt més eficaç. Però les captures només tenen petites variacions i això vol dir que hem arribat al màxim de l'explotació de la nostra plataforma. Si estirem més la mà, tindrem regressió. Fa poc hem aconseguit una cosa molt positiva: i és que, dintre de la nostra costa, Catalunya és sobirana. És a dir, si nosaltres no autoritzem que una barca de Palamós se'n vagi a Roses, no ho pot fer. I si una barca andalusa vol venir també necessita un informe preceptiu nostre. Això el 1997 encara ho controlava el ministeri. A més d'això, a Catalunya fem una sèrie de parades biològiques. Un possible font de conflicte pot ser que, quan nosaltres fem una parada biològica, un pescador d'una comunitat veïna pugui atansar-se a les nostres aigües. Ara precisament jo preveig tractar d'això amb València, una administració amb la qual, en la majoria d'assumptes agraris, hi tenim bona sintonia.

"Hem guanyat competitivitat per tres coses: primera, que rebem ajuts d'Europa i, per tant, juguem a mb les mateixes cartes; segona, que quan jo vaig arribar al Departament, els pagesos obtenien els crèdits al 14%, i ara els obtenen al 5%; i, tercera, que hem capgirat la fiscalitat."

Jordi Fortuny / Àlex Milian

Del fracàs a l'èxit

En un context d'inquietud sobre l'ensenyament al nostre país arran de l'aparició d'unes estadístiques en què els escolars catalans demostraven nivells culturals baixos, un estudi impulsat pel Grup de Fundacions FUS aporta reflexió, rigor i, sobretot, propostes per pal·liar la desigualtat d'èxit en l'Ensenyament Secundari Obligatori.

ARXIU / RAFA GIL

Com a punt de partida, l'estudi assenyala que el fracàs –a l'igual que l'èxit– existeix en la mesura en què hi ha evolució i experiències. La multiplicitat de situacions per les quals un noi o noia passen al llarg de la seva vida escolar, amb totes les fases naturals de crisis i tensions, comporten inevitablement tenir èxits i fracassos.

Una altra cosa ben diferent és el fracàs com a balanç final d'una etapa escolar. Això últim no respon a una casualitat sinó a una acumulació de problemes al llarg d'un període de temps que no s'han anat resolent en el seu moment. Són problemes que no es redueixen només a l'àmbit de l'escola i que s'estenen a la família, al barri, etc. És una mena de bola de neu o de cercle viciós en què la desconfiança d'un mateix anirà alimentant cada cop més un sentiment d'incapacitat.

El reconeixement d'aquesta complexitat del fracàs, o de la diferència d'èxit, és el primer pas per adonar-se del veritable abast del tema. L'estudi constata la gran importància que avui dia té la distància que hi ha entre els valors que s'ofereixen a l'escola i els de grups socials i/o ètnics determinats. I més concretament, el repte de donar uns coneixement uniformes i homogeneïtzadors a una població molt diversa i també desigual.

L'ESO: Avantatges i inconvenients

Segons l'estudi, en principi, la reforma educativa i la consegüent implantació generalitzada de l'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO) signifiquen la creació d'un marc per resoldre algunes de les dificultats que provoquen les diferències d'èxit. Teòricament està pensada per contribuir a facilitar la igualtat d'oportunitats educatives, amb un seguiment més individualitzat i amb uns objectius menys academicistes i més connectats a la vida. La mateixa pro-

longació dels anys d'escolarització que comporta l'ESO ja dona més temps per ampliar les oportunitats per als alumnes en una cultura de la diversitat que va lligada a una cultura de l'entorn, de la família, de la realitat personal de cadascú.

Ara bé, segons com s'apliqui aquesta pedagogia, es pot caure en l'error de fer educacions especials i particularitzades per a cada grup divers i això pot ser perjudicial si no s'acompanya d'estratègies d'igualtat.

És aleshores quan un valor positiu com és la diversitat pot convertir-se en la font de noves desigualtats, quan del que es tracta és precisament de tendir a la igualtat. Com a igualtat s'ha d'entendre no la uniformació sinó el fet de facilitar a tothom iguals possibilitats i recursos per al futur. Aquesta és la veritable funció de l'escola que no realitza en cap cas de manera exclusiva.

Hi ha desigualtats que l'aplicació de la reforma no ha sabut superar. Així, es critica el manteniment de la doble titulació, això és, la possessió o no del títol de graduat en ESO. Abans, al final de l'EGB els estudiants es dividien en dues categories que els marcaven (els qui tenen el graduat i els qui no). Ara en lloc de resoldre's el problema, simplement s'ha ajornat dos anys més, dels catorze als setze anys.

El manteniment d'aquest sistema —s'afirma— "té uns efectes excloents i impedeix la continuació de qualsevol estudi reglat, dona rellevància social al títol (qui no el pot obtenir s'enfronta a la precarietat social) i converteix l'ESO en un tram més de l'escolarització, perquè el despulla de la seva consideració d'estudis finalistes, globals i terminals en si mateixos. Amb la doble titulació el passat continua determinant les possibilitats de futur".

Fracàs i territori. Una altra de les constatacions de l'estudi és que no hi ha estratègies per a l'èxit que siguin vàlides a tot arreu. Cada escola se situa en un entorn determinat que té unes característiques úniques. Les formes de lluitar contra el fracàs per tant han de tenir en compte aquest fet. Caldrà fer aleshores discriminacions positives (afavorir més el més dèbil) allà on sigui necessari i en la mesura que faci falta però sense crear guetos educatius.

Un cop més, això no són accions que l'escola ha de fer sola sinó que s'en-

Un equip consolidat

L'estudi *Proposta de mesures davant de la desigualtat d'èxit a la Secundària Obligatòria* apareixerà publicat el proper mes d'abril. La seva elaboració ha anat a càrrec d'un equip format per Quim Casals, Jaume Funes, Oriol Homs, Xavier Martínez, Ferran Miquel, Neus Roca i Jaume Trilla. De la redacció i coordinació se n'ha ocupat Jaume Funes. Aquest mateix equip ja havia elaborat fa tres anys per encàrrec del Grup de Fundacions FUS l'estudi *Èxit i fracàs escolar a Catalunya* en què es definia com quedava el panorama educatiu al final d'EGB, BUP i FP, tot just quan començava a aplicar-se massivament la reforma. Aquest treball va servir per consolidar un grup d'investigació, en el si de la Fundació CIREM, que va rebre l'encàrrec del Departament d'Ensenyament d'aplicar la mateixa metodologia d'anàlisi a la població escolar que havia fet l'ESO avançada. El resultat va ser *Desigualtat d'èxit a la Secundària Obligatòria*. El Grup FUS va proposar a partir d'aquí fer una proposta de mesures i així va sorgir el darrer treball de l'equip. Aquesta serà una aportació més al debat públic que hi ha sobre el fracàs escolar, que tracta de destacar la importància d'actuar per resoldre aquest problema.

ARXIU / RAFA GIL

globen en una dimensió (social, política) més àmplia; l'escola ha d'esdevenir un nucli de solidaritat local. S'assenyala en aquest sentit que "no pot ser que els que progressivament veuen abocada la seva vida cap a la inadaptació social vagin a l'escola per convertir-se en inadaptats escolars". Calen per tant, aplicacions de l'ensenyament arrelades al territori que permetin desenvolupar models de gestió descentralitzada en sintonia amb la realitat més propera. No totes les escoles han de ser iguals i cadascuna ha de definir el propi projecte.

Una altra condició per a l'èxit de l'ESO en relació al territori és la no concentració dels alumnes amb més problemes en l'escola pública. La responsabilitat en el conflicte no és exclusiva de l'escola pública i, si no hi ha un

repartiment de l'alumnat, amb les seves característiques diverses, entre aquesta i la privada, es corre el perill d'estigmatitzar la pública.

Estratègies i creativitat. A més de totes les consideracions exposades —algunes de les quals fonamentals— l'estudi posa de relleu la importància de definir estratègies per lluitar contra el fracàs. Consta que "reduir el fracàs passa per pensar institucionalment i planificadament com fer-ho". Els nivells on han d'actuar les estratègies han de ser les persones, l'escola i el territori. Per altra banda, els destinataris han de ser els educadors i educadores, les famílies i l'alumnat. Nivells d'actuació i destinataris formen una taula de doble entrada de manera que, per exemple, una mesura destinada als educadors s'ha de prendre a nivell territorial, d'escola i de persones perquè sigui eficaç.

Totes aquestes mesures poden ser molt útils però també cal fer una aposta, que és alhora una invitació, per recuperar la cultura pedagògica. Un suggeriment final és el d'estimular la creativitat per obtenir nous enfocaments del problema com, per exemple, deixar de parlar sobre com va de malament l'escola i començar a pensar a fomentar allò que és positiu. Un material que de ben segur existeix a tot arreu.

Albert Punsola

Per què moren les balenes a les nostres platges?

ZARDOYA

Els biòlegs apunten diverses causes dels encallaments de cetacis en les costes de la Mediterrània, tot i que no s'hi ha trobat cap explicació definitiva. Però aquest fenomen ha servit per posar de manifest l'existència abundant d'aquests animals al nostre litoral.

"Balenes suïcides" és un dels titulars més utilitzats per parlar dels encallaments de cetacis. L'arribada de desenes de catxalots a les platges de Tasmània ha tornat a evidenciar les incògnites sobre l'actitud d'aquests animals. Els biòlegs es mostren prudents a l'hora de determinar-ne un motiu, ja que hi poden intervenir múltiples factors.

El suïcidi o fins i tot els efectes d'un mar excessivament contaminat són "explicacions romàntiques", diu Manel Gazo, biòleg del Grup de Mamífers Marins (GMM), del Departament de Biologia Animal de la Universitat de Barcelona. "L'explicació més fàcil —continua Gazo—, tenint en compte que es tracta d'animals que poden viure a 2.000 metres de profunditat, és que el sistema d'orientació ha fallat. Altrament no haurien arribat a prop de la platja. El que no és clar són les causes".

Encallaments de quaranta catxalots com els de Tasmània són atípics i es poden produir per problemes greus a gran escala. Només cal recordar l'epidèmia que van patir els dofins llistats fa uns anys a la Mediterrània. "Cada encallament té unes circumstàncies diferents —afirma Jaume Forcada, del GMM—. Una de les hipòtesis és que els cetacis de Tasmània s'hagin despistat per algun problema d'orientació. Els cetacis es mouen paral·lelament a la costa seguint el camp magnètic terrestre, gràcies a la magnetita que tenen al cervell. La seva posició, la coneixen per un

El 24 de febrer va aparèixer morta una balena a la platja del Perellonet de València. Un inventari de la Universitat de Barcelona xifra el nombre de rorquals comuns com el de la fotografia en 3.580 a tota la Mediterrània Occidental.

sistema de sonar, que es pot veure afectat, per exemple, per virus a l'aparell respiratori. També és possible que alguna alteració magnètica en alguns llocs del planeta els provoqui confusió, com es va demostrar al Regne Unit". Els terratrèmols submarins potser hi tenen una correlació, però com en el cas dels problemes de magnetisme no són causa directa dels encallaments.

Entre els cetacis es diferencien dos grups, els que tenen barbes, anomenats misticets, i els que tenen dents, dits odontocets. Integren el grup dels misticets les balenes i no solen fer encallaments massius si no es produeix algun tipus d'intoxicació. El seu hàbitat és a mar obert i no tenen hàbits de grup. En canvi, els cetacis dentats, odontocets, són gregaris i a vegades protagonitzen encallaments en grup. Són els catxalots, dofins, marsopes, caps d'olla i orques.

La relació gregària dels odontocets és l'origen de la hipòtesi sobre el "suïcidi de balenes", així com el fet que en alguns casos els cetacis hagin arribat a la costa en bon estat. La raó podria ser que el grup s'aproximi a la costa perquè algun exemplar es troba malament. El comportament dels

La relació gregària és l'origen de la hipòtesi del suïcidi de les balenes. Els cetacis dentats no abandonen els seus congèneres malalts.

cetacis dentats fa que no abandonin els seus congèneres malalts, que se situen en aigües de poca fondària per reposar millor.

Els catxalots es mouen en grups que segueixen un líder. Però no cal que l'animal líder s'hagi tornat boig per decidir quedar-se prop de la sorra. "Hi ha altres factors –diu Jaume Forcada– quan per alguna raó s'acosten a la platja i es queden atrapats. En marxar la marea, per exemple, si no hi ha gaire profunditat el sistema de sonar que els permet orientar-se no els funciona bé".

Balenes mediterrànies. L'arribada de cetacis a les platges

sempre causa expectació i alarma social. El 24 de febrer va aparèixer morta una balena (rorqual comú) a la platja del Perellonet de València. En canvi, els biòlegs no es van sorprendre gaire pel fet. "Que arribi una balena a la platja no vol dir que estiguin morint les balenes. Només diu –assegura Manel Gazo– que hi ha arribat perquè les onades l'han portada des de l'indret on va morir".

Els Països Catalans són un indret privilegiat dins la Mediterrània. L'"Inventari de cetacis mediterranis (estatus i problemes de conservació)", realitzat per la Universitat de Barcelona amb el suport de la Dirección General de la Naturaleza i la directiva hàbitat CEE 97, ha establert que al Mediterrani occidental hi ha 3.580 exemplars de rorqual comú o d'aleta. També s'hi han trobat esporàdicament catxalots i fins i tot orques. L'existència d'aquests animals a la Mediterrània era força desconeguda. "Els resultats han estat notables –diu Jaume Forcada–: hi ha més poblacions de balenes que no ens pensàvem. Crèiem que hi havia al voltant de 500 balenes al Mediterrani, des de Gibraltar al sud d'Itàlia."

El rorqual comú és la segona balena més gran del món, amb 24 metres de llargària. A la primavera travessa el mar entre la península i Balears cap al mar de Ligúria (Itàlia). L'abundant alimentació que hi troba en aquesta zona fa que hi passi tot l'estiu. "Són balenes pròpies de la Mediterrània, ja que genèticament són diferents de les atlàntiques. Se sap que passen tot l'any al nostre mar –diu Forcada– però no es coneix la seva migració completa, perquè no disposem de satèl·lit per fer-ne el seguiment". Les balenes d'aleta mediterrànies no fan una migració gaire important, si es té en compte que les de la mateixa espècie de rorqual a l'Atlàntic viatgen de Canàries a l'Àrtic.

El Mediterrani és un hàbitat òptim per al rorqual comú. "Aquí no el pesca ningú. S'alimenta de

peixet i de krill, una espècie de gambeta de 2 centímetres, que es troba en abundància perquè no s'explota. I cal afegir-hi que el krill és un aliment que el consumeix directament la balena —assegura Forcada—, sense que hi hagi cap peix d'intermediari, i per això no acumula contaminants”.

L'únic enemic de la balena d'alleta o rorqual comú són els vaixells i les xarxes de deriva actualment prohibides. “Els velers o fins i tot els grans vaixells com els de Trasmediterrànea són detectats pel sonar de la balena. Les embarcacions ràpides, en canvi, poden embestir algun d'aquests gegants marins perquè no poden adornar-se de la seva presència”. Aquest problema també existeix a les illes Canàries, on un home va morir l'any 1992 quan un *jet-foil* va embestir un catxalot.

Però hi altres perills per als cetacis del Mediterrani. La contaminació i la pesca són especialment greus per als dofins. No és estrany que molts dels dofins que arriben a les platges catalanes estiguin carregats de virus o siguin víctimes dels abocaments al mar. “S'han donat casos de dofins que arriben a la platja debilitats perquè fa temps que no mengen. Això es nota —diu Manel Gazo— perquè la capa de greix disminueix. La raó és que bosses de plàstic a l'esòfag els impedeix ingerir aliments”.

La interacció entre la pesca i la distribució d'espècies ha estat

estudiada pels biòlegs de la Universitat de Barcelona. En algunes zones es produeix un conflicte entre els pescadors i els cetacis. A Mallorca la pesca artesanal és negativa perquè “els dofins molar es mengen el mateix peix que es pesca —diu Anna Arderiu, del GMM— i competeixen amb la població costanera. Per aquest motiu, els pescadors maten els dofins.”

A Algesires, les xarxes de deriva van matar 350 dofins l'any 1994. Les captures accidentals de dofins, per exemple en la pesca del peix espasa, se sumen a les agressions directes. En alguns in-

drets de la Mediterrània es captura els dofins i se'ls talla a trossets per fer-los servir d'esquer per pescar camarons.

El dofí comú protagonitza l'exemple més trist de cetaci en perill. L'estudi del Grup de Mamífers Marins recull els encallaments de l'últim segle, a través dels quals s'ha pogut determinar la profunda regressió d'aquesta espècie. Mentre que fa anys aquest animal era habitual a les costes dels Països Catalans, ara l'única colònia es troba al mar d'Alboran.

L'únic enemic no natural de la balena d'alleta o rorqual comú són els vaixells i les xarxes de deriva, actualment prohibides. En canvi, la contaminació i la pesca són especialment greus per als dofins.

Ignasi Gallart

Les confidències del comte de Buffon

Martí Domínguez Romero

La fictícia troballa, als soterranis del Museu d'Història Natural de París, d'unes memòries del comte de Buffon permet a Martí Domínguez reconstruir els fructífers escenaris del s. XVIII francès.

Premi Andròmina de Narrativa 1997.

Editorial 3i4
“Narratives 3i4”, 58

La mort salobre

Xulio Ricardo Trigo

Pot una persona morir ofegada al cor de la ciutat de Compostel·la? Aquest és un dels interrogants que ha de resoldre Xurxo Fondo, un exguàrdia civil convertit en detectiu arran de la independència de Ligàcia.

Premi Ciutat d'Elx de Narrativa Antoni Bru

Editorial 3i4
“Narratives 3i4”, 55

Correspondència I

(Carner, Manent, Riba, Pla, Espriu, Villalonga)

Joan Fuster

Al llarg de la seua vida, Fuster va mantenir una intensa correspondència (més de 30.000 documents) amb un nodrit grup d'intel·lectuals, polítics, escriptors, artistes, etc. Aquest volum recull part d'aquella correspondència, concretament la corresponent a figures de primera magnitud.

Editorial 3i4

Gens inquietants

El passat dia 20 es va estrenar a casa nostra el film 'GATTACA'. Les possibilitats de la genètica i la discriminació que pot implicar són algunes de les reflexions que suscita aquest film, que retrata una societat on la seqüència de l'ADN determina les classes socials.

El nom del film *GATTACA* semblarà estrany a la majoria de gent. Però els biòlegs i els bioquímics, i fins i tot molts interessats pels avenços de la genètica molecular, hi veuran clarament una seqüència d'ADN. Les lletres del títol indiquen la successió, en aquest fragment, de les bases simbolitzades per les inicials: guanina, adenina, timina i citosina.

Un mostra de l'alfabet amb què s'escriu, des de fa anys, una de les revolucions científiques —i socials— de la història serveix per batejar una pel·lícula que porta un tema de força actualitat: la possibilitat de dur la selecció genètica a l'extrem de fundar una societat ba-

sada en els caràcters que seleccionem o que introduïm en els individus. El record del món feliç de Huxley és inevitable, però *GATTACA* pot ser més inquietant, perquè malgrat les extrapolacions de la fantasia ningú no pot assegurar que no dibuixi un futur no tan llunyà —quant a possibilitats tècniques, si més no.

La selecció de gens ha permès de crear, en el món fictici de *GATTACA*, una societat dividida entre els vàlids i els no vàlids. Es a dir, generar (gen-erar?) una divisió semblant a la que Huxley va imaginar. D'una banda, individus genèticament superiors, en què s'ha captat abans del naixement

una gran intel·ligència i l'absència de característiques negatives. D'una altra, els individus degenerats (de-gen-erats?), en els quals s'han observat certes deficiències. Aquests darrers sofreixen els efectes de la discriminació: no tenen assegurança ni feina i són relegats a tasques gens agraïdes.

El paisatge no és tan estrany a la realitat. Ja fa anys que als Estats Units i probablement en alguns altres països es fan proves genètiques —sense el coneixement dels afectats— abans de contractar treballadors o de signar una pòlissa. Malgrat les alertes sobre el perill que això significa, és ben difícil d'evitar que amb una simple gota

de sang es facin anàlisis que portin a rebutjar una persona en aquests casos. I encara és més perillosa la possibilitat que, amb les noves eines informàtiques i comunicatives, les dades circulin i la persona trobi barrat el pas en moltes ocasions.

Però *GATTACA* va més enllà. Un dels personatges, Vincent, té anomalies cardíques congènites, que el priven de ser seleccionat per al programa espacial i formar part del primer viatge tripulat al satèl·lit de Saturn, Tità. En aquest cas, la discriminació no és tal, perquè en feines arriscades és natural de prendre totes les precaucions i de seleccionar amb molta cura. Però Vincent es decideix a alterar les seves condicions per enginyeria genètica, utilitzant l'ADN d'un antic atleta.

Segons la crítica que fa uns mesos va publicar Kevin Davies, genetista a l'Institut Mèdic Howard Hugues de Maryland (Estats Units), en una revista científica, *GATTACA* —a diferència de *Parc Juràssic*— no vol descriure les tècniques amb les quals es realitzen totes aquestes operacions. I tot i proclamar que no hi ha cap gen de l'esperit humà, pot, segons Davies, promoure la idea errònia que ADN i destí van clarament lligats.

Biografies marcades. El film, doncs, és una metàfora que, amb les seves virtuts i defectes, tant cinematogràfics com científics, proposa un debat actual i important: el determinisme genètic. No és estrany que amb l'anunci del descobriment de tants gens relacionats amb una malaltia o fins i tot amb una capacitat intel·lectual, la gent es pensi que els seus cromosomes marquen la seva història i els més supersticiosos passin de mirar l'horòscop a analitzar-se l'ADN. Però al marge d'anècdotes o exageracions, la tria de nens amb certes característiques ja ha saltat més d'una vegada als mitjans de comunicació.

Les diagnòstics pre-natals possibilitades per la genètica molecular poden ser interessants. Amb antecedents familiars de malalties greus es pot saber si els embrions són portadors de l'anomalia. Les

ARXIU / COLUMBIA

A la pàgina del costat i a l'esquerra, fotogrames de 'Gattaca'. Aquesta pel·lícula retrata una societat que ens recorda la divisió que Huxley va imaginar: una civilització dividida entre els individus vàlids, genèticament superiors, i els no vàlids.

Ja fa anys que als EUA es fan proves genètiques —sense el coneixement dels afectats— per contractar un treballador o signar una pòlissa.

tècniques de reproducció assistida permeten de seleccionar, entre uns quants, l'embrió que no porta el gen o gens que, en alguns casos, determinen certes malalties —i en la majoria hi predisposen.

El problema es presenta quan, com a *GATTACA*, això serveix per crear individus de dues categories, l'una de les quals sofreix una greu discriminació. I també és perillós que la gent es pensi que aviat podrà demanar fills més alts, amb un cert color de cabells o ulls, o més intel·ligents. Les experiències en aquest sentit han tingut utilitat, però no en la forma que molts esperaven. Les inseminacions artificials de premis Nobel amb òvuls de dones suposadament molt intel·ligents han servit per fer palès que rebre el preat guardó no impedeix de

prestar-se a experiències inútils.

A *GATTACA*, hi apareixen productes genètics tan originals com pianistes amb un parell més de dits. Si uns pares decideixen —quan el fet sigui possible— que això ha de ser un avantatge per al fill o filla potser aquest acabarà més aviat perjudicat per la innovació tecnobiològica. Però, al marge de jugadors de bàsquet amb més altura o halteròfils amb força muscular, el perill més gran continua essent el de pensar que la intel·ligència se selecciona més a les cèl·lules de l'embrió que no pas a l'entorn familiar i social de l'individu. O que la genètica explica clarament les diferències socials. Un exemple prosaïc extret del poc exemplar camp polític: el president gallec, Fraga Iribarne (per què aquests darrers anys no es recorda el seu segon cognom?) ha justificat que en les oposicions per a la Diputació d'Ourense els primers llocs fossin ocupats per gent emparentada amb el PP, dient que "els fills de pares preparats i prominents surten amb més possibilitats". PP no és una seqüència que es trobi en la cèl·lula, sinó en el currículum familiar, però sembla més determinant que no pas l'ADN. L'avenç més important de la biologia molecular vindrà el dia que es descobreixi el gen de l'ètica i es comenci a implantar a tothom.

Xavier Duran

Un circ de conte de fades

El pròxim dia 2 d'abril arriba a Barcelona el Cirque du Soleil amb el seu espectacle 'Alegria'. EL TEMPS ha entrat sota la carpa d'aquesta companyia d'imaginació desbordant i ha conviscut un dia sencer amb els habitants d'aquest món dels malabars.

GLÒRIA MATAMALA

GLÒRIA MATAMALA

GLÒRIA MATAMALA

GLÒRIA MATAMALA

L'espectacle del Cirque du Soleil combina la presència dels acrobates i malabaristes amb una posada en escena futurista inspirada en la més pura tradició medieval. L'enigmàtic i geperut mestre de cerimònies és Monsieur Fleur (en la imatge de dalt, la seva careta), un saltimbanqui amb un aspecte a mig camí entre la *commedia dell'arte* i l'univers bunuel·lià. En la imatge de baix, una instantània del menjador.

Labonyegada pilota blanca de ping-pong va de l'un costat a l'altre sense descans. Sobre la improvisada pista, un tros de fusta corcada que ja fa temps que ha perdut el color original, Paul Bowler —el corpulent atleta anglès encarregat del cub aeri, un número malabar de gran bellesa plàstica— i Alexandre Dobrinine —un rus cridaner que es passa tot l'espectacle volant pels aires— intercanvien cops a una velocitat vertiginosa. Com a única companyia, els contrincants tenen les violentes partitures *heavy* que un esbalandrat radiocasset s'esforça a escopir i l'absent presència d'un pallasso de cara trista embrancat en la lectura d'un llibre. Molt a prop d'ells, assegut dins un dels moderns tràilers que han permès la merescuda jubilació dels antics

GLÒRIA MATAMALA

Paul Pelletier acaba d'afinar el saxòfon. La prestigiosa companyia canadenc adoba els seus muntatges amb els ingredients del circ tradicional i de la dramaturgia contemporània més exquisits.

carros de circ fets de fusta, el canadenc Paul Pelletier acaba d'afinar el saxòfon. Les càlides notes de l'instrument de vent es confonen, un cop a l'exterior, amb els amistosos crits dels jugadors, les escatològiques lletres de la descurada banda i els metàl·lics sorolls de la veïna i transitada M-30 madrilenya. Aquesta escena, un dels possibles retaules que un pintor triaria per representar el concepte de convivència en un circ, és només una de les que diàriament es donen entre els 160 membres que formen la

multinacional família del Cirque du Soleil.

La prestigiosa companyia canadenc, que adoba els seus muntatges amb els ingredients del circ tradicional i de la dramaturgia contemporània més exquisits, ha trigat catorze anys –tants com en fa de la seva fundació– a presentar un dels seus espectacles al nostre país. El dia 2 d'abril, sota el blanc envellat del circ de 50 m de diàmetre i 25 d'alçada que s'instal·larà al complex esportiu de la Mar Bella de Barcelona, es podrà veure l'aplaudida audàcia i vigorositat d'*Alegria*. Aquest espectacle, estrenat a Montréal el 1994 i en ronda per Europa des de l'any passat, ha aconseguit d'enlluernar el públic europeu que ja l'ha pogut veure. La fórmula del seu èxit –fins ara ja han vist l'espectacle dos milions i mig de persones– no és sinó el d'haver creat coreografies futuristes inspirades en la més pura tradició medieval; coreografies en què l'acrobàcia, la dansa, el vestuari i la música fan que tornin els onírics contes de fades d'antany.

La pista central del circ, voltada per 2.500 ànimes, és, quan comença la funció, l'únic punt que resta il·luminat, a més d'unes quantes torxes de paper, sota el gran envellat. Els espectadors es mouen inquiets al seient mentre veuen que els homes-ocells espicossen el bucòlic escenari. De sobte, una xaranga de sis músics de grans nassos blancs, abillats com si fossin autèntics guàrdies de corps,

anuncia la presència de l'enigmàtic i geperut mestre de cerimònies, *Monsieur Fleur*. La criatura, un saltimbanqui amb una estètica a mig camí entre la *commedia dell'arte* i l'univers bunuelià, dóna la benvinguda als visitants del planeta *Alegria*. Les seves gesticulacions i els seus inquietants crits –“alegriiiiia, alegriiiiia”, repeteix–, més propis d'una litúrgia macabra que no d'un espectacle de circ, serveixen perquè els músics, vestits d'un blanc virginal, ocupin el seu lloc a l'orquestra des d'on, durant prop de dues hores i mitja, donaran vida a les màgiques i càlides partitures creades per René Dupéré. El públic, des d'aquest precís instant, es cabussa en aquest artístic oceà amb autèntic esperit carnavalesc. L'espectacle, hale-hop!, ha començat.

Sobre l'escenari un uniformat exèrcit d'acrobates, amb lluents vestits daurats, trenquen l'aire amb els seus salts impossibles des dels llits elàstics encastats al vell mig de l'escenari. En aquest moment, hale-hop!, el circ es transforma en una pacífica batalla en què tretze projectils humans omplen de color, amb les seves cabrioles, l'espai que cobreix la gran carpa. Un cop acabada aquesta actuació, uns altres números en prenen el relleu; entre elles: les barres russes, on els acrobates realitzen múltiples salts mortals sincronitzats; la dansa del foc, un ritual tribal oficiat per un artista polinesi que fa voleiar torxes de foc al voltant del seu cos; els cercols, amb què es combinen

Les potències de l'ànima

Josep Franco

El psiquiatre Ismael Claver ens relata els esdeveniments de la transició al nostre país en una autobiografia que és també el reflex de la nostra història col·lectiva de les darreres dècades.

Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira, 1997

Bromera
“L'Eclèctica”, 52

Obra filològica (1931 - 1991)

Josep Giner i Marco

Estudi preliminar, edició crítica i índex a cura d'Antoni Ferrando, amb la col·laboració de Santi Cortés. I a tall de pròleg, “Plany” de Joan Coromines.

Denes10 Editorial
“Estudis del Valencià Actual”, 9

Contes per a un any Selecció

Luigi Pirandello

Luigi Pirandello (premi Nobel de literatura de 1934) és considerat el millor autor italià modern. Tot i que hom el coneix, sobretot, com a dramaturg, la seva narrativa breu és d'una qualitat admirable, com es pot comprovar en aquesta selecció.

Edicions del Bullent
“Torsimany”, 2

GLÒRIA MATAMALA

l'agilitat i la gràcia d'una gimnasta amb la flexibilitat d'una contorsionista; els equilibristes amb una mà i sobre una precària perxa de Samuel Tétéreault; o els esgarriuosos i imaginatius dibui-

xos corporals de dues noies contorsionistes.

Una vila dins la ciutat. El Cirque du Soleil, companyia fundada al 1984 per l'inquiet Guy Lalib-

té, i guardonada en uns quants festivals internacionals de circ, és una autèntica vila sobre rodes de 20.000 metres quadrats, que ja ha visitat 120 ciutats del món. Una vila on, igual que succeïa a la bíblica torre de Babel, els seus habitants –que van dels sis anys als cinquant-sis– parlen una munió de llengües perquè procedeixen de vint-i-un països diferents.

El punt neuràlgic d'aquesta vila, la plaça, és el menjador. A més del petit envelat d'entrenaments, aquest és l'únic lloc on els habitants d'Alegria coincideixen al llarg del dia.

Si bé la llengua oficial del circ és, per raons purament estratègiques, l'anglès, dins el menjador, on un equip de sis cuiners s'encarrega d'alimentar els esculpits cossos dels artistes i de la resta de personal, una mica més flonjos..., es poden sentir converses en desenes de llengües. Una de les més parlades és el rus. De fet, molts dels artistes, la majoria dels acròbates del Cirque du Soleil, provenen d'aquest país europeu. L'Evgueni Ivànov, un dels guerrers dels llits elàstics, n'és un. La seva història, com la de tants membres d'aquesta *troupe*, va íntimament lligada amb la gimnàstica d'alta competició. Ivànov va ser durant deu anys membre de l'equip rus de gimnàstica. A les vitrines de casa seva pengen, entre més títols, dos campionats del món i tres d'Europa. "En acabar la carrera d'atleta –recorda– vaig començar a treballar al Circ Rus de Moscou. La meua fei-

El punt neuràlgic d'aquesta vila, la plaça, és el menjador. A més del petit envelat d'entrenaments, aquest és l'únic lloc on els habitants d'Alegria coincideixen al llarg del dia.

Paraula de la terra

Enric Valor

Aquest volum aplega, a més dels parlaments de l'acte acadèmic d'investidura com a doctor *honoris causa* del professor Enric Valor, un recull de gran interès documental que ens mostra els aspectes menys divulgats del nostre autor.

Universitat de València
"Honoris Causa", 14

Calor Fins aquí

Josep Ramon Cerdà

Calor i Fins aquí són les dues primeres obres teatrals de Josep Ramon Cerdà, director de la companyia Teatre de Què, que ja ha posat en escena, entre d'altres, *Tercet*, sobre textos de J. M. Benet i *Jornet* i Sergi Belbel i *Diàlegs sotcràtics*, de Villalonga.

Universitat de les Illes Balears
"Tespis", 5

La reintegració de la Corona de Mallorca a la Corona d'Aragó, 1343-1349 (Dos volums)

Gabriel Ensenyat Pujol

Aquests volums pretenen d'analitzar de manera global les circumstàncies històriques i les vicissituds més concretes que provocaren l'enfonsament de la Corona de Mallorca i la seva reincorporació al món catalano-aragonès.

Editorial Moll
"Els Treballs i els dies", 40, 41

Una de les màximes preocupacions dels responsables de la companyia és que la vida dels artistes que participen en els seus espectacles s'adeqüi tant com sigui possible a la de qualsevol habitant d'una ciutat. Com a mostra, l'escola a la qual assisteixen els més menuts (dalt) o el temps d'oci en què cadascú practica la seva afició (baix).

GLORIA MATAMALA

na era, salvant les distàncies, la mateixa que la d'atleta. No em va ser difícil de fer el pas". Després de treballar tres anys amb aquesta companyia, Ivànov va entrar a formar part, ara ja fa tres anys, de la família *Alegría*. Per aquest atleta de trenta-quatre anys, que conserva una envejable agilitat i potència física, formar part del Cirque du Soleil és un "motiu d'orgull", pel seu prestigi i per l'alt nivell dels seus professionals".

De mantenir aquest nivell, se n'ocupa Ria Martens, la coordinadora artística d'*Alegría*. Martens, ballarina, coreògrafa i professora de dansa belga, té una de les feines amb més responsabilitats, i que ella mateixa explica: "Mantenir molt alta la qualitat de l'espectacle i coordinar la feina dels cinquanta-quatre artistes que apareixen a l'escenari. Controlar que tot, vestuari, maquillatge, música, llums..., estigui com s'ha programat. Que tot surti tot rodó, que no hi hagi cap errada".

Un escenari de... seixanta tones. Mentre la resta dels seus companys fan temps per a la funció de la tarda, l'holandès Marten Boua s'ha d'encarregar que tots els elements integrats en l'escenari —un monstre de més de seixanta tones i amb un llit elàstic de dotze metres ocult dins la seva panxa— siguin a punt. La seva vida, com ell mateix reconeix, és una "autèntica història de circ". "Vaig entrar-hi ara fa tres anys, durant la ronda eu-

GLORIA MATAMALA

ropea de *Saltimbanco*, el sisè espectacle de la companyia. La meua feina, llavors, consistia a netejar: era el responsable que tot es mantingués net. En aquells temps no tenia feina i vaig pensar que, malgrat tot, entrar a formar part de la *troupe* d'un circ seria enriquidor". Boua, que durant els Jocs Olímpics del 1992 va residir a Barcelona i va treballar de traductor als jutjats i de cambrer en un bar de la costa, va anar adquirint amb els mesos més responsabilitats. "Ara —explica satisfet— sóc l'encarregat de muntar l'escenari". Per fer aquesta feina Marten Boua necessita cinc dies i l'ajut de vint-i-tres persones. "Tot ha d'anar col·locat al mil·límetre. D'això depèn l'èxit dels números", sentència.

El Cirque du Soleil, que en els seus tretze anys de vida ha creat nou espectacles, va néixer de les inquietuds artístiques de Guy Laliberté. El fundador de la companyia era, en els seus orígens, un artista de carrer. Acompanyat d'uns quants amics, Laliberté, convertit

en un joglar modern, presentava als festivals de teatre que es feien al Quebec —país sense cap tradició de circ— espectacles minimalistes que, des d'un bon principi, van conquerir el públic. El govern, al cap de poc temps, va decidir de concedir-li un préstec perquè pogués muntar un envelat i fundar, així, el que avui és el Cirque du Soleil.

Una de les màximes preocupacions dels responsables de la companyia, amb seu estable a Montréal, és que la vida dels artistes que participen en els seus espectacles s'adeqüi tant com sigui possible a la de qualsevol habitant d'una ciutat. Com a mostra, l'escola a què assisteixen els més menuts.

Durant sis dies la setmana, les contorsionistes Chimed Ulziiatjar i Nomin Tseveendori i el jove actor Batmunkh Batjargal escolten les lliçons de la mestra. L'aula, un tràiler entapissat amb dibuixos fets pels alumnes, és casa seva durant vint hores setmanals. "El sistema educatiu que utilitzem —explica la professora—, és el del Quebec, i els exàmens són els oficials. Les assignatures, per problemes d'horaris, es redueixen a matemàtiques, geografia, ciències naturals, anglès i francès. Intentem de fer els possibles perquè els escolars se sentin uns alumnes normals".

Per a la resta d'artistes les hores d'esbarjo són sagrades. Encara que han d'entrenar-se de dilluns a divendres, i actuar cada dia tret del dilluns, als membres del Cirque du Soleil, els sobra temps per a ensopear-se. Així, cadascun inverteix l'oci en les seves aficions: llegir, escoltar música, dormir, jugar a escacs, a parxís, a cartes...

Serà així fins que els dos grans vestíbuls del circ no vagin a omplint-se de públic. Llavors, un regidor donarà l'ordre als artistes perquè deixin el que fan i comencin la funció. La cantina es buidarà i l'espectacle començarà. Dues hores i mitja més tard, molts espectadors sortiran amb la sensació d'haver estat els protagonistes d'un conte. D'un autèntic conte de fades. Hal·lo!

Carlos González

La Galeria

Guia de lectura, espectacles, art i lleure dels Països Catalans

Coordinació:
Laia Climent (*Llibres*)
Oriol Cortacans (*Guia*)

ARXIU / RAFA GIL

Trobada del teatre universitari a Lleida

75

Del 27 de març al 15 de maig l'Estudi General de Lleida acull la II Mostra de Teatre Universitari.

ARXIU / DOMÈNEC UMBERT

74

Sisa i Riba, es fiquen a gramàtics

Els cantautors Jaume Sisa i Pau Riba porten a Barcelona el seu espectacle de poesia 'Actors gramàtics'.

68

ARXIU

Escriptors i medievals

L'especialista Rosanna Cantavella examina la literatura medieval feta per dones.

RAFA GIL

77

L'estació del Nord de València acull Alfaro

L'escultor valencià Andreu Alfaro tindrà permanentment una escultura seua a l'estació del Nord de València.

Isabel de Villena i les altres

El 1997 s'han complert 500 anys de la publicació de la 'Vita Christi' d'Isabel de Villena. La importància d'aquesta autora en el marc de la producció d'altres autores medievals encara no ha estat remarcada com es mereix.

Una dama mira la vall d'Usès des de la finestra del migdia de la fortificació. Al peu de la murada veu la dona del cuiner que porta les deixalles als estables. Duu enganxat a les falces un xiquet de tres anys, i les dues nenes grans l'ajuden amb el pes. La dama, Dhuoda, enveja la sort de la cuinera; pensa en els seus propis fills. El gran es diu Guillem, i ha fet ja catorze anys. L'enyora molt. El seu marit, Bernat, l'acaba de donar com a hostatge al rei: si el pare es torna a rebel·lar contra el poder reial, el fill serà executat. La dama ha infantat, després de tant de temps, un altre baró, que ara té sols mig any. Però, quan per fi se li presentava una nova oportunitat d'estimar algú, Bernat ha anat a veure-la a l'occitana Usès, on la té confinada. És fama que Bernat és amant de l'esposa de l'anterior rei des de fa anys. Bernat ha anat a veure-la, però aquesta vegada no per prenyar-la, sinó per endur-se amb ell el nadonet. Dhuoda ha tornat a quedar sola, i se sent tristíssima. Necessita sobreposar-s'hi, fer alguna cosa; comunicar-se amb els seus fills d'alguna manera eficaç i durable, que pugui ser recordada per ells. Aquesta dona, condemnada al paper reproductiu de femella de l'espècie pel seu món social, és no obstant això una persona amb formació intel·lectual. I decideix redactar un llibre d'educació per al fill gran, per la vida del qual pateix. La dama comença a escriure el 30 de novembre de l'any 841.

Rere cada escriptora medieval d'obra conservada hi ha una història de passions. I, contra el que es podria pensar, n'hi ha registrades moltes, de dones que escriuen en els més de mil anys que comprèn l'Edat Mitjana. La nostra Isabel de Villena, quan es posà a escriure al segle XV, ja comptava amb un munt

de precedents europeus —i per tant de referents—. Per entendre, precisament, el valor de l'aportació de la valenciana, convé posar-la en relació amb aquest context europeu d'escriptores medievals. Perquè, havent-n'hi moltes, no totes escriuen igual: ni volien contar totes el mateix, ni escriuen motivades pel mateix, ni buscaven

el mateix tipus de públic. De fet, podem agrupar les escriptures medievals així: hi ha les d'obra biogràficofamiliar, les contemplatives, les literates i, finalment, les intel·lectuals. Les dones del primer grup escriuen per ajudar-se a viure: bé, com Dhuoda, una obra d'educació de prínceps, o bé, com Perpetua (morta l'any 203), per deixar constància de la seua existència, en vespres de la seua execució. En aquest mateix grup es poden emmarcar les cartes

d'Heloïsa, l'enamorada de Pere Abelard (segle XII), que combina un alt grau de perícia literària amb un patiment amorós autèntic: la separació de l'home que estima. La història d'amor entre ambdós ha acabat; perquè estan separats físicament, i perquè Abelard va ser castrat. L'enyorament de la relació sexual que havien mantingut no està absent de les cartes d'aquesta dona, ara abadessa. La sinceritat amb què Heloïsa s'expressa és infreqüent a l'Edat Mitjana, i tan eficaçment commovedora que, durant molt de temps, els erudits rancis van considerar impossible que una dona (i del segle XII) hagués pogut escriure tan bé, i amb tant de sentiment.

D'autores contemplatives, n'ha quedat molt de testimoni; molt més que no de les del grup anterior. Al cap i a la fi, la finalitat espiritual era la que més s'acceptaria en les dones a l'hora d'escriure. O no? Doncs: en realitat, la gran majoria de les dones medievals que escriuen amb la intenció de mostrar les seues experiències espirituals (místiques si voleu), troben una gran oposició a l'hora de difondre la seua obra, i de fet no és insòlit que paguen amb la vida per haver donat a conèixer els seus escrits. Tendim a creure ingènuament que els místics eren gent que no tocava de peus a terra; que no es comprometien socialment. La realitat és, pel contrari, que els místics autèntics estaven molt compromesos en el canvi de les condicions socials del seu món. Que els ho pregunten a Arnau de Vilanova, o a Francesc Eiximenis. O a les beguines, denigrades per Jaume Roig. Les beguines eren dones que vivien fora de la tutela masculina, havent professat alguns vots però no enclaustrades com les monges, sinó en les ciutats, i interessades en els aspectes teològics del cristia-

Dalt, Convent de la Trinitat on Isabel de Villena fou abadessa. Les altres imatges són reproduccions de l'edició valenciana del *Vita Christi*.

nisme. Les escriptores contemplatives volien impulsar el canvi social alhora que l'espiritual. Per això eren suspectes d'heterodòxia, tant pel poder temporal com per l'eclesiàstic. Els espiritualistes, admiradors de l'obra d'Angela da Foligno (segle XIII), van ser perseguits en molts països, tal com es narra a *El nom de la rosa*. Una beguina, Marguerite Porete (pas del XIII al XIV), va ser cremada per la seua obra *El mirall de les ànimes simples*. Malgrat les reiterades amenaces que va rebre en vida, no va claudicar mai de les seues creences.

Les literates medievals portaren vides en general més tranquil·les, però no per això exemptes de problemes. Dic literates a aquelles escriptores que busquen conrear les arts retòrica i poètica. L'Edat Mitjana, especialment l'Alta, tendeix a associar literatura i vers. No és estrany, doncs, que les d'aquest grup siguin bàsicament poetes (escriptores de poesia lírica, narrativa o teatral). Rosvita, per exemple (segle X), poderosa dama que governava un important principat alemany, va escriure interessants peces de teatre en vers. Maria de França va crear escola amb els seus lais. Al temps dels trobadors occitans hi havia també trobairitz. Christine de Pizan, l'escriptora pro-feminista (pas del segle XIV al XV), alimentava la família amb la producció literària (variada i de

gran qualitat) que venia als seus mecenes.

Les intel·lectuals medievals semblen ser el grup més reduït d'aquest panorama. Hildegarda de Bingen (segle XII), n'és la màxima representant, amb una extensa obra encara en gran part per analitzar, que abasta des de la medicina a la teologia.

La classificació d'autores presentada ací és necessàriament simplista. Hildegarda, per exemple, va redactar una seua *Vida* que l'adscriu també al grup biografista. Aquest aclariment ens facilita la múltiple adscripció d'Isabel de Villena. El primer colp d'ull a la seua *Vita Christi* la identifica, òbviament, com a escriptora contemplativa. Però en realitat la seua producció està lluny de la d'Angela da Foligno i d'altres místiques. Perquè Isabel de Villena no deixa de ser també una bona literata: de tant en tant sorprenen en la seua obra passatges impecablement embellits amb elements de l'estil retòric de la valenciana prosa. Però, encara més, el treball continu d'anàlisi i d'exposició de nombrosíssimes citacions teològiques fa inevitable que la considerem, també, una intel·lectual, i de la primera línia. Isabel de Villena és en ella sola un tresor literari que Europa encara no ha descobert bé, per falta de bones edicions.

Rosanna Cantavella

Bibliografia:

—Peter Dronke, *Women Writers of the Middle Ages* (trad. castellana: *Las escritoras de la Edad Media*. Crítica-Drakontos. Barcelona, 1995).

—Isabel de Villena, *Vita Christi* (selecció). Eds. 62. "La Caixa". "Millors Obres de la Literatura Catalana", 115. Barcelona, 1995.

Vida i obra d'Isabel de Villena

Isabel de Villena (1430-90), filla il·legítima del noble castellà Enrique de Villena, s'educà a la cort valenciana de la reina Maria, l'esposa d'Alfons el Magnànim. Professà com a monja als quinze anys, i poc després dels trenta va ser elegida abadessa. Respectada i admirada pels escriptors de València, degué ser persona d'influència social. L'única obra clarament adscrita a Villena és la *Vita Christi*, extens llibre que abasta bàsicament la narració de la vida de Jesucrist (en realitat la de Maria). Sobre aquest entrellat narratiu el lector va trobant altres ingredients que la converteixen en obra complexa: hi ha, seguint el gènere de les *vitae Christi*, observacions que acompanyen la narració per incitar el lector a commoure's amb el relat, i estimular un ànim contemplatiu. Però hi ha també el farciment del text amb citacions, usualment de fonts teològiques o bíbliques, acompanyades d'explicacions que creen la impressió en el lector d'estar sentint erudits sermons en miniatura. Isabel de Villena també aprofita la redacció d'aquest text per rebatre tant com pot les acusacions literàries contra el gènere femení que una antiga tradició europea de debats plaents havia consagrat. Els contraarguments que Villena utilitza són molts, i estan al servei d'idees com les següents: les dones són més capaces de sentir amor que no els homes; les dones són molt més fermes en la constància dels seus afectes; l'epítome de feminitat és la virtuosa Maria, no la pobra Eva; les dones i el diable són enemics extrems, etc. Només una altra autora a l'Europa medieval defengué amb tanta intensitat el gènere femení: Christine de Pizan. Però mentre que l'autora francesa és a hores d'ara una mena de Joana d'Arc en la història del feminisme intel·lectual, Isabel de Villena encara espera la seua vindicació definitiva.

El rellotge de l'àngel

Aquesta és la història d'un calendari d'advent màgic trobat atzarosament per un pare i un fill en una llibreria noruega. El calendari amaga una història fantàstica que ens convida a emprendre un llarg viatge a través del temps i de l'espai fins al dia i el lloc del naixement de Jesús.

Hi ha històries amb àngel i històries sense àngel. La del petit Jokim, la misteriosa Elisabet Hansen i el bonhomíós venedor de flors siria és una història amb àngels, però sobretot amb molt d'àngel; commovedora, entranyable com la litúrgia nadalenca, com la fórmula infal·lible a base de pietat cristiana, clima nevós i parafernàlia comercial. Hàbilment construïda, amb una estructura de superposició de nines russes, a partir de 24 capítols –és a dir, tants com finestretes té el calendari per a cada dia de desembre abans del de Nadal– encapçalats, indefectiblement, per un resum del capítol anterior. Una història exemplar, d'iniciació, d'il·lustració d'alguns del postulats primigenis del cristianisme. Bella paràbola d'amor, de candidesa franciscana. Però, sobretot, un relat poderós que té la virtut de fer-nos encantar davant la pàgina no pas amb la vista estràbica de lectors convencionals, anodins i metòdics, sinó amb la mirada encesa dels nens que hem estat en un solar més o menys perdut de la nostra memòria. *El misteri de Nadal* és una d'aquelles obres que no s'ajusten a cap edat concreta perquè convenen a totes les edats. Una novel·la que ens fa combinar la tremolor que produeixen les obres d'art autèntiques amb el gest d'admiració que es deriva d'aquestes mateixes obres quan han estat realitzades sota el mecenatge de la llum. Aliatge entre intel·ligència compositiva i sensibilitat; entre compàs i pinzell, color i ombra.

Per comptes de les preceptives figures de xocolata, el calendari guarda dins de cada finestra uns papers que ens van fent

ARXIU / CARMÉ PUÉRTOLAS

conèixer la història d'Elisabet, una nena noruega que es perd empaitant un díscol xai de peluix que s'ha escapat d'uns grans magatzems. Comença així l'apassionant pelegrinatge que, travessant dos mil·lennis d'història i milers de quilòmetres de terra, durà la nena i una notable comitiva d'acòlits (formada per àngels, els tres reis d'Orient, uns quants personatges bíblics, un ramadet de xais, dos personatges romans de tall clàssic i el lector) fins a les palles tèbies que serveixen el primer bleix de Jesús. En la pel·lícula selectiva que compon el viatge des de la Noruega actual al Betlem de l'inici de la nostra era, Gaarder traça el dibuix precís de la singladura sacra i distribueix amb mà prudent el pigment descriptiu de civilitzacions passades i de mapes obsolets. En aquest darrer aspecte, li costa dissimular la seva vena de professor de filosofia, de transmissor acadèmic de la cultura. Un luxe de novel·la amb un enigma sobre la identitat d'Elisabet, que finalment se'ns presenta, i ens sorprèn, com una persona de carn i ossos, quaranta anys després d'haver-se extraviat, sent una nena, en uns grans magatzems nòrdics. **Jordi Llavina**

FITXES D'ASSAIG

LUIGI PAREYSON *Els problemes actuals de l'estètica*

Trad. M. Josep Cuenca
Universitat de València
"Estètica i crítica", 9. València, 1997

Payerson ha estat professor d'estètica a la Universitat de Torí als anys 60. La seua obra es desconeix generalment fora de l'àmbit acadèmic italià. Nogensmenys és ben rellevant la seua idea sobre el problema de la interpretació en l'estètica, tant des de l'acció del lector com des de la producció mateixa de l'obra d'art.

PIERRE LÉVY *La cibercultura, el segon diluvi?*

Editorial Proa/Universitat Oberta de Catalunya. Col·l. "Biblioteca oberta", 8
Barcelona, 1998

Aquest llibre, no especialitzat, vol ser una presentació de les noves tecnologies, del seu ús i les seves apostes. Respon diversos interrogants, entre d'altres, què és la cibercultura?, o quin moviment social i cultural s'amaga darrere aquest fenomen tècnic?

205 pàgines 2.800 ptes

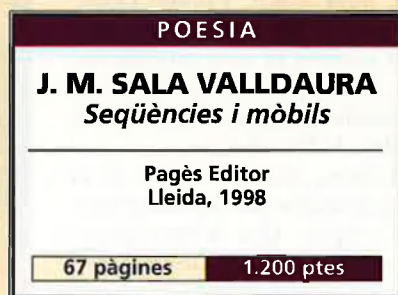
AUTORS DIVERSOS *Espai i símbol en l'art oriental*

Editat per Ramon N. Prats
Editorial Cruïlla. Col·l. "Cristianisme i cultura", 24. Barcelona, 1997

Després d'unes reflexions sobre l'experiència del sagrat en les arts orientals elaborades per Ramon N. Prats, quatre especialistes presenten una síntesi d'interpretació per a aproximar-se a l'art de quatre de les principals cultures orientals: l'Índia, el Tibet, la Xina, i el Japó.

Recuperar conceptes

Considerat un dels escriptors més dotats de la seva generació, Sala-Valldaura ha jugat menys la carta de la presència constant i, per contra, a cada reaparició ens deixa tota una lliçó d'excel·lent poesia, com en aquest 'Seqüències i mòbils', que ve a cobrir una absència sempre llarga.

L'obra de Sala-Valldaura ha estat des d'un inici una de les més suggestives i provocadores de la seva generació. Tot i seguir uns paràmetres comuns, de tenir una idea semblant del poema com a eina de coneixement de si mateix i del món, ha sabut dotar els seus poemes d'uns trets que el fan transgredir els límits imposats pels companys de viatge. Així, aspectes com l'experimentació, no exempta de riscos, un sentit fonètic molt proper al món de la plàstica, una idea oberta del poema, li permeten d'assolir una veu peculiar que tor-

na a començar l'eterna recerca a cada nou llibre.

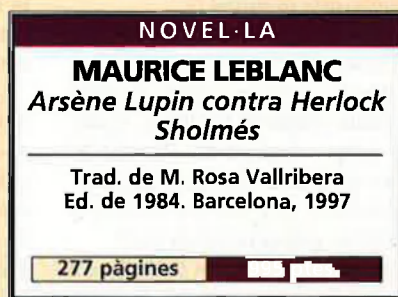
I *Seqüències i mòbils* no s'allunya d'aquestes coordenades. Hi trobem l'escriptor imaginatiu que deixa anar el poema per compartir la seva naturalesa indomable; en peces com "Dels versos de l'ofici" o "(Amb colors de Turner)", trobem aquesta necessitat de recercar més enllà dels sentits. Però també hi ha el poeta que burxa al seu passat, que torna als orígens amb la intenció de trobar una explicació desitjada/desitjable i perseguint un nord que potser ja va tenir lloc

quan no ens era possible aprofitar-lo. D'aquesta vessant, en destaquen "Faula" o "Carrer Indústria".

Però el que més podem celebrar de la seva poesia és la certesa que, per damunt de les dificultats editorials d'un gènere menyspreat, alguns dels poetes més atrevits i d'obra més personal continuïn el seu camí sense parar esment a un entorn gairebé hostil. SalaValldaura n'és un, un d'aquests poetes que ens ajuden a recuperar conceptes com estètica, conjunt, mesura, bellesa, equilibri... Oi que no és poca cosa? **Xulio Ricardo Trigo**

Partides cara a cara

Arsène Lupin, el 'lladre nacional' francès, s'encara amb el 'detectiu nacional' anglès. Ho fa, ho fan, en dues partides, en dos episodis, 'La dama rossa' i 'La llàntia jueva'. El combat entre dos famosos personatges dotats, tots dos, d'unes qualitats excepcionals, resulta apassionant i divertit. Qui guanyarà?

Maurice Leblanc (1864-1941) va començar escrivint novel·les psicològiques, bastant amenes, i articles per als diaris. El director de la revista *Je Sais Tout*, l'animà a escriure una novel·la policíaca per entregues. Va ser així com el

1907 publicà *Arsène Lupin gentleman-cambrioleur*. Havia nascut Arsène Lupin, que, aviat, esdevindria el famós protagonista de moltes novel·les més que Leblanc continuà escrivint. Lupin se'ns presentarà en aquestes obres com un individu superdotat i elegant,

un superhome que roba als banquers i als rics, que es burla de la policia amb les seues jugades magistrals. El seu creador s'inspirà en Raffles, inventat per E. W. Hornung, i es pot considerar, també, com un descendent de Rocambole.

Leblanc va tenir la pensada, en aquesta novel·la, de confrontar el seu genial lladre al no menys genial detectiu anglès amb el nom de Herlock Sholmés, acompanyat del seu cèlebre ajudant Wilson –per Watson. Tots dos jugaran a cara a cara dues partides, en cap de les quals no hi ha realment un guanyador clar. O millor dit, tot plegat, guanyen els dos. Taules, doncs. L'interès d'aquesta novel·la es troba en el fet que els dos rivals no es fugen, sinó que es troben, s'expliquen l'un a l'altre els seus estratagemes, tot reservant-se la següent jugada amb la qual pensen guanyar. Els dos, però, són igualment llestos... **Josep Iborra**

LES NOTES DE

VÍCTOR RIPOLL

Nou italianisme

Jaume de Pertusa escriu a Alexandre VI des de Gandia (*De València a Roma. Cartes triades dels Borja*, a cura de Miquel Batllori) que el sogre del duc de Gandia "no ha acabat de pagar lo dot" i que li resta a donar argent "e altre en roba". Segons el glossari del llibre, roba és l'italianisme "coses". Roba, en el sentit d'objectes d'ornament o ús casolà, inclosa generalment la roba de vestir, apareix en Desclot, Jaume I i en més textos de l'època, segons Moll i Coromines. Indica "mercaderies", en molts casos. En la carta, "roba" és el que és ara, la roba de casa —de vestir o no, llençols, tovalloles...— que aporta la núvia al matrimoni, l'aixovar. Ni Moll ni Coromines no parlen de la possibilitat que sigui un italianisme. L'italià "roba" té el sentit més indeterminat de "coses".

Oliva fa el savi

Un intent de millora de l'Àlícia de Carroll per part de Salvador Oliva, autor d'*Àlícia al país de les meravelles*. El Barreter acaba una intervenció dient-li "¿no és així, estúpida?" i Àlícia li respon "fent com si no hagués sentit l'insult que li acabava d'etzibar", escriu Oliva. Més savi que Carroll, Oliva ha copsat que el Barreter etziba un insult. Carroll, no: escriu "not choosing to notice this last remark", és a dir, "fent com si no hagués sentit aquella observació". (Josep Carner).

Llardós o no llardós

Un home molt tacat i brut només és llardós, segons el *DIEC*, si va "recobert de llard, brut de llard". Compte! Abans de dir "llardós!", cal escatir si l'home s'ha tacat amb el greix tret per fusió del sagí de porc.

"El que m'interessa és viure; si passa per escriure, millor"

ARXIU / RICARD CUGAT

Alfred Bosch (Barcelona, 1961), premi Joan Fuster d'assaig per *La Via Africana*; *velles identitats, nous estats*, i premi Documenta per les narracions *Herois d'Azània*, ha publicat a Columna la seva primera novel·la *L'Atles furtiu*, premi Sant Jordi. És professor d'història d'Àfrica a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona.

—*La contracoberta diu que el llibre és la vida del cartògraf mallorquí de l'Edat Mitjana, Jafudà Cresques. Què hi ha d'inventat i què de base històrica, el vostre llibre?*

—La major part és ficció, perquè el que dona cos a la novel·la és inventat. De l'atles furtiu, no se'n té constància. Dels personatges, tampoc. No són històrics. Però el decorat és històric. M'he documentat molt. Vaig dedicar-hi dos anys, perquè el que és inventat pogués semblar creïble. I per no dir bes-tieses. O no dir-ne gaires.

—*Molts novel·listes històrics busquen èpoques o personatges per explicar determinades coses. Si aquest és el vostre cas, què heu intentat d'explicar-hi?*

—Per començar, no conec cap novel·la que no sigui històrica. Quan expliques una història en minúscula la situes en un lloc i en un temps i en aques sentit necessites un decorat. Aquí la història actua de decorat, com també l'espai, que va des de la Corona d'Aragó medieval fins a l'Extrem Orient i el món transsaharià.

—*Alguns novel·listes trien èpoques pretèrites per formular idees, tesis o interpretacions de caire social, polític, històric, cultural, etc. Quines conté la novel·la?*

—N'hi ha tasts de diverses, de forma inconclusa, indefinida. Com ara que en aquest període la història catalana arriba al punt més alt d'esplendor imperial i, alhora, conté la llavor de la pròpia destrucció. També hi ha una defensa explícita de la cohabitació.

—*Un cop establert que no feu novel·la històrica específica, quina novel·la feu?*

—Això ho han de dir els qui es dediquen a estudiar el fènomen literari, i els lectors. No puc dir que sigui una novel·la històrica. Per la mateixa raó, podria dir que és de viatges o d'intrigues. Sobretot, és una novel·la de sentiments humans. El context històric és útil, però prescindible.

—*Això de la novel·la de sentiments humans no ho diuen els mals novel·listes, si no vaig mal informat?*

—Jo no estic gens informat i, per tant, no

Alfred Bosch, premi Sant Jordi.

et sé respondre aquesta pregunta. Jo no sóc un crític. Sóc un lector. Tinc una idea molt subjectiva del que és la literatura. El que faig jo, m'agrada. És clar, no pretenc que sigui extensible a tothom. Els sentiments per mi són importantíssims, no com a novel·lista sinó com a persona. Fer un retrat de sentiments no sé si és competent o no, però per mi és importantíssim.

—*Creieu tenir la sensació que visiteu la novel·la com un hoste que només hi viu ocasionalment?*

—Prefereixo tenir aquesta sensació que no la de visitar la vida com un hoste circumstancial. A mi, el que m'interessa és viure. Si això passa per escriure, millor.

—*Això no té el risc de no ser prou ambiciós?*

—No ho sé. Et sembla poc ambiciós intentar de viure la vida intensament? Si això em porta a escriure una novel·la i la novel·la va lligada a aquesta inquietud, em sembla d'un agosament gairebé impertinent. No puc fer un llibre, si no m'hi apassiono.

—*L'atles és una metàfora?*

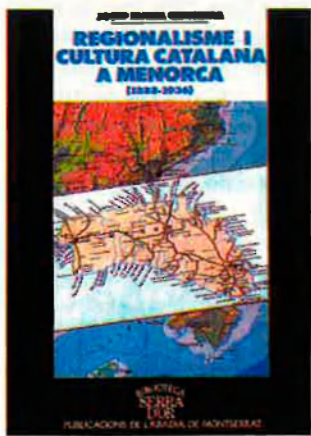
—Sí. La cartografia és un llenguatge. Com els llibres, transmet informació, però també sensacions, idees, creences, sentiments. La novel·la és una història de personatges amb les seves enveges, odis, amors, idees, creences, maneres de veure la vida, que acaben representades gràficament dins aquest mapa. **Lluís Bonada**

Per què la Menorca de la República no volia l'Estatut?

Per quina raó Menorca, majoritàriament republicana, va adoptar la decisió de no participar en l'elaboració de l'estatut de les Illes Balears, un cop proclamada la República, tot i que l'illa tenia una sòlida tradició de lluita contra l'estructura administrativa provincial? Josep Maria Quintana esbrina la qüestió en el llibre *Regionalisme i cultura catalana a Menorca (1888-1936)*, publicat per l'Abadia de Montserrat a la "Biblioteca Serra d'Or"

L'any 1931, un cop proclamada la República, Menorca adopta l'"estranya decisió", escriu Quintana, de no participar en l'elaboració de l'estatut de les Illes Ba-

lears. El projecte regionalista mallorquí fou boicotat pels menorquins, no pas per una concepció unitària de l'estat, sinó per diferències polítiques que no se supera-

Coberta del llibre de Quintana sobre Menorca.

ren mai i per això Menorca acabà adoptant una clara posició insolidària amb Mallorca i Eivissa. Aquestes diferències responien —o n'erren conseqüència— al particular substrat cultural i ideològic d'una illa amb llarga tradició política, la que Quintana estudia.

El llibre és també una anàlisi de les principals manifestacions culturals desenvolupades a Menorca en el camp de la llengua, la literatura, el folclore i la filologia. Una valoració de l'abast de la cultura catalana a Menorca al llarg d'aquests anys. I una descripció de la incidència que aquesta cultura va tenir en el debat regionalista. **LI. B.**

El subsòl emocional del poder, a estudi

Edicions 62 acaba de publicar un assaig sobre el subsòl emocional del poder, sobre els vincles subjectius que sustenten el poder visible d'unes persones sobre unes altres, sobre la submissió. L'ha fet Ramon Camats i Guàrdia (Oliola, la Noguera, 1963), professor de filosofia a la Universitat de Lleida. Es titula *Les emocions del poder* i va obtenir el premi Josep Vallverdú d'assaig. Títol d'alguns capítols i apartats: "El naixement de l'emoció de l'autoritat", "Autoritat, jerarquia i sexe", "Totalitarisme i servitud voluntària", "La normalitat de la submissió". El temps dirà si Camats, tot i haver acceptat que Heribert Barrera li faci el pròleg, serà l'Erich Fromm català.

L'OPINIO DE PERE GIMFERRER per Agustí Pons

L'aportació catalana a la commemoració del 98

—Què pot aportar Catalunya a la commemoració del 98?

—És una bona oportunitat de reeditar, si s'escau, i d'estudiar més a fons, i de divulgar més, l'epistolari entre Unamuno i Maragall i, ja més tangencialment, alguns aspectes de la poesia i la prosa maragallianes. També interessant de parlar dels catalans que formen part cronològicament de la Generació del 98, però que per comptes de centrar-se en la metròpoli eren partidaris, per exemple, de la independència de Cuba: un cas ben representatiu és el de la vida i l'obra de Conangla i Fontanilles, del qual podem llegir la seva *Constitució separatista de l'Havana*. Fora dels límits biogràfics de la Generació del 98, hi ha almenys dos catalans que convé de tenir presents: l'un, més gran, Víctor Balaguer, nomenat l'any 1886 ministre d'Ultramar, i que era catalanista i progressista; l'altre, més jove, Gazieli, que en les seves *Medi-*

tacions en el desert fa un balanç molt dur de la conducta cívica de la Generació del 98, de la qual només respecta, en aquest sentit, Unamuno

—Té futur la *n* castellana?

—Per començar, la *n* no és únicament castellana, encara que gairebé sí: suposo que per influència del castellà existeix en dues llengües minoritàries: el galleg i el tagal. D'una altra banda, més que no pas una lletra, la *n* és, en realitat, un dígraf: el so que representa s'escriu, en castellà medieval, amb dues ennes i l'actual *n* és el resultat de substituir la se-

gon a *n* per una titlla. El seu futur em sembla que és similar al de la llengua castellana: justet a Europa i sòlid als EUA, per parlar de països on no sigui la llengua dominant.

—I la *ç* catalana?

—La *ç* catalana té la sort d'anar acompanyada amb la *ç* francesa i em sembla inversemblant de suposar una reforma ortogràfica que la bandegi a França o una situació en la qual el francès, per molt que hagi davallat, no mantingui una capacitat suficient de fer valer aquest tret de la grafia. En canvi, em sembla que pot ser més problemàtic el futur de la *ela* geminada, que ja plantejava problemes amb la màquina d'escriure. No tinc cap opinió formada, però no oblidem que J. V. Foix, en el seu dietari *Catalans del 1918*, accepta només per disciplina personal i cívica la decisió d'adoptar la *ela* geminada, però hi manifesta clares reticències.

TEATRE

Homar i Lizaran tornen 'Quartet' al Lliure

ROS RIBAS

Anna Lizaran i Lluís Homar protagonitzen 'Quartet'.

Després d'una reeixida gira pels PPCC, l'obra *Quartet*, de Heiner Müller, torna al Teatre Lliure de Barcelona del 27 de març al 5 d'abril.

Aquest duel tragicòmic entre sexes diferents és interpretat per Lluís Homar i Anna Lizaran. El primer encarna el vescomte de Valmont i la segona la marquesa de Merteuil, els dos personatges principals de l'obra *Les liaisons dangereuses* de Choderlos de Laclos. Müller centra l'acció de la seva obra exclusivament en el diàleg entre Merteuil i Valmont, que s'endinsen en un procés d'autodestrucció, resolt amb els recursos més bàsics de la teatralitat.

Sessió poètica 'golf' amb Sisa i Pau Riba

Mitja hora després de les dotze de la nit de divendres 27, l'Ateneu Popular 9 Barris de Barcelona serà el punt de trobada de dos artistes sorprenents: Pau Riba i Jaume Sisa. Per a l'ocasió, aquests dos *Actors Gramàtics*, nom de l'espectacle, deixaran a banda les cançons i es dedicaran a la poesia estricta. Darrere d'una taula plena d'andròmines

i durant més d'una hora, Sisa i Riba recitaran poemes seus d'un to marcadament surrealista. Tant l'un com l'altre estan molt satisfets d'aquesta relació artística. Per a Sisa, "En Pau ha estat el meu mestre. Ell em va ensenyar que les cançons podien ser obres poètiques d'alta condensació, i que els versos podien rimar". Riba tampoc no evita els elogis al

ARXIU / CARME PUERTOLAS

Sisa assegura que Pau Riba ha estat el seu mestre.

seu company: "En Sisa és la cosa més surrealista que ha parit mare, ja que a més d'augmentar la Santíssima Trinitat a quatre persones en una, resulta que ell és l'artista i ell és la pròpia obra".

'Zapping' improvisat a la sala Moratín

Fins el proper 5 d'abril, el grup teatral Imprebis escenifica *Zapping* al teatre Moratín de València. Amb aquesta obra, els espectadors poden contemplar una representació diferent a les habituals, on l'actualitat informativa marca el desenvolupament de l'espectacle. Els titulars de premsa del mateix dia i els comentaris que recullen de la gent

del carrer esdevenen la base dels papers teatrals. Així, la improvisació es converteix en protagonista destacada al llarg de cada jornada de treball on tot canvia segons la selecció d'aquesta actualitat, fins i tot, la música i l'escenografia. Els membres d'Imprebis, Carles Castillo, Carles Montoliu, Àngel Estellés i Kique Manias i els directors del

ARXIU

Carles Castillo, un dels actors de la companyia Imprebis.

projecte, Santiago Sánchez i Michel López, han aconseguit que *Zapping* haja estat una obra ben considerada després dels vuit mesos que els ha ocupat la gira.

ESPORTS

Catalunya i Rússia s'enfronten a rugbi

La selecció catalana de rugbi s'enfrontarà a la de Rússia el dimarts 24 de març, a les 20.45h, a l'Estadi Municipal de la Feixa Llarga, a l'Hospitalet de Llobregat (Barcelona), per commemorar el 25è aniversari del Rugby Club de l'Hospitalet. El combinat rus, que fa pocs dies va guanyar la selecció espanyola per 31 a 48, s'enfrontarà a la selecció de Catalunya, que

també integra jugadors provinents del Rosselló.

Actualment, la Federació Catalana de Rugbi multiplica les activitats i els esforços, especialment des de la commemoració dels setanta-cinc anys d'aquest organisme l'any passat, per afavorir l'afecció a aquest esport —un dels més populars a Europa— i facilitar el camí cap al reconeixement de Catalunya en els àm-

ARXIU / RICARD CUGAT

El partit Catalunya-Rússia es disputarà a l'Estadi Municipal de l'Hospitalet, el dimarts 24 de març, a les 20.45h.

bits esportius internacionals.

El Comitè de Suport a la Selecció Nacional Catalana de Rugbi ha obert el compte corrent 2100 0920 39 0200 11 7404 de 'La Caixa', per tal de

recollir fons per afrontar les despeses que comporta l'organització dels compromisos internacionals d'aquesta selecció, una de les més actives de l'esport català. E. R.

Lleida reuneix el teatre que es fa a les universitats

La Universitat de Lleida acollirà del 27 d'abril al 15 de maig la II Mostra de Teatre Universitari, en el marc de la celebració del 700 aniversari de la Universitat de Lleida. Com a novetats, en aquesta edició de la mostra hi haurà un homenatge a William Faulkner i diversos debats per contrastar els criteris de les diferents companyies.

La Universitat de Lleida (UdL) organitza a partir d'aquesta setmana la II Mostra de Teatre Universitari, amb l'objectiu d'aplegar les obres dels grups de teatre de diverses universitats i de reivindicar un teatre que cada vegada gaudeix de més prestigi. Durant les tres setmanes que dura la mostra es representaran catorze obres dels centres d'estudis superiors de Barcelona, de Lleida, de València, de Girona, de les Illes Balears, de Vic, la Rovira i Virgili, la Jaume I de Castelló, l'Autònoma de Barcelona, la Ramon Llull i la de Saragossa.

Una de les obres que s'hi representaran s'ha escrit expressament per a aquesta Mostra, amb motiu del 700 aniversari de la Universitat de Lleida, que fou el primer centre d'estudis superiors de la Corona d'Aragó. Es tracta de *La lliura del vi*, una comèdia popular de Josep Tort ambientada en la universitat del segle XV. A través de cançons es narra la història d'uns joves estudiants de l'edat mitjana que conviuen amb tres cultures i religions (musulmana, jueva i cristiana) i que al mateix temps s'enfronten amb les noves preocupacions renaixentistes: la fama, l'amor, l'estudi i l'ofici. D'aquesta obra també se'n publicarà un llibre el proper 20 d'abril.

Una altra novetat de la segona edició de la mostra és l'homenatge que es farà a William Faulkner, amb motiu del centenari del seu naixement. El dia 27 d'abril, quan s'inauguri la mostra, es farà una taula rodona sobre l'escriptor i al vespre l'Espai de Teatre de la UdL representarà l'obra *Mentre Agonitzo*, una adaptació d'*As I Lay Dying* de Faulkner. L'obra mostra una família de pobres units al voltant d'un objectiu: un llarg viatge per soterrar la mare a la seva ciu-

tat natal. En aquest primer dia de Mostra també hi haurà espai per a la música amb el concert *El Blues de l'ombra Blava*, a càrrec de Big Mama & Víctor Uris.

Entre les obres de la mostra destaca *Jam session*, una peça inspirada en l'univers de Woody Allen,

A més d'obres contemporànies, el certamen de teatre també permetrà veure alguns clàssics del teatre. Aquest és el cas de l'obra que interpretarà l'Aula de Teatre de la Universitat de les Illes Balears: *El que dijo sí, el que dijo no*, de Bertolt Brecht.

A part de fer teatre, amb motiu de la mostra es publicarà el llibre *El teatre universitari a Catalunya 1990-1997: Memòria d'activitats i estat de la qüestió*. Aquesta publicació és un document històric que recull totes les activitats teatrals catalanes que s'han fet durant els darrers vint anys.

A diferència de la I Mostra de Teatre Universitari de Lleida, feta fa dos anys, en aquesta edició es pretén fomentar la reflexió entre les diferents aules de teatre universitari. Per això, després de cada obra es faran xerrades i debats, per contrastar els criteris de les diferents companyies. De fet, algunes aules de teatre universitari ja havien fet projectes conjunts, però fins ara no hi havia cap mostra amb continuïtat que les aplegués.

Una altra de les diferències respecte de l'any passat és el nombre de grups que hi participen. En la primera mostra només van poder assistir-hi cinc universitats, l'Autònoma de Barcelona, la de Girona, la de Castelló, la de Tarragona i la Ramon Llull. Enguany, però, en són dotze les que hi participen i s'espera que la propera edició assisteixi també la Universitat de Perpinyà.

En principi les aules de teatre de cada universitat només faran una única representació de cada obra a Lleida, però possiblement alguns d'aquests textos es podran tornar a veure a l'estiu al Festival del Grec de Barcelona.

Maria Ferrer

que serà re-presentada per la Universitat de Saragossa. També hi ha expectació per veure *Software* que serà representada per la Universitat de Vic. L'obra comença amb una inesperada trucada des d'un mòbil de la Dolly, l'ovella clònica.

A la mostra també s'hi podrà veure una producció de Joan Brossa, *Noël Noir*, que juga amb el transformisme, les aparences i l'il·lusióisme, plantejant tota mena de situacions iròniques.

NOVETATS

Nou Romancer Blau com el sol (Blau)

Des de fa un cert temps la música tradicional de les Illes torna a despertar interès i són cada vegada més els grups que s'hi dediquen. Un d'ells és Nou Romancer, nascut l'any 1994, que a final de l'any passat va editar el seu àlbum de debut, *Blau com el sol*.

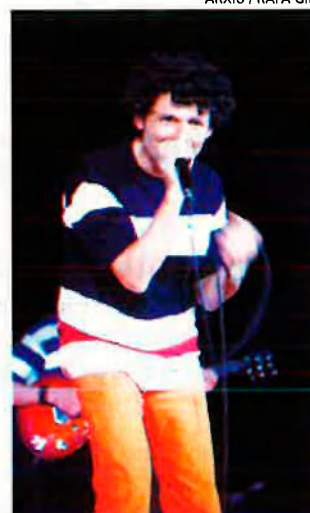
A més de recuperar temes de Mallorca i Menorca, Nou Romancer també hi ha inclòs cançons de creació pròpia, en aquesta *opera prima*. El resultat és un conjunt de peces de marcat caràcter mediterrani, proper al de la gent valenciana d'Al Tall.

Grups de rock'n'roll als campus catalans

Durant aquesta setmana algunes universitats ofereixen concerts de rock al campus. Els vendrellencs de Lax' n'Busto actuen dijous dia 26 a la Universitat Politècnica de Barcelona (UPC). Aquest concert forma part de la programació cultural que organitza l'associació l'Univers.

L'altra proposta de "rock acadèmic" d'aquesta setmana és a la Universitat de les

Illes Balears (UIB), Ciutat de Mallorca, el dia 27 de març. En aquest cas els grups convocats són Ja T'ho Diré, de Menorca; Ocults, de Mallorca, que presentarà el nou disc *Petites coses*; i la Gran Orquesta Republicana. Aquest concert forma part de la VII Diada Cultural Universitària de la UIB, organitzada per l'Associació d'Universitaris de les Illes Balears.

Ocults actuen el dia 27 de març al campus de la UIB.

El Liceu recupera Gaetano Donizetti amb l'òpera 'La Favorita'

Gaetano Donizetti (1797-1848) és autor d'òperes molt conegudes, com *Anna Bolena* o *Lucia de Lamermor*, que l'havien convertit en un autor de repertori. Però, darrerament, les seves obres sovintejaven poc els escenaris. Un exemple d'aquest oblit és que la seva òpera *La Favorita* es va representar per última vegada al Liceu de Barcelona du-

Gaetano Donizetti és l'autor de l'òpera 'La Favorita'.

rant la temporada 1981-1982. Setze anys després el Liceu recupera *La Favorita*, en versió concert. Serà el dia 26 de març al Palau de la Música de Barcelona.

Els intèrprets de l'obra, sota la direcció musical de Richard Bonyngue, són Carlos Álvarez, Gloria Scalchi, Josep Bros, Stefano Palatchi, Josep Ruiz i Begona Alberdi.

Febre alta

Antònia Vicens

Febre alta és la història intimista d'unes dones i d'uns homes que habiten a la tênue frontera entre el dolor i el plaer, el passat i el present; en un món on els sentiments s'extremen fins el punt que la felicitat pot ser sòrdida, i el menyspreu, reconfortant.

Edicions 62
"El Balanci", 321

Llorenç Villalonga i el seu món

Jaume Pomar

Aquest llibre de Jaume Pomar (estudis i biògraf de l'autor de *Mort de dama*) va néixer amb la voluntat d'aprofitar el centenari de l'escriptor per incrementar el coneixement col·lectiu sobre Llorenç Villalonga i el seu món.

Di7 Grup d'Edició

Balada d'en Guillem d'Efak

Bartomeu Mestre

Fins el darrer capítol, Mestre ens ha sabut comunicar l'enorme capacitat de seduir i contar històries. Guillem d'Efak estableix un combat literari amb l'autor. Les facècies i peripècies del protagonista s'encadenen en un joc d'enginy i d'ocurrències que es frueixen amb el mateix plaer que una alenada de goig.

Eds. Documenta Balear
"Menjavents", 22

EXPOSICIÓ

ESTRENES

ARXIU / TWENTIETH CENTURY FOX

'Anastàsia'

La darrera superproducció de dibuixos animats ja és a les pantalles de cinema. Es tracta d'*Anastàsia*, una pel·lícula produït per Twentieth Century Fox, que explica una adaptació de la història d'aquesta princesa russa pertanyent a la nissaga dels Romanov.

La versió doblada al català d'aquest film es pot veure a Andorra (Principat), Barcelona (ABC), Girona (Ultònia), Granollers (Òscar), Igualada (Kursal), Lleida (Principal), Mallorca (Porto Pi), Manresa (Atlàntida), Mataró (Núria), Sabadell (Eix Macià), Tarragona (Òscar), Vic (Sucre).

L'escultor Alfaro a l'estació de València

L'estació del Nord de València de RENFE s'ha convertit en un petit centre cultural que acull una exposició de l'artista alemany Stephan Kurr i una escultura d'Andreu Alfaro. Alfaro ha col·locat l'obra *Charlotte von Stein*, de deu metres d'alçada, al recinte exterior de l'estació, al costat del carrer de Bailèn. L'escultura fou creada en 1989 com un homenatge a Goethe i es quedarà de forma perma-

ment al lloc on ha estat instal·lada. L'obra representa el retrat d'una dona de la qual el poeta alemany s'havia enamorat durant la seua estada a Weimar. A dintre hi ha el muntatge *Garita fronteriza*, de Stephan Kurr. L'artista alemany instal·larà una garita com les que es podien trobar fa anys a les fronteres entre països. Kurr vol amb la seua obra fer reflexionar al públic sobre la importància d'una

RAFA GIL

Escultura d'Andreu Alfaro a l'Estació del Nord de València.

europa unida. El muntatge podrà ser visitat a la modernista Estació del Nord de València fins el proper dia 26 de març.

Pintura surrealista a l'aula de cultura de la CAM de Torrent

L'artista nascut al Port de Sagunt, Blas Estal, exposa els seus *Processos visuals* a l'aula de cultura de la CAM de Torrent fins el 31 de març. Estal és un pintor que intenta la difícil unió de pintura i escultura. Com ell mateix ha dit alguna vegada: "Intente d'enllaçar amb la poesia visual de Brossa sense oblidar el manifest blanc de Lucio Fontana, en que

ARXIU / CAM

Els 'Processos visuals' d'Estal combinen pintura i escultura.

s'evidencia l'interès per unificar pintura amb escultura, tot dintre un context de surrealisme conceptual". L'exposició no ofereix únicament obres recents de l'autor, sinó que també fa un petit recorregut artístic de l'autor, de quan utilitzava tècniques creatives diferents. El tema central de les creacions d'Estal és el cos de la dona.

Carmilla

J. Sheridan Le Fanu

Una de les *nouvelles* més genials de la literatura de terror. Una apassionant història de vampirs.

Laertes
"L'Arcà", 6

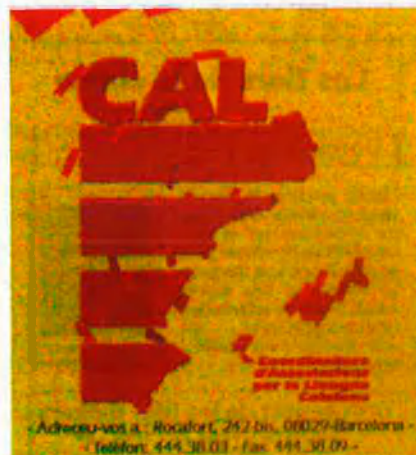
Arsène Lupin contra Herlock Sholmés

Maurice Leblanc

Arsène Lupin és el *lladre nacional* francès. Ara podeu gaudir de les aventures d'aquest personatge de ficció xerraire, irònic i amigable, però sobretot d'una subtilitat i una elegància extremes a l'hora d'actuar, tot un lladre de guant blanc. Un clàssic.

Edicions de 1984
"Butxaca", 18

LA BONA VIDA

Jaume Fàbrega

Badocs: la primavera al plat

És l'hora dels badocs. No pas de la persona que bada, mirant coses que li distreuen l'atenció –que també podria ser un *voyeur* o un *mirón*–, sinó de la delicada flor de carabassera. El nom de badoc, per a definir aquesta flor groga en forma de campana i comestible, és vigent en moltes comarques, de les de l'àrea de Girona a les del nord de València.

Actualment, alguns xefs italians, bascos, catalans, provençals, l'han incorporada, com

a guarnició o com a entrant, en la seva oferta, normalment farcit. El farciment pot ser de carn, de formatge, d'anxoves, de verdura, de peix... Aquest bell receptacle floral permet, en efecte, totes les fantasies.

Però heus ací que, com passa sovint, la cuina moderna no inventa res. La flor de carabassera, en efecte, forma part de les menges tradicionals i rurals d'alguns paï-

sos: Itàlia, Occitània, Grècia i... Catalunya.

Quan n'era el temps –permeteu-me un record d'infantesa–, la meua àvia sortia a l'hort i collia les precioses flors encara

ARXIU / R. RAMOS

amb la rosada matinal. Les passava per una pasta lleugera i les fregia, i en resultaven una mena de cresells de subtilitat angèlica. També feia truita de badocs o, simplement, els fregia. Això era habitual a comarques tan allunyades com el

Pla de l'Estany, el Maestrat o els Ports de Morella i la Franja. A Calceit les àvies continuen anomenant amb el sonor nom de "badocs" les flors de carabassera, que fregeixen i que, fins i tot, posen a la Casolada o Paella de l'Horta. A la regió del Piemont, a Itàlia, a les cases i als restaurants preparen el *Caponèt* o, cosa que és igual, unes *Fiori di zucca ripieni*, amb carn picada i formatge.

Quaderns de Taller: 15 anys d'irradiació d'art

'Espiral alada' d'Esther Boix és una de les obres exposades.

Fa quinze anys diversos creadors –plàstics, músics i poetes– del Bages van constituir el col·lectiu Quaderns de Taller per fomentar la relacions entre les diferents disciplines artístiques. Amb motiu d'aquest aniversari, a Manresa, la sala d'exposicions de la Fundació Caixa de Manresa acull una mostra multidisciplinària, "En espiral", d'artistes d'aquest grup, entre els quals hi ha el músic Manel Camp, la pintora Àngels Arrufat, el fotògraf Josep Brunet i el poeta Lluís Calderer.

Nous espectacles en el quart any de Port Aventura

El dijous 26 de març les instal·lacions del parc temàtic Port Aventura tornen a obrir les seves portes per quart any consecutiu. Les principals novetats respecte de l'edició anterior s'han centrat en els espectacles. En concret a l'àrea de la Xina, el Gran Teatre Imperial acull el segon grup d'acrobates xinesos més important del món. També a l'àrea de Mèxic s'han incorporat noves coreografies, així com als sectors de la Polinèsia i del Far-West. A més de les trenta atraccions que hi ha al parc, durant tota la temporada es faran festes temàtiques dedicades a països com Grècia, Itàlia, Tunísia i França.

IDEES

Màgic rencontre a la ciutat d'Almussafes

El centre cultural d'Almussafes acollirà del 27 al 29 de març el VI Encontre Internacional de Mags. Per uns dies a la població de l'Horta de València només es parlarà de trucs amb les mans, de desaparicions d'hostesses dintre d'unes caixes de color negre, i d'abracadabres acompanyats d'explosions de fum. Les activitats pro-

gramades inclouen dues gales de màgia a l'escenari amb participants dels EUA, Castelló, Girona, Barcelona, etc. Exposicions fotogràfiques, tallers de màgia, demostracions al carrer, una gran fira màgica, concursos de joves promeses, etc. El guardó de mag d'honor enguany ha recaigut en el barceloní Pau Domènech.

ARXIU / DOMÈNEC UMBERT

Màgia per a tots en un encontre únic al nostre país.

L'elit dels veterans d'esquí, a Andorra

L'elit dels esquiadors veterans es reuniran a Soldeu.

Aquesta setmana l'estació d'esquí andorrana Soldeu-el Tarter és l'escenari de la International Masters Criterium, el campionat per als veterans de l'elit mundial d'esquí alpí. La competició aplegarà més de 350 esquiadors de diferents països d'Europa i d'Amèrica, alguns dels quals tenen més de setanta anys. A més, el divendres se celebrarà el Memorial Montserrat Coromines, en record de l'esquiadora catalana de reconegut prestigi internacional.

Entren en joc els nous valors de la pilota valenciana

La setmana passada va començar la Lliga de promoció d'Escala i Corda Mobles Tàrragona Arnau que pretén promocionar les joves promeses de la pilota al País Valencià. Després de la victòria dels germans Sarasol al circuit Bancaixa fa unes setmanes, ara busquen la glòria sis equips patrocinats cadascú per un ajuntament. Manises, Carcaixent, Massamagrell, Torrent, el Genovés i València intentaran arribar a la gran final del dia 26 d'abril. L'objectiu de la competició és crear un planter de jugadors que amb el temps es convertiran en els successors dels esportistes d'elit actuals.

HISTÒRIES NATURALS

Martí Domínguez

Fondo de meravelles

Quan travesses el Mascarat, la vegetació canvia i també la llum. La terra blanca, tímidament colonitzada per les mates d'espart, reflecteix una llum extasiada, neta, afectada només per un punt d'aridesa. Entre muntanyes i valls discorren els ulls enlluernats, mentre la toponímia, com els cultius, va canviant, i en lloc de pujols, s'hi troben *cabeços* (Cabeçó d'Or, Cabeçó de la Sal), i en lloc de valls, fondons (Fondó dels Frares, Fondó de les Neus). I en un d'aquests fondons, en aquell que anomenen el Fondo d'Elx, o simplement el Fondo (així, sense accent), s'hi troba un dels darrers paradisos naturals que romanen al nostre país petit.

No us ocultaré que encara tinc els ulls estigmatitzats per aquella llum del sud. Però també pels colors de centenars d'ànecs de cap blanc (malvasies), siverts, bragats, rossetes, cabrellots, cabussonets, àguiles pescadores, arpellots de marjal, collverds i flamencs. I en els sentits encara escolte els re-

clams planívoles del cabussó collnegre i el cant insistent del trist, els crits de les foges i els xiulets aspirats del repicalons. El Fondo és un tresor de meravelles: un paradís ornitològic, on els teus ulls amarats de llum s'obren encara més al davant de tota aquella exhibició de vida. Malauradament, la sensibilitat no és la mateixa en els propietaris d'aquelles extensions, i els ca-

çadors i la comunitat de regants (Riegos Levante) mantenen des de fa anys

una forta controvèrsia amb les iniciatives conservacionistes. La caça —el joc de sentir-se primitiu,

com la definia Ortega— provoca en aquelles gents del sud reaccions d'una violència inusitada, pròpies de la selva més prehistòrica. No puc capir com algú pot atemptar tan indignament contra una bellesa com aquella, com algú pot trobar divertit descarregar la seua escopeta sobre un sivert. No puc entendre per què es permet que aquella gent primitiva faci del nostre Fondo, un fondo de perdigons.

la WEB

► Biel Majoral

Coincidint amb l'aparició al mercat del darrer disc de Biel Majoral, *Vou veri vou per no dormir*, s'ha instal·lat a la xarxa Internet una pàgina no oficial d'aquest artista. En aquesta pàgina electrònica s'hi pot veure la portada del CD, dissenyada per el pintor Miquel Barceló, a més de totes les lletres del disc. Quatre d'aquestes peces també es poden escoltar a través del Real Audio 5.0, que es pot aconseguir gratuïtament a través d'aquesta web.

A part de tot això, la web també inclou unes paraules del mateix Majoral i una semblança d'aquest cantant feta per Joan Manresa.

► <http://www.MallorcaWeb.com/majoral>

Dos per un

Mots encreuats a dos Temps

Instruccions d'ús

Per resoldre aquests dos mots encreuats en una sola graella haureu de fer servir llapis o dos exemplars d'EL TEMPS. Les dues solucions són diferents. Només comparteixen els quadres negres. Sort.

Deu minuts amb l'Anna Maria Genis

Horizontals: 1. Teixit de lli o cotó per a la roba íntima del baptista. Dret i enravenat. 2. Competir per batre el rècord. Corrandia balear. 3. Cobejat en el tennis, odiat en el billar. Contrapèl. Bessonada popular. 4. Obra que no genera drets d'autor. Vint-i-quatre hores de rabiosa actualitat. 5. Descrita. Cullerada rasa. Grega molt letal. 6. De l'orella. Segueixen el corrent dalt dels rais. 7. Corrua. Blanc del tret més traïdor. Vocal absent a la reunió. 8. Introducció, exordi. Pudor que desprèn l'estufa. 9. Límits del bisbat. Persona que lliura una lletra de canvi. Justificació maquiuvel·lica del mitjans. 10. Esclafi. De poble. 11. Impost que va i ve. Només és àcid acetilsalicílic, però de vegades sembla la panacea. 12. Gaudir fins a l'emboigiment. Aplicar la millor defensa.

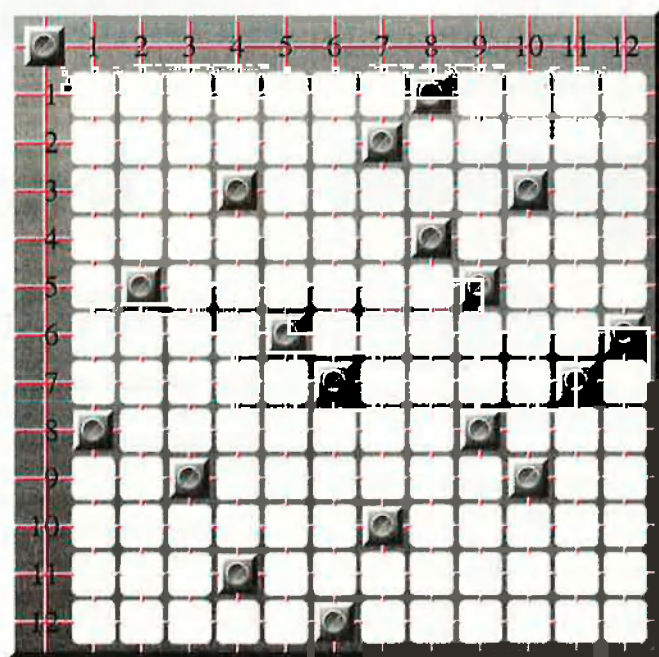
Verticals: 1. Petoner de mena. Exceptuant qüestions musicals, a

la resta no està a l'alçada. 2. L'última paraula de la parròquia. Bastant intuïtiva i, sobretot, molt protectora. 3. Tenen la tutela de la classe en ple. Fular utilitzat per cobrir-se les espatlles. 4. Conclouen el vodevil. Ornamentada amb nacre. Un final de pel·lícula. 5. Vesteixen les índies a l'estil tradicional. Prendre. 6. Tremolar. Dosi adulterada que origina fòbies. 7. Capdavantera enciclopèdica. Comparació. L'àzim és l'hòstia. 8. A la sortida de cada peatge. Familiaritzat amb les fatigues de la guerra. 9. La que s'acaba l'escudella. Últimes lletres del préstec. Vent suau. 10. Una grega a Roma. No us enganyeu, no és pas el peix més barat. Potentat. 11. Escopinades analitzades pels serveis de diagnosi. Ostentació de gent superba. 12. Mur que sordeja. Esmolar l'eina.

Mitja horeta amb en Màrius Serra

Horizontals: 1. Versos associats. Ara la moda és que aquest

goig urbà esdevingui monstruós, llunyà i sobretot temàtic. 2. M'hi caso. Es tracta de no posar els peus al terra. 3. Principi piamontès. Convido. La consonant cúprica. 4. Emmirallada. El pis més elevat. 5. Fòsfor. Longitud aplicada al temps. El soldat més pringat. 6. Estatueta que sol tenir els peus de fang. Metre que no és quadrat ni cúbic. 7. Amb tota seriositat, crec que ser ric és un afer relatiu a la quantitat de sèrum que té l'interfecte. Saba animal. Símbol de victòria. 8. Ideologia més reivindicada per l'entorn del poderós que no pas per ell mateix. L'església era el del poble. 9. Companya de l'esperança i de la caritat. Aquesta es cuida de l'eguassada. Principi actiu. 10. Fer la feina de sant Martí. Fàbrica d'òvuls. 11. Moviment facial convuls que es repeteix amb una precisió gairebé de rellotge. Posa un petit tascó en una escaleta al vaixell de pirates on tothom beu rom i la balla. 12. Estimats lul·lians. D'una qualitat superior.

Verticals: 1. Facis enfadar la gent quan justament volen buidar la bufeta. Objectiu. 2. Greix. Ens encaminem cap a la mort per decadència gradual. 3. Aquesta te la fotrà quan menys t'ho esperis. Civilització pre-colombina. 4. Ribes gens romàntiques. Les flors holandeses per antonomàsia. Creu. 5. Sentir una profunda aversió. Havans o toscans. 6. Pesquera d'aigües profundes. Corona les ampolles de cava. 7. Amor viu. El practiquen els que gaudeixen del patiment aliè. Les dues que identifiquen la mamà. 8. Tot ha perdut l'oxigen. Capaç de viure en absència de l'oxigen de l'aire. 9. La part del davant dels vaixells comparteix denominació amb una de les millors editorials catalanes de tota la història (de res). A. Te l'exigeixen els banquers abans de deixar-te un duro. 10. Xai degollat. Tirada en honor a sant Hilari. Company del pebre a l'Albufera. 11. Ètnica. Enraono. 12. Ulls closos. Omplir l'aire de fumera.

SOLUCIONS:

MITJA HORETA AMB EN MÀRIUS SERRA
Horizontals: 1. Estrofa. Parc. 2. Mardo. Tiral. 3. Pia Insto. Cu. 4. Imitada. Àtic. 5. P. Durada. Ras. 6. Idol. L. 7. Senc. Sang. V. 8. Papisme. Opti. 9. Fe. Eguera. Ac. 10. Insar. Ovar. 11. Tlc. Romballa. 12. Arnals. Mi-llor.

DEU MINUTS AMB L'ANNA MARIA GENIS
Horizontals: 1. Baústa. Eret. 2. Emular. Glosa. 3. Set. Repel. PP. 4. Andrima. Avui. 5. D. Raseria. Eia. 6. Ofic. Ragens. 7. Ruera. Nuca. A. 8. Isagoge. Tuf. 9. Bl. Dado-neal. 10. Aixaf. Rural. 11. IVA. Aspinna. 12. Xalar. Atacar.

AGENDA

LA MASSANA

Dissabte, 28
Recital dels Petits Cantors d'Andorra. A l'església parroquial, a les 22 h.

TERRASSA

Del 28 de març al 5 d'abril
Representació de *Brams o la kumèdia dels horrors*, per Toni Albà i Sergi López. A l'Institut del Teatre, a les 22 h.

TARRAGONA

Dijous, 26
Representació de l'obra *Salvats*, d'Edward Bond amb Ariadna Gil. Al Teatre Metropol, a les 22 h.

TORRENT

Divendres, 27
Festa de les escoles en valencià, amb la participació dels grups de rock Munlogs i Obrint Pas. A les 24 h.

CARLET

Divendres, 27
Presentació de la novel·la *La Mestra* a càrrec de l'autor Víctor Gómez Labrado. Al Casal Jaume I, a les 22 h.

L'ALCÜDIA

Divendres, 27
"Nosaltres els valencians", sopar i xerrada amb l'editor Eliseu Climent. Al Bar La Llar social de la Cooperativa, a les 21.30 h.

ONTINYENT

Divendres, 27
Concert de Núria Feliu amb Lucky Guri, Perico Sambeat, Peer Wyboris i Horacio Fumero. Al Centre Cultural Manuel Sanchis Guarner, a les 22.30 h.

ALACANT

Diumenge, 29
Certamen provincial de bandes. Al Teatre Principal, a les 12 h.

ALACANT

Dimecres, 25
Inauguració de l'exposició fotogràfica "Chiapas". Al Casal Jaume I, a les 20 h.

PALMA DE GANDIA

Dissabte, 28
Concert de l'Orquestra de Corda de la Safor. A l'església, a les 19.30 h.

VALÈNCIA

Dimecres, 25
Musical *West Side Story* dirigit per Ricard Reguant. Al Teatre Principal fins al 12 d'abril.

VALÈNCIA

Fins al 17 d'abril
Cicle de cinema d'Eisenstein, a la Filmoteca de la Generalitat.

VALÈNCIA

Dilluns, 23
Prisidònia Teatre presenta el musical *El llibre de la selva*. Al Centre Teatral Escalandante. Fins al 31 de maig.

MALLORCA

LLUBI

Dissabte, 28
Presentació del llibre *Balada d'en Guillem d'Efak* de Bartomeu Mestre, a càrrec de Biel Majoral. Al Centre Cultural Banca March, a les 21 h.

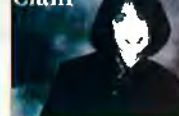

PALMA

Dies 27, 29 i 31
Representació de l'òpera *Il Trovatore* de Giuseppe Verdi. Al Teatre Principal, a les 20 h.

Girona

GIRONA

Dijous, 26
Concert de Suzanne Ciani. Al Teatre Municipal, a les 22 h.

RIPOLL

Del 27 al 29
Fira de les 40 hores i V Fira Gastronòmica. A diferents espais de la ciutat.

BARCELONA

Dijous, 26
El grup de rock Whiskyn's presenta el seu nou disc *Lila*. A la Sala Bikini, a les 22 h.

BARCELONA

Del 18 al 31
Exposició de Sunsi Soler "Obra al pastel". A la sala d'exposicions Freneria.

EL TEMPS QUE CORRE per JOAN F. MIRA

El poder i la política (2)

“No oblidem mai que civil, és a dir allò que afecta o correspon als ciutadans, en grec es diu simplement ‘politikón’. El problema ve quan en un país –en el país dels valencians i en alguns altres– hi ha tanta gent política que és tan escassament civil. I tanta gent civil que no vol ser política. Els resultats estan a la vista, i són funestos.”

Parlàvem de les extenses i ambigües dimensions de l'acció política, i de com forma part de la vida dels individus de tantes maneres. Fins i tot en societats, com la nostra, que solem considerar poc exemplarment “polititzades”. I tanmateix, comprar un diari o un altre, escoltar un programa de ràdio, posar aquest noticiari de televisió o aquell, donar o no donar crèdit a tals informacions o interpretacions, ja és pura política: pura presa de posició davant dels mecanismes del poder. De fet, els qui tenen una relació directa, orgànica i metòdica amb el poder, és a dir els *polítics*, ho saben perfectament, això. Saben que una bona part de la seua eficàcia en l'exercici del poder es troba, no sols en la legitimitat social aparentment extra-política. Saben que “la possibilitat de produir efectes sobre les persones i les coses”, almenys en un sistema democràtic, no depèn tant de la capacitat de coerció, per molt legítima que siga, sinó de la capacitat de convocar adhesions o de respondre a exigències i necessitats ja expressades. Ara bé fins ací no eixim del que podríem anomenar concepte “rígors” de la política. Hi ha també un altre concepte possible, sobretot si tornem a l'origen grec de la paraula, i a l'acció del ciutadà en la *polis*: llavors el terme “polític” equival pràcticament a “cívic” o “civil”, i fins i tot simplement a “social”. I tota acció dirigida a influir en la vida civil (a influir en la *res pública*, en la *polis*, en la societat), és en definitiva acció política. Encara que no vaja dirigida a l'exercici del “poder polític” en el sentit habitual de la paraula.

Sovint aquesta acció, la que està fora de l'actuació orgànica dels partits, o fora dels engranatges de l'administració pública, l'anomenem precisament “civil” o “cívica”, per distingir-la del marc més estrictament “polític”. Potser no tenim una altra manera més pràctica d'entendre'ns, però portar aquesta convenció en l'ús dels mots fins a extrems de dissociació total, pot resultar perillós. Sobretot perquè llavors fa l'efecte que és només el camp d'acció estrictament *polític* –el que correspon a l'exercici o control formal del poder públic– el que té una eficàcia real sobre el conjunt de la societat: l'únic que “fa funcionar les coses”, l'únic important, i l'únic, per tant, que ha de concentrar

tots els recursos humans o econòmics disponibles. Per això, també, pot resultar arriscat servir-se massa alegrement dels termes “*societat civil*” com si aquesta fóra alguna cosa radicalment desconnectada del poder. Com si hi hagués dues “societats” diferents una de *civil* i una altra de *política* (a més de possibles societats militars, bancàries, religioses o mafioses; i quant a la “societat religiosa”, poca broma: ella mateixa es defineix, canònicament, com a més que humana, i perfecta per decisió divina: per damunt dels propis pecats i dels pecats de qualsevol COPE). Allò que és perillós, en tot cas, és pensar o suposar que la “societat política” està per damunt, legitimada, i la “civil” és cosa d'aficionats, o de gent para-legal i suspecta: de gent que, si no es pot controlar des del poder, sempre és millor eliminar-la.

El que vull dir és que cal recordar sempre que la “societat política” (que en la pràctica significa els polítics més o menys professionals, els partits i l'administració pública) és una simple dimensió, i hauria de ser una simple delegació, de la “societat civil”: tota la societat civil, i tots els seus membres, individualment o associats, tenen tant de dret com els “polítics” –i tanta responsabilitat, si la volen assumir– per influir en qualsevol aspecte de la vida pública. Dit d'una altra manera: el camp de l'interès públic no és sinònim de –ni reseqvat a– l'acció formalment política. No sóc un expert en l'ús acadèmic d'aquest ordre de conceptes, i per tant és segur que m'estic expressant amb considerable imprecisió. Però supose que em faig entendre: si hem de recuperar el sentit originari, i per tant la potència i el respecte, de la vida pública o *política*, no hem de reduir el terme i el concepte als seus usos restrictius. Hem de reivindicar el caràcter polític, el valor polític i l'eficàcia política, de bona part d'aquelles associacions, activitats o formes d'acció, que habitualment anomenem “cívils”. No oblidem mai que *civil*, és a dir allò que afecta o correspon als ciutadans, en grec es diu simplement *politikón*. El problema ve quan en un país –en el país dels valencians i en alguns altres– hi ha tanta gent política que és tan escassament civil. I tanta gent civil que no vol ser política. Els resultats estan a la vista, i són funestos.

Pensat i Fet

**Degana de la premsa fallera. Fundada el 1912.
Març 1998. A l'interior trobareu 'La Traca'**

**A
PARTIR
DEL 23 DE
FEBRER AL
SEU QUIOSC**

Van Gogh Matisse

Algunes de les millors firmes en el tractament de la llum.

Cézanne